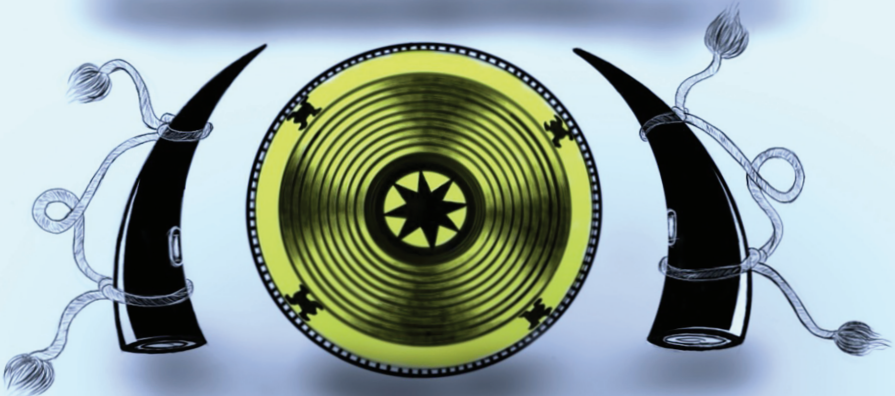

ကညီပုၤထူလံၤဖိလုၤဖိထီဖိ

ဘၣ်တၢ်ဃုသ့ၣ်ညါဒီးထၢဖှိၣ်အိၤဖဲဃိၣ်က့ၣ်ဟီၣ်ကဝိၤ

ကညီပုထူလံဖိလုဂ်ဖိထါဖိ

ဘၣ်တၢ်ဃုသ့ၣ်ညါဒီးထါဖိၣ်အီၤဖဲဃိၣ်က့ၣ်ဟီၣ်ကဝီၤ

ဘၣ်တၢ်ထုးထီၣ်ရၤလီၤအီၤလၢ

ကညီဖိခိၣ်ဃၢၤဒီးပုၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်မၤပုၤဘျးစဲကရၢ (ခ့ၣ်ဝါ)
ဃိၣ်လိာ်တၢ်မုာ်တၢ်ခုၣ်ကရၢၢ်

K E S A N

ပုၤဖးဘျးဒီးဒဲးကံၣ်ဒဲးဝုၤလံာ်

နီၢ်ဟဲစုထူ

လါမာ်ရး ၂၀၂၄ နံၣ်

တၢ်န့ၢ်ပၤခွဲးယာ်

ကညီဖိခိၣ်ဃၢၤဒီးပုၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်မၤပုၤဘျးစဲကရၢ (ခ့ၣ်ဝါ)

လံာ်စဲကျဲးတး

WANIDA PRESS, ဝုၢ်ကံာ်မဲ, ကီၢ်က့ၢ်တဲာ်

တၢ်ကတိၤလၢညါ.....၃
 ထါအိၣ်မူး (ထါတုဖိဖျီလံာ်).....၆

- ကညီမိၢ်လုၢ်ပၢ်လၢတၢ်တုဖိဖျီလံာ်အဂ့ၢ်အကျိၤ၆
- ဖိဝါထီၣ်ဝဲထါဆိၣ်ပှ် ၁၃
- တၢ်အံၤထီၣ်ထါ (ထါဂ့ၢ်ထံး).....၁၆
- လဲၤတုၤဖိသုၤအထံဆၣ်ပှ်ဖိဝါထီၣ်ထါ ၁၉
- ထါလၢမူးကစၢ်ဂီၢ် ၂၆
- ပှ်ခိးကီၢ်လဲၢ်ထံးယုၤကနၢၤခိၣ်ကျၢၢ်ဖိမၤထီၣ်ထါ ၃၉
- တလိၢ်ပၢ်လၢဖိသုၤတခီဖီၣ်ဆၢကဒါ..... ၄၀
- ယုၤဖိလုၣ်ဝါခိၣ်ထိးပှ်မၤထီၣ်ဝဲလၢထါ ၄၂
- ယုၤဖိလုၣ်ဝါလၢသဘျုၣ်ယါဖိမၤထီၣ်လၢထါ ၄၂
- ယုၤမိၢ်ထုၣ်ဝါလဲၢ်ဝါက့ၤလိာ်အသး ၄၂

ဝီၢ်ဩဖိးအခိပညီ.....၄၈
 ထါကံာ်စုကွဲကလၢ ၅၀
 ထါအိၣ်ဘုဆဲးရံၣ် ၅၂
 ထါမ့ၢ်ထါပှ်သိၣ်ဖိသိၣ်လံာ်..... ၅၃
 ထါဟူပျုၤ..... ၅၅

- ထါနဲၣ်မုၢ် ၅၅
- ထါခူၣ်သ့ၣ်..... ၅၆
- ထါဘိးဂဲၤ..... ၅၉
- ထါပှ်ပိာ် ၆၀
- ထါယၢၤလီၤ..... ၆၃
- ထါရၤနါဖိၣ် ၆၃
- ထါတၢ်က့ၤ..... ၆၅

တၢ်တၢ်လၢညါ

မိၢ်ပၢ်ဖံဖုလၢပျၢတဖၣ် လၢအတၢ်ဖံးတၢ်မၤတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤအပူၤ တၢ်ကအိၣ်ဒီးတၢ်မၤ နီၣ်မၤပါတၢ်ကွဲးနီၣ်ကွဲးနီၣ်ပၤလၢလံာ်လဲၣ်တကယၤ ဆံးစ့ၤဒိၣ်မး ဒီးတအိၣ်ဒၣ်လဲၣ် န့ၣ်ပတဲသ့န့ၣ်လီၤ. အါတက့ၢ်တၢ်မၤနီၣ်မၤပါသိၣ်ဖိသိၣ်လံၤန့ၣ် သ့ၣ်ဒၣ်ထါအံၤန့ၣ် လီၤ. ဒီးထါအံၤသ့ၣ်သ့ၣ်အကလုာ်ကလုာ် နီၣ်အမ့ၢ်တၢ်သံတၢ်ပျၢ, တၢ်တ့ၢ်ဖျိ, တၢ် ကံၢ်စ့တ့ၢ်ခိၣ် (တၢ်ကွဲးကလၢ) တၢ်မၤလုၢ်လၢ်ထုၤသန့တနီၤဒၣ်လဲၣ်သ့ၣ်န့ၣ်လီၤ.

ပကွၢ်က့ၢ်တၢ်အိၣ်သးတကတီၢ်အံၤ ပထိၣ်သတြီၤက့ၢ်ပုၤလၢအသ့လုၢ်သ့ထါတဖၣ် စ့ၤလီၤဒဲဒၣ်တုၤဒၣ်လဲၣ်လၢ ပမ့ၢ်တကွဲးနီၣ်ကွဲးနီၣ်ပၤက့ၢ်ထါတဖၣ်အံၤဘၣ်ဒီး ယံာ်ယံာ် ထါတဖၣ်အံၤကလီၤမၢ်သဒၣ်ပုၤသ့ၣ်န့ၣ်လီၤ. အယိပထံၣ်ဘၣ်လၢပကြးကွဲးနီၣ် ကွဲးနီၣ်ပၤက့ၢ်ထါ ဒီးဒုးအိၣ်ထီၣ်က့ၢ်ဒဲဒၣ်ထါအလံာ်ဖိတဘျီ ထါဖျိၣ်က့ၢ်ထါတသ့ဖဲ အသ့န့ၣ်လီၤ. အယိယဃုတံၤသကိးလၢကဟ့ၣ်ကူၣ်မၤစၢယၤ လၢယကထါဖျိၣ်က့ၢ်ထါ ဒီးဒုးအိၣ်ထီၣ်လံာ်စိာ်စ့ဖိတဘျီအံၤန့ၣ်လီၤ. လၢခံယထံၣ်န့ၢ်ယတံၤသကိးလၢကမၤ စၢယၤအဆိကတၢ်သရၣ်ဝံအဲၣ်ထု အဲၣ်အါၣ်လီၤလၢကမၤစၢယၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲန့ၣ်တ ဘျီယဃုသ့ၣ်ညါက့ၢ်ပုၤသးပျၢလၢအသ့ထါစ့ၤဒီးစ့ၤဂၤ ဒီးယကိးဖျိၣ်အဲၣ်သ့ၣ် မၤအတဲ န့ၢ်ပုၤထါ ဒီးပကွဲးနီၣ်ကွဲးနီၣ်ပၤက့ၢ်အံၤန့ၣ်လီၤ.

ဒီးထါလၢပထါဖျိၣ်ကွဲးအံၤခဲအံၤတမ့ၢ်တၢ်လၢတၢ်ပျၢဒီးကျၢ်ဘာဲတၢ်လီၢ်ကိးပုၤဒဲး ဘၣ်, ဘၣ်မနုၤလဲၣ်ပသ့ၣ်ညါလၢတၢ်လီၢ်တတီၤဒီးတတီၤ ပုၤသ့ထါပုၤမၤထါတဖၣ်သိး လီၢ်သးဘၣ် မ့ၢ်ယဲယထါဖျိၣ်ထါခဲအံၤမ့ၢ်ဒၣ်ထဲဟီၣ်ကဝီဖိတတီၤဖဲပၣ်ဟဲးကရူၢ်, မ့ၢ်ထီၣ်ယိၣ်က့ၢ်ကဝီအံၤန့ၣ်လီၤ. တမ့ၢ်တၢ်လၢတၢ်ပျၢနီတဲးဘၣ်. အယိယုကညး ဘၣ်ပုၤဖးထါဖိတကလုာ်လၢမ့ၢ်ထံၣ်ဝဲလၢမၤအါထီၣ် မၤဂ့ၤထီၣ်အလီၢ်မ့ၢ်အိၣ်ပတုၢ် လီၢ်ဘၣ်ပုၤကိးဂၤန့ၣ်လီၤ. ဒီးတဘျီယိမ့ၢ်ထံၣ်ဘၣ်တၢ်လီၤတူၢ်လီၤကံာ် ကထုးစုန့ၣ် ကျဲပုၤတက့ၢ်.

လခံကတော်ပစံးဘျူးဘၣ်ပှလအတိစာမေစာတၢ်ပှဖ်အမ့ၢ်သရၣ်ပံအဲၣ်ထူဒီးကညီ
ဖိခိၣ်ယာဒီးပှဂ့ၢ်ဝိတၢ်မပှၣ်ဘျူးစဲကရၢ (ခ့စၢ်) တၢ်ကရၢကရိတၢ်မေစာလၢကျိၣ်စ့
တကယ ဒီးပှဟ့ၣ်ထီၣ်ထါဖိဖ်အမ့ၢ်သးပှၢ်သ့ၣ်ကွၢ (ဘီခိၣ်ဒါသဝီ (သးဘုလါဟ်),
သးပှၢ်ကျိၣ်ဝါ (ယိၣ်က့ၢ်သဝီ), သးပှၢ်လါထူ (ကၢ်နါဒါသဝီ), သးပှၢ်ဘဲၣ်စ့ (ကၢ်နါဒါ
သဝီလၢအလဲပှကွံၣ်) တဖၣ် ပှလၢယယာထီၣ်အမံလၢထးတဖၣ်အံၤယစံးဘျူး
ဘၣ်အိၣ်ဒိၣ်မးကိးဂလီၤ.

ယုယုဆူတၢ်မနာ

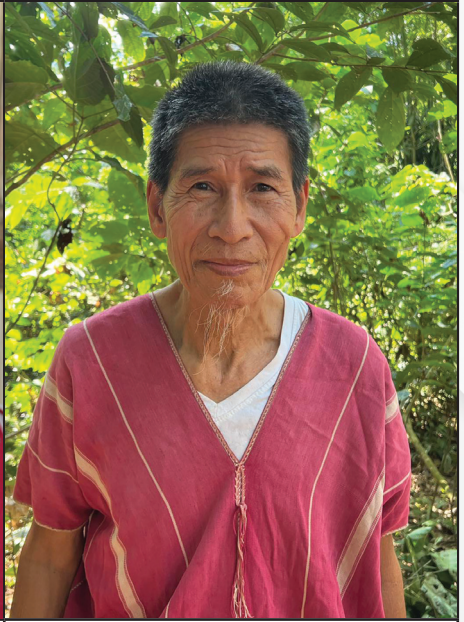
လၢ

ဖုကျိၣ်မု
ဘီဘိကျိၣ်သဝီ, ပၣ်ဟးကရၢ
ဘုသိၣ်ကိၢ်ဆၣ်, မ့ၢ်တြိၢ်ကိၢ်ရၣ်
ကိၢ်သူလုၤ

ဖုကိုဉ်မု

သးပျ်သုဉ်ကျွ

သးပျ်လါထူ

သးပျ်ကိုဉ်ဝါ

ထါအိၣ်မူး (ထါတုဖိဖျီလံး)

ကညီမိၣ်လုာ်ပာ်လုာ်တၢ်တုဖိဖျီလံးအဂ့ၢ်အကျိၤ

မိၣ်ပာ်ဖံဖုသုၣ်ကုသးပုၤလၢညါအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်တုၤမ့ၢ်အဖိအလံးအမ့ၢ်ဘၣ်သၣ်ဘၣ်တဘျီကဘၣ်ဆီဟံၣ်ဆီယီလံန့ၣ်ကိးထီၣ်ဝဲဖူပူသဝီပူ ပုၤခိၣ်မံခိၣ်ပုၤ တၢ်ပိၣ်တၢ်ပိသကိး တဲသကိးဝဲလၢတၢ်ကတုဖိဖျီလံးအဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. တဲထီၣ်ဝဲဒၣ်ပုၤစာ ဝဲၣ်စာ ယဲယဖိဒုမ့ၢ်ဘၣ်သၣ်ဘၣ်ဖိထီၣ်လံ ယဲန့ၣ်ကုသးပုၤထီၣ်လံ ဆုအိၣ်ယီၤအိၣ်ဖိအိၣ်တ့ၤအိၣ်တကဲအါလၢစ့ၢ်ကိးဘၣ် လိၣ်ဘၣ်ဖိလိၣ်ဘၣ်ဒဲၣ်လံစ့ၢ် နလဲၤသံကွၢ်သံဒီးကွၢ်ဒိၣ်တကဲအဖိမုၢ်န့ၣ် တၢ်ဒုၣ်ယုဆိၣ်ပျီအိၣ်စ့ၢ်ခါ မ့ၢ်အိၣ်ဒီးဟဲက့ၤတဲဘၣ်ကီယၢကမၤလီၤတၢ်လီၤဆဲးတၢ်ဒီးကဒးကဲထီၣ်န့ၢ်အီၤလီၤ.

ဖူသဝီပုၤခိၣ်မံခိၣ်ပုၤသ့ၣ်တဖၣ် တဝံခိၣ်ဒိၣ်ခံယၢဒီးတဂ့ၢ်လိၣ်ကိးစ့ၢ်ဘၣ်. တဲလိၣ်အသးမ့ၢ်ဘၣ်လဲၤခိၣ်ဒီး ပကလဲၤလီၤ. မ့ၢ်ဆ့ၣ်ထီၣ်ဂီၤခိၣ်န့ၣ် ကွဲထီၣ်လိၣ်အသးခံဂၤသၢဂၤ ဒီးလဲၤလၢပိၣ်မုၢ်သဝီလီၤ. လဲၤလၢပိၣ်မုၢ်သဝီန့ၣ် ဖဲအလဲၤတုၤပိၣ်မုၢ်သဝီန့ၣ် တထီၣ်တဘျီယီဆူပိၣ်မုၢ်အဟံၣ်ဘၣ်. ထီၣ်ဝဲတဘျီယီလၢပုၤဂၤအဟံၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲလဲၤထီၣ်ပုၤဟံၣ်ပုၤန့ၣ် ဟံၣ်ကစၢ်တုၤလိၣ်ခိၣ်ဆၢအီၤ ဒီးမ့ၢ်ဖိထံဖိ ဒီးသံးဒီးမ့ၢ်လီၤ. ဖဲအိၣ်မ့ၢ်အိၣ်ထံအိၣ်သံးအိၣ်မ့ၢ်ဝံန့ၣ် စံၣ်ယဲၤကီၣ်ကးသကိးတၢ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်တဲသကိးတၢ်ယၢခိၣ်ဒီး ဟံၣ်ကစၢ်တဲထီၣ်ဝဲဒၣ် ဒိၣ်စာနအိၣ်မုၢ်ဂ့ၢ်မုၢ်နီၢ် နတဟဲနီၣ်ခိၣ်နီၣ် နဟဲတဘျီအံၤဒုနတၢ်လိၣ်ကအိၣ်တမံမံၤကီၤခါသၢၣ် အဝဲသ့ၣ်ခိၣ်ဒီး တဲဆၢကဒါက့ၤဝဲ ဒိၣ်စာပဟဲဒုအိၣ်ဒၣ်ပဟဲယုခုၣ်ခိၣ်န့ၣ်ခိၣ်လီၤ. မ့ၢ်ပုၤအတၢ်အိၣ်ဘၣ်ကီတကဲဂၤစ့ၢ်ခါ ဟံၣ်ကစၢ်ခိၣ်ဒီးကတဲဆၢကဒါက့ၤဝဲ ဒိၣ်စာ ပုၤခုၣ်ခိၣ်န့ၣ်ခိၣ် ပုၤခုၣ်ချဲန့ၣ်ချဲဒုအိၣ်ဒါခိၣ် မ့ၢ်အဂ့ၢ်ကီၤအချဲအစၢၤခါတဂ့ၢ်ခါဒုတဲတဘၣ်ကီဘၣ် နဟဲဘၣ်ကီလံဒုး နလဲၤကွၢ်ကွၢ်မိၤပကလဲၤစၢၤန့ၣ်လီၤ.

မ့ၢ်ဟါလီၤကွဲထီၣ်လိၣ်သးခံဂၤသၢဂၤဒီးလဲၤလၢပိၣ်မုၢ်အဟံၣ် ဒီးပိၣ်သကိးတဲသကိးအိၣ်သဘျုၣ်တၢ်ယၢဒီးအိၣ်သကိးသံးမ့ၢ်လီၤ. ပိၣ်မုၢ်မိၣ်ပာ်သံကွၢ်သံဒီးအဝဲသ့ၣ်တၢ်သုဟဲမ့ၢ်ဟါတၢ်ခံးဒုသုတၢ်လိၣ်ကအိၣ်တမံမံၤခါသၢၣ် အဝဲသ့ၣ်ကတဲထီၣ်ဝဲဒၣ် ပုၤစာဝဲၣ်စာ မ့ၢ်တမ့ၢ် ဒိၣ်စာ ယဝဲၣ်တကဲအဖိခွါဒု အမ့ၢ်ဘၣ်သၣ်ဘၣ်ဖိထီၣ်လံ အမိၣ်အပာ်ခိၣ်ဒီးတဲဝဲသါသးပုၤထီၣ်လံ ဆုအိၣ်ယုအိၣ်တကဲအါအါလၢစ့ၢ်ကိးဘၣ် အယိမၤပ

ဟဲသံကွာ်သံဒီးကွာ်တၢ်လၢနၤ မ့ၢ်န့ၣ်မုၢ်ခိအလီၢ်အိၣ်ကျဲအိၣ်လံၤဒါ ပိၣ်မုၢ်မိၢ်ပၢ်ခိအး
တဲထီၣ်ကဒါခိဝဲ ဒိၣ်ဧယဲန့ၣ်ကုသးပျၢ်ထီၣ်ဖံးတကဲမၤတကဲအါအါလၢစ့ၢ်ဘၣ် ယ
သးလီၤဖိသးလီၤမၢ်ယံၣ်လံၤ မ့ၢ်လၢသုဝဲသုဟဲတဲတၢ်မ့ၢ်တၢ်အနီၢ်ကီၢ်စ့ၢ်ဒါ ပှၤဟဲတရု
န့ၣ်တဲထီၣ်ကဒါက့ၤဝဲ တၢ်တဲဒုတမ့ၢ်ပတဲန့ၢ်အသီဘၣ် ပတဲဒ်ပှၤမၤပှၤအသးလီၤ. ပိၣ်
မုၢ်မိၢ်ပၢ်ခိအးတဲထီၣ်ဝဲ ဒိၣ်ဧမ့ၢ်ဒ်န့ၣ်သၢပှၤဘၣ်မၤကဲထီၣ်ဘၣ်မၤလီၤတၢ်လီၤဆဲး
တၢ်ဆၢကတီၢ်ဖဲလဲၣ် မ့ၢ်ဒ်န့ၣ်ခိအးဘၣ်ခိးတုၤမ့ၢ်မဲၣ်လါမဲၣ်ပှၤထီၣ်မးဒီး ဘၣ်မၤလီၤ
တၢ်အိၣ်ဖဲန့ၣ်လီၤ. ကိၣ်ကးတၢ်ပိၣ်သကိးဝဲတုၤမ့ၢ်ဘၣ်လၢကဘၣ်မဲဝဲတၢ်န့ၣ်ဒီးက့ၤ
မံကဒါက့ၤဝဲဟံၣ်လၢအဟဲထီၣ်ဝဲတဖျၢၣ်န့ၣ်လီၤ.

မ့ၢ်ဆုၣ်ထီၣ်ဝဲထီၣ်ထၢၣ်ဝဲထီၣ်မိၢ် စံးဘျးစံးဖျိၣ်ဟံၣ်ကစၢ်ဝံၤက့ၤကဒါက့ၤဆူအက
စၢ်သဝီန့ၣ်လီၤ. က့ၤတုၤလၢအကစၢ်သဝီတုၤမ့ၢ်ဟါတၢ်ခံးဒီးလဲၤလၢပိၣ်ခွါအမိၢ်အ
ပၢ်အဟံၣ် ဒီးပိၣ်ခွါအမိၢ်အပၢ်သံကွာ်သံဒီးဝဲ သုလဲၤတၢ်မၤကီၢ်အသးဒ်လဲၣ်အဝဲသ့ၣ်
ခိအးတဲဆၢကဒါက့ၤဝဲ ပလဲၤဒုပိၣ်မုၢ်မိၢ်ပၢ်ဘၣ်သးဂ့ၤမး တၢ်ဒုၣ်ယူဆိၣ်ပျီအိၣ်ဝဲလါ
မဲၣ်ပှၤထီၣ်ဒုဘၣ်လဲၤကဒါက့ၤလီၤ. ပိၣ်ခွါအပၢ်တုၤအနၢ်ဟူတၢ်ဒ်န့ၣ်ဘျီ တဲဝဲအဖိအ
မါ မ့ၢ်ဒ်န့ၣ် ဘၣ်ဂ့ၤထီၣ်ဘုဖိထီၣ်မ့ၢ် ပကဘၣ်မၤလီၤ.

တုၤတၢ်ဆၢကတီၢ်ဘၣ်လါမဲၣ်ပှၤထီၣ်န့ၣ် စီၤတလီၢ်ပၢ်ကွဲထီၣ်လိၣ်သးယုၣ်ဒီးပှၤနီၢ်တ
ပျီတလီၢ်ဖိမံၤဒီးလဲၤဝဲလၢပိၣ်မုၢ်သဝီန့ၣ်လီၤ. လဲၤတုၤလၢပိၣ်မုၢ်သဝီန့ၣ်ဒီးလဲၤထီၣ်
ဝဲဟံၣ်တဖျၢၣ်ပီၤလၢညါအပူၤကွံၣ်လဲၤထီၣ်ဝဲတဖျၢၣ်န့ၣ်လီၤ. တုၤမ့ၢ်ဟါတၢ်ခံးန့ၣ် စီၤ
တလီၢ်ပၢ်ဒီးတလီၢ်ဖုၣ်ဖိတလဲၤဝဲတၢ်ပီၤလၢပိၣ်မုၢ်အဟံၣ်ဘၣ် ဟံၣ်ကစၢ်လဲၤဆိလၢ
ပိၣ်မုၢ်အဟံၣ်ဒီးတဲဝဲမ့ၢ်ဂံၢ်ဖါတၢ်ဧပှၤဟဲလံၤဒ်န့ၣ်ဘျီပိၣ်မုၢ်မိၢ်ပၢ်တဲဝဲလၢ ဆိမိၣ်ပှၤ
တရုဟဲအိၣ်လီၤအိၣ်ကးတၢ်လီၤဒါ ပိၣ်မုၢ်အပၢ်တခီလၢတၢ်သးခုကိးဝဲ ထီၣ်ဖိမိၢ်ဧ
လဲၤကိးပုၢ်ကိးဝဲခိ ဟဲတုၤလိၣ်ခိၣ်ဆၢသကိးတမ့ၢ်တပျီတက့ၢ် ဟံၣ်ကစၢ်လၢအလဲၤ
တဲကျဲတၢ်တဂၤန့ၣ်မ့ၢ်တလီၢ်ပၢ်ဒီးပှၤကိးစ့ၢ်ကိးအမံၤလၢတလီၢ်ပၢ်အိးတြၢလီၤ. တလီၢ်
ပၢ်အိးတြၢလဲၤတဲတၢ်ဒ်န့ၣ်ဝံၤဟဲက့ၤကဒါက့ၤလၢအကစၢ်အဟံၣ်ဒီးဟဲက့ၤကိးက့ၤ
အသကိးတလီၢ်ပၢ်တလီၢ်ဖုၣ်ဖိဒီးလဲၤဆူပိၣ်မုၢ်အအးလီၤ.

ပိၣ်မုၢ်မိၢ်ပၢ်ပုၢ်ဝဲၣ်သ့ၣ်တဖၣ်တုၤတမ့ၢ်တပျီတုၤအဟံၣ်ပူၤန့ၣ်တုၤလိၣ်ခိၣ်ဆၢတမ့ၢ်တ
ပျီလၢတဘျုၣ်တၢ်ယါဒီးသံးဒီးမ့ၢ်လီၤ. ပိၣ်မုၢ်မိၢ်ပၢ်န့ၣ်မၤပှၤလဲၤကိးန့ၢ်အိၣ်ပှၤမုၢ်က

နီတကဖိဉ်သုဉ်ခွါတကလီၤ. မုဉ်ကနီဖိဉ်သုဉ်ခွါခံဂအံၤပုၤမအဟဲမုဉ်ဒ်သိးပုၤမအဟဲဖိအိဉ်တ့ၤအိဉ်, ဂဲအိဉ်ဂဲအိဉ်တံၤအဂီၢ်လီၤ. ပိဉ်မုဉ်န့ဉ်ပုၤမအဖိမုၤတကဟၤဒီးမုမုဉ်ပိဉ်ခွါန့ဉ် ကဘဉ်ဖိကသူလီၤ. ပိဉ်မုဉ်မိဉ်န့ဉ် လဲၤဖိဉ်န့ဉ်ဆီဒီးမိဉ်ဖါခံဘုဉ်ဒီးက့ၤဟ့ဉ်လီၤဝဲဆူပိဉ်ခွါတကလီၤလၢပုၤလဲၤကိးန့ဉ်လၢကဘဉ်ဖိကသူတကအအိဉ်ဒီးမအလဲၤဒုးန့ဉ်စီတလိာ်ပာ်လၢပိဉ်ခွါသဝီတကဟၤ, ဒီးမစီတလိာ်ပာ်ကွၢ်ဆီခံဘုဉ်န့ဉ်အတၢ်ဂ့ၤဘဉ်အမဲဉ်ခါတဂ့ၤခါဒီးမုဉ်ဂ့ၤန့ဉ် စီတလိာ်ပာ်တဲဝဲလၢဂ့ၤလီၤ. ပုၤလဲၤဒုးန့ဉ်ဆီတကန့ဉ်မုဉ်စ့ၢ်ကိးတလိာ်ဖုဉ်ဖိလၢပိဉ်မုဉ်သဝီတကဟၤလီၤ. လဲၤဒုးန့ဉ်ဆီဝံၤဟဲက့ၤဝံၤသံဝဲဒီးဖိအိဉ်တ့ၤအိဉ်ဝဲလီၤ. ဖိအိဉ်တ့ၤအိဉ်ဝံၤဆိဉ်သံးဆိဉ်မုၤလီၤ. စီတလိာ်ပာ်တလိာ်ဖုဉ်ဖိမဲအလဲၤတုၤပိဉ်မုဉ်အဟံဉ်န့ဉ်မၤလုာ်အုဉ်ထါဒီးအုဉ်ထီဉ်ဝဲထါတၢ်အံၤ

- (၁) ပမ့ၢ်လၢပုၤမၤဒ်အံၤ
- ပပုၢ်လၢပုၤမၤဒ်အံၤ
- မၤပိဉ်ထွဲပုၤမ့ၢ်အခံ
- မၤပိဉ်ထွဲပုၤပုၢ်အခံ
- ပမ့ၢ်တမၤဘဉ်ဒ်အံၤ
- လီၤမၢ်မိဉ်ဒီးပာ်အမံၤ

- (၂) သီသံဉ်ခိဉ်စိၤရဲၤနီၢ်အဲ
- ပျီၤဂီၢ်ခိဉ်စိၤရဲၤနီၢ်အဲ
- မ့ၢ်ထီဉ်မ့ၢ်အုၤရံးရူးကွၢ်
- ပုၢ်ထီဉ်ပုၢ်အုၤရံးရူးကွၢ်
- ကွၢ်တမ့ၢ်ပအုၤန့ၢ်ကွၢ်
- ပုၢ်အုၤလၢညါပအုၤထွဲ

ထါခံဆၢအံၤအခီပညီစံးဝဲလၢ တၢ်လၢအဝဲသ့ဉ်မၤဝဲန့ဉ်မုဉ်ဒ်မၤထွဲပိဉ်ထွဲက့ၤဒုဉ်သ့ဉ်က့ၤသးပုၢ်လၢညါတဖဉ်အခံလီၤ. တမ့ၢ်မၤန့ၢ်ဒုးအိဉ်ထီဉ်တၢ်အသီဘဉ်, မုဉ်တမၤထွဲပိဉ်ထွဲက့ၤမ့ၢ်ပုၢ်အခံလၢဘဉ်ဒီးလုာ်လၢထုသန့ဝဲအံၤကလီၤမုၤလီၤမၢ်ကွံာ်ဝဲလီၤ.

လၢက့ၢ်ကျၢ်သဲကျၢ်ကျၢ်သဲ
 လုကျၢ်ကျၢ်သဲကျၢ်ကျၢ်သဲ
 ထီးတံၢ်နၢ်ဟူထီးတံၢ်ဟဲ
 ထီးဂီၢ်နၢ်ဟူထီးဂီၢ်ဟဲ
 တလၢဆိဉ်ထီတၢ်ဆူဘဲ
 ဘဲကဆိဉ်လီၤတၢ်ဒ်လဲဉ်

ထါတဆၢအံၤခီပညီအဲဉ်ဒီးသံကွၢ်သံဒီးပိဉ်မုဉ်မုဉ်ကတဲထီဉ်တဲလီၤတဲဆၢကဒါက့ၤတၢ်ဒ်လဲဉ်လီၤ.

နမ့်ၢ်သူလုၤလၢနဟဲ
နမ့်ၢ်ကီၤဝုၤလၢနဟဲ
ပှၤမ့ၢ်ယုၤလီၤနၢၤလဲၣ်
ပှၤပှၢ်ယုၤလီၤနၢၤလဲၣ်
အူထီၣ်နသီတူၢ်ဝၣ်ရဲ
ကနၣ်ကွၢ်အသီၣ်အသဲ

ထါတဆၢအံၤအခိပညီပိၣ်မုၢ်မိၢ်ပၢ်ပှၢ်ဝဲၣ်ဒီးတလီၢ်ပၢ်လၢပိၣ်မုၢ်တကပၤအဲၣ်ဒီးသံကွၢ်
ဝဲသ့ၣ်က့သးပှၢ်ဒီးပိၣ်ခွါမိၢ်ပၢ်မၤလိၣ်ပိၣ်လီၤကီၤအဝဲသ့ၣ်အတၢ်ဒ်လဲၣ်လီၤ.

သံးသုးခိၣ်လၢသ့ၣ်ကီၢ်ခံ
ခိၣ်သံးသုးလၢသ့ၣ်ကီၢ်ခံ
သံးသုးခိၣ်တဘၣ်လီၢ်မံ
ခိၣ်သံးသုးတဘၣ်လီၢ်မံ
သ့ၣ်လၣ်အကီၤတဟဲဒံး
ဟဲဒံးတၢ်မၤန့ၢ်အခံ

အဲၣ်ဒီးစံးဝဲဒၣ် တမ့ၢ်ကီၤအကစၢ်ဒၣ်ဝဲအဲၣ်ဒီးဟဲဝဲဘၣ် မ့ၢ်ဒၣ်လၢမ့ၢ်ပှၢ်သ့ၣ်က့သး
ပှၢ်မၤလီၤအဝဲသ့ၣ်အယီၤလီၤ.

တၢ်ဟဲကံၢ်စိထီၣ်လွံၢ်ဘု
တၢ်ဟဲကီၤစိထီၣ်လွံၢ်ဘု
ကီၤတထံၣ်ကနၣ်တချုး
ကီၤခံထံၣ်ကနၣ်တချုး
ဘၣ်မ့ၢ်ပှၤစံးထီၣ်လွံၢ်ဘု
ဟဲကီၤကွၢ်တုၤနီၢ်အယုး

လဲၢ်နၢ်မၤကပှၢ်ဖးထီ
ထီစုမၤကပှၢ်ဖးထီ
မၤကပှၢ်လၢယိၣ်အဝီ
မၤကပှၢ်လၢကီၤအဝီ
သ့ၣ်သၢထူၣ်ကွီၤဝၣ်စီၢ်လီၤ
တၢ်ဝီၢ်ဝံးထံသဘဲဖီ

တလီၢ်ပၢ်လၢပိၣ်ခွါတကပၤမၤပှၤဖီထီၣ်မ့ၢ်ဖီထီၣ်ထံလီၤ.

ပှၤဒိၣ်တၢ်ဂ့ၤလဲၤဂ့ၤလဲၤ
ဖီဒိၣ်တၢ်ဂ့ၤလဲၤဂ့ၤလဲၤ
ပှၤဒိၣ်တၢ်ဂ့ၤအိၣ်လၢကျဲ
ဖီဒိၣ်တၢ်ဂ့ၤလဲၤဂ့ၤလဲၤ

ကျဲၤလီၤပသးဒ်ဘံယဲၤ
တနံၣ်ထီၣ်ဒီးဆၢဒီးပှၤ

အယုတ်သံဆီလီ.

ငူယီးလိဖိကရဲဒဲ
ငူယီးတီဖိကရဲဒဲ
ငူယီးလိဖိကီလဲဖဲး
ငူယီးတီဖိကီလဲဖဲး
လိတဲးတီလၢတဲး
တၢ်ညၢနဆးဘၣ်ကဘျး

**ပုလၢပိာ်မုၢ်တကပၤသံကွၢ်ဝဲမိနယု
အိၣ်ဆီနထးအဆုၣ်ဘၣ်ကကဲခါ.**

ထီၣ်ကံၣ်ဟဲတုၤလၢဟဲတုၤ
ဒီယၢ်ဟဲတုၤလၢဟဲတုၤ
စီၢ်လီၤနီၢ်ယုးခိၣ်တဘျး
စီၢ်လီၤနီၢ်ယုးခံတဘျး
ယစံးအလီၤအိၣ်နီၢ်ဘု
လီၤဖျီနီၢ်အဘုသံၣ်ဘု

**အဲၣ်ဒီးတဲဝဲဆီဒုပအိၣ်ကဲဒုပထးအဆုၣ်
ကလီၤ.**

မ့ၢ်ဖဲးလီၤဒုးတၢ်အဒု
ပျံးဖဲးလီၤဒုးတၢ်အဒု
ဘုဖိထီၣ်လါဟ့ၤလါဟ့ၤ
ထီၣ်ဘုဖိလါဟ့ၤလါဟ့ၤ
ပျံးမ့ၢ်ထးဂီၤဘၣ်တည့
လီၤကီၤကွၢ်တလၢ်တဆု

အုၣ်ဝဲထါတၢ်အံၤဝဲ မၤထီၣ်ကဒီးထါဖီဝါ

(၁) အဒီး-
တမ့ၢ်ပမၤန့ၢ်အသီ
မၤလၢပျံးအလီၤလီၤဒီး

အဖီၣ်-
အိၣ်ပျံးပျံးလဲၤပုၤသန့
လဲၤန့ၢ်အသီအိၣ်ပျံးပျံး

(၂) အဒီး-
မိၢ်ကံၣ်ပုၤဝီဒီးတကီၤ
ပျံးမ့ၢ်အိၣ်လုၤပျံးအိၣ်လီၤ

အဖီၣ်-
မံၣ်ညီၤအုၣ်သံတၢ်ဘီန့ၢ်
အစီၤအလီၤအိၣ်လၢပျံး

(၄) အဒီး-
တၢ်ဒိၣ်ကီၢ်ဆါလီၤအသး
ပျံးဘၣ်ပျံးကွၢ်တကၤ

အဖီၣ်-
စ့အိၣ်လၢ်ကီၤကွၢ်တဘး
ပျံးကွၢ်ကီၤအမိၢ်အိၣ်ဆါ

(၅) အဒီး-
ဟီၣ်ခိၣ်လါကူအိၣ်ဘဲဂီၤ
နကီၢ်ဘၣ်ကူအိၣ်ဒီးကီၤ

အဖီၣ်-
ဟီၣ်ခိၣ်လၢပျံးမ့ၢ်ယွၤတ့
တကူအိၣ်စံးနဲတဂ့ၤ

(၆) အဒီး-
ထီၣ်ပဝံအလီၤတမုၢ်
တၢ်ကီၢ်အိၣ်ယုသ့ၣ်ကဒု

အဖီၣ်-
ဆ့ၣ်ဖုဒါလၢညၢ်မဲၢ်ခံ
ဆ့ၣ်န့ၢ်ကီၤပျီအလီၤမံ

(၇) အဖီး-

ကွၢ်လၢ်ယဲထီခိၣ်အကျဲ
ဆံးယံၣ်ယဲထီခိၣ်ကဟဲ

အဖီၣ်-

ကွၢ်လၢ်ယဲထီခိၣ်တဂ့ၤ
ယဲထီခိၣ်ကစီၣ်နဆ့
ယဲထီခိၣ်ဟဲဟီၣ်ဘျုး

(၈) အဖီး-

ဒံမုၢ်မံၣ်အိၣ်လၢယုး
ဘုသၣ်ဂီၤခိးလီၤဖီဖု

အဖီၣ်-

တၢ်မုၢ်သဲလၢနီၢ်အခုး
မုၢ်ကွီကလၢဆ့ၣ်ဖီဖု

(၉) အဖီး-

ထီၣ်လွံၢ်ပျးဆာဘုသၣ်ဂီၤ
နီၢ်ကလၢဆာအိၣ်ဒီးကွီ

အဖီၣ်-

ကွၢ်လၢ်တဂ့ၤထီၣ်လွံၢ်ဘု
အယံၣ်ဒီးအမိၢ်ကတုၤ

မုၢ်ဆ့ၣ်ထီၣ်ဂီၤခိၣ်ပိၣ်မုၢ်မိၢ်ပၢ် ဒီးပိၣ်ခွါစီတလိၢ်ပၢ် ခံခိယံၣ်ဘးရဲၣ်လီၤက့ၤတၢ်စံး
တၢ်ကနာဒီးသ့ၣ်နံၤဖးသီလၢတၢ်ဖျီအဂီၢ်လီၤ. တၢ်လၢသ့ၣ်ခိၣ်ဖျီအသးန့ၣ် မုၢ်တဲဝဲက
ဖျီသးလၢလါထီၣ်ပီးသီန့ၣ် ဖျီဝဲလၢလါထီၣ်န့ၣ်သီအနံၤလီၤ. မုၢ်တဲဝဲကဖျီလၢယုသီ
အနံၤန့ၣ် ဖျီဝဲလၢယဲၣ်သီအနံၤလီၤ. ဟံၣ်ဝဲအခိပညီ မုၢ်ဖျီဝဲတနံၤယီလၢအတဲဝဲန့ၣ် တၢ်
ဝံတၢ်နါနံၤဟူဝဲလံအယီ ဖျီဆိဝဲတနံၤလီၤ. မုၢ်ဆ့ၣ်ထီၣ်န့ၣ် ပိၣ်မုၢ်မိၢ်ပၢ်ဒီးပိၣ်ခွါတ
လိၢ်ပၢ်သ့ၣ်တဖၣ်တဲသကိးတၢ်စံးတၢ်ကနာပျဲအံၤပျဲန့ၤ, မုၢ်နံၤမုၢ်သီဝဲန့ၤဝဲန့ၤလီၤ.
ရဲၣ်လီၤက့ၤတၢ်စံးတၢ်ကနာဒီးတၢ်ဖျီမုၢ်နံၤမုၢ်သီဝဲတလိၢ်ပၢ်လၢပိၣ်ခွါတကပၤက့ၤက
ဒါက့ၤဆူအကစၢ်ဒုသဝီန့ၣ်လီၤ. ပိၣ်ခွါတလိၢ်ပၢ်က့ၤပူလီၢ်ခဲန့ၣ် ပိၣ်မုၢ်မိၢ်ပၢ်စးထီၣ်
ပျီၣ်ဘုပျီၣ်ဟုလီၤ. တလိၢ်ပၢ်သ့ၣ်တဖၣ်က့ၤတုၤအကစၢ်သဝီဒီးတဲဘၣ်ပိၣ်ခွါမိၢ်ပၢ်က
နာပျဲအံၤပျဲန့ၤဒီးမုၢ်နံၤမုၢ်သီဝဲန့ၤဝဲန့ၤလီၤ. မူးကစၢ်န့ၣ် ကဘၣ်ထုကုကနာတဒုဒီး
ကဘၣ်ထုဝဲတနံၤယီတုၤအကဲထီၣ်လီၤ. ကုကနာတဒုန့ၣ်ဖီဝါမုၢ်လဲဆူဖီသုသဝီ
န့ၣ် ဘၣ်လဲဝဲလီၤ. ပုၤလၢကလဲဝဲကုကနာန့ၣ် ကဘၣ်မုၢ်ပုၤမုၢ်ဒီးကဘၣ်မုၢ်စ့ၢ်
ကိး ပုၤကူခိၣ်ကူခိၣ်န့ၣ်လီၤ.

တချးတၢ်ဆာကတီၢ်ကဘၣ်ဒံးလၢပုၤကလဲအိၣ်မူးဒံးဘၣ်န့ၣ် အီလီၤသံးခိၣ်သၢဟါ
လီၤ. အီသံးန့ၣ်လဲအီဝဲလၢမူးကစၢ်ဟံၣ်လီၤ. ဒီးအီလီၤသံးခိၣ်န့ၣ် မၤလုၢ်အုၣ်ထါ
လီၤ. အုၣ်ထီၣ်ဝဲထါတၢ်အံၤ

(၁) ပမုံလောပျာမဒ်အံ
ပပျာလောပျာမဒ်အံ
မပိတ်ထွဲပျာမုံအခံ
မပိတ်ထွဲပျာပျာအခံ
ပမုံတမာဘဉ်ဒ်အံ
လီမိမိဒီးပာ်အမံ

(၃) တာ်အာ်ထီၣ်လၢဝါသူသူ
တာ်ခံးထီၣ်လၢဝါသူသူ
ကလံမိၣ်သြီထီၣ်ဘးမု
သီၣ်ဂီမိၣ်သြီထီၣ်ဘးမု
လီမိၣ်ပိၣ်သူလၢပျာပျာ
ဘျီၣ်ကါစီပအဝါလူ

(၂) သီသံၣ်ခိၣ်ကွါရီနီၣ်အဲ
ပျီဂီၣ်ခိၣ်ကွါရီနီၣ်အဲ
မုံထီၣ်မုံအူရံးရူးကွါ
ပျာထီၣ်ပျာအူရံးရူးကွါ
ကွါတမာ်ပအူနီၣ်ကွါ
ပျာအူလၢညါပအူထွဲ

သူၣ်ကုသးပျာစီတလီၣ်ပာ်တဖၣ်အီလီသံးခိၣ်ဒီးမအိၣ်န့ၣ်ဝဲ မူးကစာ်ထါ ဒီးအ
ခိပညီမူးကစာ်ဒုတအိၣ်လၢဘဉ်လၢဖိၣ်သၣ်ခွါအလီၣ်လၢဘဉ် ကတုလၢမိၣ်လီၣ်ပာ်
လီၣ်လီၣ်.

တာ်တအာ်မုဒိၣ်ခိၣ်ထံး
တာ်တခံးမုဒိၣ်ခိၣ်ထံး
လီမိၣ်တအဲးထီၣ်အံး
လီဖါတအဲးထီၣ်အံး
လီဖျးတာ်လၢယခိၣ်ထံး
တမာ်ကလီယတပျာ

အုၣ်ဝဲထါတာ်အံကတာ်ဝံ ဖီဝါထီၣ်ဝဲ ထါဖီဝါန့ၣ်လီၣ်.

တမာ်ပမာ်န့ၣ်အသီ
မလၢပျာ်အလီၣ်လီၣ်ဒီး

အိၣ်ပျာပျာ်လဲပျာသန့
လဲန့ၣ်အသီအိၣ်ပျာပျာ

ဖီဝါထီၣ်ဝဲ ထါဆီၣ်ပှ်

(၁) အဒီး-
တၢ်ဘူးထီၣ်ယဲမုၢ်အဆါ
ထီၣ်ဆၣ်ပွၤကအကအ
အဖီၣ်-
ဆၣ်ထီၣ်ပျဲမူခိၣ်လီၤလဲ
တၢ်တအါၣ်က့ၤစ့ၢ်ပှ်လဲၣ်
(က့ၤလဲၣ်=စ့ၢ်)

(၂) အဒီး-
တၢ်ဘူးထီၣ်လံၤခါန့ၣ်သိ
ဂ့ၢ်သိတူၢ်လီၤဘၣ်လၢယီၤ
အဖီၣ်-
တဘျုးၣ်လၢလၢယုၤထူၤဘီ
တဘၣ်ဒ်ယုၤသ့ၣ်အသီး

(၃) အဒီး-
သါလၢခုလုကတီၢ်န့ၤ
ထၢၣ်လီၤဂီၤလီၤပၢ်နသး
အဖီၣ်-
ယုၣ်က့ၢ်လီၤသးသမၢ်မံၤ
ကဖီလီၤရိးဘုၣ်ဘီၣ်ဒံး

(၄) အဒီး-

မုၢ်လီၤတီၢ်ကစၢ်ယဲပၤ
က့ၢ်ထွဲမုၢ်ခံက့ၢ်တဖျါ
အဖီၣ်-
က့ၢ်ထွဲမုၢ်ခံဟီၣ်တဂ့ၤ
မုၢ်လီၤန့ၢ်လါစံၣ်ထီၣ်က့ၤ

(၅) အဒီး-

နတဆါဖိသၣ်ဘၣ်လဲၤ
နတသးကွံသးဘျုးဘဲ
အဖီၣ်-
ဆါဖိသၣ်ဆါန့ၢ်အတြုၤ
ဒ်ထီၣ်တၢ်ဆါလၢဝုၢ်ပူၤ

(၆) အဒီး-

ဆုၤသ့မုၢ်ဖိးထီၣ်နချုၤ
နတဆါဖိသၣ်ဘၣ်လၢ
အဖီၣ်-
ဆါဖိသၣ်ပအဲၣ်မုၢ်ပျဲ
လဲၤဒီးမုၢ်သကြီၤသကြီၤ

ပှ်အီၤလီၤသံးခိၣ်သၢဟါဝံၤ မုၢ်ဆ့ၣ်ထီၣ်ဖီဝါကလဲၤတၢ်တဂီၤန့ၣ် မူးကစၢ်ပိာ်ခွါဟး
ပှ်န့ၢ် ဒုသဝီပှ်သးပှ်တဖၣ်အခိၣ်လၢဖိဆံၣ်သၣ်တယီၤဘီအထံန့ၣ်လီၤ. ဟးပှ်န့ၢ်ပှ်
ခိၣ်ဝံၤ တချုးလဲၤတၢ်န့ၣ် ကဘၣ်ခါလီၤအခိၣ်လၢဘျီၣ်ပူၤကိးဂၤဒဲးဒီးဘျီၣ်ပူၤန့ၣ်အိၣ်
ဒီးဖၣ်ကပူၤတဆုၤ. တချုးခါလီၤအခိၣ်လၢဘျီၣ်လဲၤတၢ်န့ၣ် ကဘၣ်ယီၤပံာ်တၢ်ဒီးတၢ်
လၢပှ်ယီၤပံာ်တၢ်န့ၣ် ပှ်ဘၣ်လဲၤယီၤလီၤအခိၣ်လၢဘျီၣ်ပူၤဖၣ်ကပူၤတဆုၤန့ၣ်လၢအ
ခိၣ်စ့ၣ်တကပၤသၢထံၣ်လီၤ. ဒီးဖဲပှ်ယီၤပံာ်တၢ်အခါန့ၣ် ပှ်သ့ၣ်က့ၤသးပှ်ထုကဖၣ်
သၣ်ကမဲၤတၢ်ဒ်အံၤ ယီၤပံာ်တၢ်မုၢ်မဲာ်တၢ်ပာ်မဲာ်. တၢ်ဝဲမဲာ်တၢ်နါမဲာ်ဖိလံၤလဲၤတၢ်က့ၤ
တၢ်သုတထံၣ်လီၤသးဒီးဝံကလၢတဂ့ၤ လဲၤမုၢ်ဆါဘၣ်မဲလဲၤမုၢ်န့ၤဘၣ်လီၤခံ ထုက

ဖည်သင်္ကဓဲတၢ်ဒီးပှၤယီၢ်ပံာ်တၢ်လၢာ်ဝံၤ စှီၤန့ၢ်ဖည်ဆါတစှီၤဒီးဖုံလီၤလၢဘျီၣ်ယီၣ်ခိၣ်
ထံးန့ၣ်လီၤ.

ဖဲဖိဝါစံၣ်လီၤဘျီၣ်ခိၣ်ထံးကဟးထီၣ်န့ၣ် ပှၤအိၣ်တ့ၢ်လၢဟံၣ်တဖၣ်မၤအိၣ်န့ၢ်အသ
မူသကိးဖိဝါတဖၣ်လၢကလဲၤဆူဖိသုသဝီတဖၣ်အထီၣ်ဒီးဖဲမၤထီၣ်န့ၣ် မၤဝဲတခီခီလဲၤ
တခီခီလီၤ. အုၣ်ထီၣ်ဝဲထီၣ်အံၤ

ဂ့ၢ်သုခိၣ်လၢအဆူၣ်စူ
ဂ့ၢ်ဂီၤခိၣ်လၢအဆူၣ်စူ
နမ့ၢ်လဲၤသုတလဲၤဘူး
နမ့ၢ်က့ၤသုတက့ၤဘူး
နမ့ၢ်လဲၤဘူးမ့ၢ်က့ၤဘူး
ဘၣ်ဆူန့ၢ်ဆါစါပအူး

ထါတဆၢအံၤခိပညီပှၤအိၣ်တ့ၢ်လၢဟံၣ်ပှၤဒီးလဲၤဆူအသကိးဖိဝါတဖုန့ၣ် ဟ့ၣ်ပလီၢ်
ဝဲနမ့ၢ်ထံၣ်တၢ်အတၢ်သီတၢ်တဂ့ၤတဝါန့ၣ်သုတလဲၤဘူးက့ၤဘူးတဂ့ၤန့ၣ်လီၤ.

ဖိဝါလၢလဲၤတၢ်တဖုန့ၣ်မၤဆၢကဒါက့ၤအသကိးလၢအဟဲဆူအီၤတဖုန့ၣ်အံၤ

ဂ့ၢ်သုဆူၣ်က့ၤက့ၤဒၣ်ဝဲ
ဂ့ၢ်ဂီၤဆူၣ်က့ၤက့ၤဒၣ်ဝဲ
လဲၤမၤမ့ၢ်ပလဲၤဟးဆွဲး
လဲၤမၤဝဲပလဲၤဟးဆွဲး
မ့ၢ်ဒီးဝဲမၤမ့ၢ်ထီၣ်ဖျဲး
ပတဘၣ်ဆူတဘၣ်ဆဲး

ဖိဝါလၢကလဲၤတၢ်တဖုမၤလိာ်ခိၣ်ခံကဒါက့ၤပှၤအိၣ်တ့ၢ်တဖၣ်လၢထါဒ်အံၤ

ဆံးမ့ၢ်ထီၣ်ထီၣ်လၢထီၣ်ထီ
ဆံးဆၣ်ထီၣ်ထီၣ်လၢထီၣ်ထီ
က့ၢ်လဲၤဘျီၣ်ဆုတုၣ်ပက့ၢ်
က့ၢ်လဲၤလျာ်ထဲတုၣ်ပက့ၢ်
နီၢ်ဂ့ၤအသးမ့ၢ်အိၣ်က့ၢ်
အိၣ်လၢဒးတုၣ်ပက့ၢ်ဂီၤ

ပျူအိန်လာဟံဉ်ပူလဲလဲဆှေအသကိးဖိဝါလဲတော်တဖု မထီဉ်ထါတော်အံး

ပူတကဉ်စတကဉ်စ
ဖိတကဉ်စတကဉ်စ
သုတအိဉ်လာထံအဆာ
သုတအိဉ်လာကီၢ်အဆာ
အိဉ်ဒီးသီရဉ်လာကနာ
ကွီဂါနီၢ်တုအိဉ်ဟံစာ

အုဉ်ထီဉ်ထါတော်အံးဝံ၊ ဖိဝါထီဉ်ထါဒ်အံး

(၁) အဒီး-

ဖိလဲဟံဉ်ပူတအိဉ်လာ
ဟးအိဉ်ယုဖိလဲတော်ယာ
အဖိဉ်-
နသါဟးပျူကီၢ်သုလဲဉ်
အိဉ်သကိးမမုၢ်မလဲၤ

(၂) အဒီး-

နမုၢ်လဲၤကဲတော်ဆူညါ
မုၢ်ထံဉ်ချီဉ်ဂုၤသုတဒါ
အဖိဉ်-
ကွီလဲၤနာ်ကုတော်အယံး
နီၢ်ဂုၤကွီသးအိဉ်န့ၢ်ဒံး

(၂) အဒီး-

ကွီခိဉ်ခါလီၤတုယီတီၤ
ကွီယုအသီထံဉ်အသီ
အဖိဉ်-
ဟးပျူကီၢ်တဂုၤဖိကွီ
တော်တအိဉ်ဂဲၤအိဉ်ဂုၤဖိ

(၃) အဒီး-

လီၤခိကံဉ်တံၤလဲၤအဂီၤ
အိဉ်မုၢ်ခိဉ်ခွဲးဟံန့ၢ်ကွီ
အဖိဉ်-
တော်ကဲအိဉ်ဟးနဲတော်ကဲ
မုၢ်ခိဉ်ဖိခွဲးဟံန့ၢ်နာ

မလုာ်အုဉ်ထါတုယီသဝီယာဒီးဖိဝါန့ဉ်လဲၤလဲၤဖိသုသဝီလီၤ. ဒီးမုၢ်ပျူလဲၤဆှေ
အသကိးတဖုန့ဉ် အိဉ်တုာ်ဝဲဒီးဟဲကွၢ်ကဲဒါကွၢ်ဆူသဝီပူလီၤ. တုၤဖိဖိဝါလဲၤတော်ဒီး
တုၤလဲၤထံဆာကီၢ်ဆာန့ဉ် ပျူသးပျူကိးထီဉ်ဝဲဒ်ဖိသုဉ်လဲၤသုဉ်စအိဉ်ကတီၢ်ကံၢ်သုဉ်
ဒု ဒီးသုဉ်ဒုန့ဉ်ဘဉ်မုၢ်သုဉ်ဒုသံသီလီၤ. အဖိအလံၤဒိဉ်ဒိဉ်ဆံးဆံးကံၢ်သုဉ်ဒုတဂုၤ
တဒု ဒီးထံဉ်မုၢ်လဲၤန့ဉ် ပျူကဲၢ်န့ၢ်စုာ်ကိးထံဉ်အဂီၢ်တဒုပျူကဲၢ်ယုဉ်န့ၢ်စုာ်ကိး အ, မိ,
စုာ်စုးအဂီၢ်တခါတဒုတခါတဒု န့ဉ်လီၤ. ပျူကဲၢ်သုဉ်ဒုမုၢ်ဒုဉ် ပျူကဲၢ်သုဉ်ညါပျူကဲၢ်ညီ
အနီၢ်ဂံၢ်အိဉ်ဆံးအါဆံးအါန့ဉ်လီၤ. ကံၢ်သုဉ်ဒုဒီးဒုးပျူနီၢ်ဂံၢ်ဝံမပျူလဲၤအုဉ်န့ၢ်အီၤ
ထံလဲၤထံခံတခိဒီးပျူလဲၤအုဉ်န့ၢ်အီၤထံလဲၤမိပူလီၤ. ပျူလဲၤအုဉ်ထံဝံဟဲကွၢ်ဟ့ဉ်လီၤ

ပျားပျားဒီးသားပျားအူဝဲထံန့ၣ် ထုကဖၣ်သၣ်ကဲတၢ်လီၤ. အူလီၤထံဝံၤမၤပျားလဲၤကျၢၢ် ကွံၣ်ထံန့ၣ်လၢအဟဲတကပၤလီၤ. မၤကဒီးပျားလဲၤအၣ်ထံအသီတဘၣ်လၢထံခံတကပၤလီၤ. ပျားလဲၤအၣ်န့ၣ်အီၤဝံၤအူလီၤကဒီးဝဲဝံၤမၤပျားလဲၤကျၢၢ်ကွံၣ်ကဒီးလၢကျဲလၢကလဲၤ ဝဲတကပၤလီၤ. ထံလၢပျားလဲၤကျၢၢ်ကွံၣ်ဝဲကျဲလၢဟဲတကပၤဒီးကျဲလၢကလဲၤဝဲတကပၤ ဒီပညီမ့ၢ်ဒၣ်အဂၤလီၤကၢ်လီၤအသးဒ်သိးတၢ်မံၤသုတၢ်မံၤယၢ်သုတအိၣ်လီၤအိၣ်လီၤ အီၤတဂ့ၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ကျၢၢ်ထံကျၢၢ်နီၣ်ဝံၤပျားပျားဆၢထၢၣ်ကတိၤမၤလိၣ်ပိၣ်လီၤအဖိအလံၤအတၢ်ဒီးကတိၤ ထီၣ်ဝဲဒ်အံၤ “ဖိသ့ၣ်လံၤသ့ၣ်စၢ ကနၣ်ကနၣ်ယကတဲတၢ်အံၤ (အဖိ) ပျားလဲၤတၢ်မ့ မ့ၢ်လွံၢ်ဆံဒီးလွံၢ်ဆံ မ့ၢ်ယဲၢ်ဆံဒီးယဲၢ်ဆံ ပထီၣ်ပျားဟံၣ်န့ၣ်ပျားယုးန့ၣ်ပျားဟံၣ် ဆီၣ်ပျား တြးအဲၣ်သ့ၣ်ဆူၣ်အဲၣ်သးချ့တဂ့ၢ် ဆုးလီၤခိၣ်ပိၣ်လီၤမၤပျားတဲလဲၤဒီးလဲၤ ပျားမ့ၢ် တဲအိၣ်ဒီးအိၣ် ပျားမ့ၢ်ဒဲသုမဲၣ်ဟံၣ်ဒ်ပျားဒဲသ့ၣ်ခိၣ်ဆၢၣ်မဲၣ် ပျားမ့ၢ်စ့ၢ်သုခိၣ်ဟံၣ်ဒ်ပျားစ့ၢ်သ့ၣ် ခိၣ်ဆၢၣ်ခိၣ် ပျားမ့ၢ်ဒဲသုမဲၣ်လၢအထွဲန့ၣ်ဒီလၢအစ့ၣ် ပျားမ့ၢ်ဒဲလၢအစ့ၣ်ဒီလၢအထွဲ, အိၣ်ဟ့ၣ်တဂ့ၢ်အိၣ်ဘျၢၣ်တဂ့ၢ်, အဲၣ်ပျားဖိတဂ့ၢ်သိၣ်ပျားမၤတဂ့ၢ် ပျားဖိပျားကစၢ်အဲၣ်ဒၣ် ဝဲပျားမၤပျားကစၢ်သိၣ်ဒၣ်ဝဲ, ဝံၤထီၣ်ပျားထုဖူတဂ့ၢ်ဆီၣ်လီၤပျားဒီးဘိတဂ့ၢ်” သံကွၢ်ဝဲသု နၢ်ဟူၣ်စၢ ပျားဆဲးဆဲးဆဲးပျားဒီးပျားဂဲဆၢထၢၣ်ကတိၤလီၤတၢ်ဒ်အံၤပျားထီၣ်သၢဂၤ ဒီးအတၢ် ကတိၤမ့ၢ်တၢ်ဒ်သိးသိးလီၤ. သိၣ်လီၤသီလီၤတၢ်ဒ်အံၤပျားထီၣ်သၢဂၤဒီးသၢဘျီဝံၤ စးထီၣ် လဲၤတၢ်လီၤ. လဲၤဝဲဘူးထီၣ်လၢဖိသုသဝီန့ၣ်ဒီးပျားထီၣ်အပျီၤထီၣ်မိၤဒီးဖိသုတကပၤ တုၤအနၢ်ဟူၣ်ဖိဝါအအဟဲသိၣ်မိၤဟဲသိၣ်န့ၣ် လဲၤသကၢ်လီၤဖိဝါအခိၣ်ဒီးအဒီးမိၤဒီးသံး ဒီးမ့ၢ် ဒီးဖဲန့ၣ်ခိၣ်လဲၤလိၣ်အအမိၤလီၤ. ခိၣ်လဲၤလိၣ်အအမိၤဝံၤကလဲၤန့ၣ်ဆူသဝီပျားဒီး ဖဲအလဲၤတၢ်အခါလဲၤတခီခီမၤလုၢ်အုၣ်ထါတခီခီလီၤ.

တၢ်အံၤထီၣ်ထါ (ထါဂ့ၢ်ထံး)

(၁) အဒီး- ခုၣ်တလိၣ်ခံလိၣ်ဘီးပြံ န့ၣ်တလိၣ်ခံလိၣ်ဘီးပြံ တဂ့ၢ်ဂ့ၢ်လီၤလိၣ်ပထံး ခံဂ့ၢ်ဂ့ၢ်လီၤလိၣ်ပထံး ဂ့ၢ်မ့ၢ်ဘၣ်ဒုးမ့ၢ်တလံ ဒီတခွါတံၤလီၤလီၤဒံး	အဖိၣ်- ပျားလီၤမၤဖျိးလၢမ့ၢ်ကူ ဖိလီၤမၤဖျိးလၢမ့ၢ်ကူ အူက့ၢ်လၢတူတဟဲက့ၢ် အူက့ၢ်လၢကွဲတဟဲက့ၢ် အူလၢသိၣ်ယုမ့ၢ်ဟဲက့ၢ် သိၣ်ယုအပျားတပီၢ်ကူ

(၂) အဒီး-

မူခိၣ်ဒိၣ်အကံၣ်ဆိသွဲ
ဟီၣ်ခိၣ်ဒိၣ်အကံၣ်ဆိသွဲ
မုာ်ထီၣ်မုာ်ရံးဒံးမိကဲ
လါထီၣ်လါရံးဒံးမိကဲ
တၢ်ဟဲၣ်ဖျိးကီၣ်သနဲ
နဟဲၣ်မတၢ်နဲၣ်နကျဲ

အဖီၣ်-

မူခိၣ်ဒိၣ်အထူၣ်မုာ်လု
ဟီၣ်ခိၣ်ဒိၣ်အထူၣ်မုာ်လု
သကွံၤသ့ၣ်ဖိသ့ၣ်ဖိဘျု
သကွံၤဝဲၣ်ဖိဝဲၣ်ဖိဘျု
သကွံၤဘၣ်ယုၤနၢ်ကါစု
ကျဲလၢတၢ်မူခိၣ်နဲၣ်က့ၤ

**တၢ်အံးထါကတၢ်ဝံး ဖီဝါထီၣ်ကဒီးထါ
ဖီဝါလီၤ.**

(၁) အဒီး-

ဆုၣ်နီၤတၢ်ထုးလီၤကီၣ်စု
ဘျဲၣ်လီၤဘျါအဆၣ်လၢဘု

အဖီၣ်-

ဆီမိၢ်တရုအဖါသ့
ထီၣ်လီၤပယၤအဖံးဆု

(၂) အဒီး-

နဟဲၣ်တၢ်ဆံးယံၣ်လဲၣ်ကီၣ်
ယတအိၣ်မံမိၢ်ပျိၢ်သီ

အဖီၣ်-

ဟဲၣ်စံၣ်တူၤတူၤဟီၣ်ခိၣ်သဲ
နတအိၣ်မံမိၢ်ဒၣ်နဲ

(၃) အဒီး-

နအိၣ်အထံးမုာ်ဖဲလုၤ
နဟံၢ်ထီၣ်ဆၢဘိၣ်တဒု

အဖီၣ်-

ယအိၣ်လၢထံနၢ်ကါကွ
ကါကွနီၢ်လဲၤဘၣ်ပှၢ်လုၤ

(၄) အဒီး-

ထံၣ်က့ၤမိၢ်ဖိကီၣ်ယွၢ်ဘု
ဒံတၢ်ယီၤလီၤမုာ်လၢခး

အဖီၣ်-

တိၢ်ကိၣ်သိၣ်ပနၢ်ဟဲၣ်ယီၤ
ထံၣ်ယီၤယၤထံၣ်ယီၤအီၤ

(၅) အဒီး-

ထံၣ်ယီၤဖဲဘီယုၢ်တပျံၤ
သးခုထီၣ်နဲလုၢ်နဲဒံ

အဖီၣ်-

ထံၣ်ယီၤကီၣ်လၢကျဲဖးဒု
ကလုၢ်စၢ်ဒံးကီၤဝုၤပျံၤ

ဖီဝါထီၣ်ဝဲ ထါဂံၢ်ထံး

(၁) အဒီး-

ကဆီဝါဟဲၣ်ယီၤကီၢ်ဆၢ
ယဟဲၣ်ဂံၢ်က့ၤမိၢ်အစၢ

အဖီၣ်-

ကဆီဝါအနၢ်တံၤလဲၤ
ဟဲၣ်ယီၤကီၢ်ဆၢယီၤကီၢ်ဘျဲး

(၂) အဖီး-
သုန်ညှန်အုန်ကွဲဘော်လိနွံ
ယဟဲဂံင်ကွဲမိအထံး
အဖိတ်-
လါ်သုခိန်ဒီးယဲန်လီလဲ
မိအထံးပာ်ထံးတဘၣ်ယဲ

ဘၣ်နပျဲထံလအဒု
အဖိတ်-
ခါပခိန်ခါထွဲခါထွဲ
ဟဲပျဲထံဒုကျိန်ဒီးခဲး

(၃) အဖီး-
လါနအိန်ထံကိန်ပွန်ဖီ
ပျဲခိန်ဘၣ်ဝါတနီနီ
အဖိတ်-
မံ့သံတုန်ပျဲပျဲသံလါ်
ပျဲအိန်ဝါတအိန်လါ

(၇) အဖီး-
နဟဲမဆါဝန်အပူ
ဘၣ်နထံင်ရီးဘၣ်ဘိန်ယူ
အဖိတ် -
ယဟဲဘၣ်ဖီဝန်သုန်အ
ရီးဘၣ်ဘိန်လီကျါကထာ

(၄) အဖီး-
နအိန်သုန်ယုဝန်ကလီ
နအိန်ကီသုလဲန်တခီ
အဖိတ်-
လါယအိန်ဒုဒိန်အဆါ
ပျဲကူန်ပျဲဖဲးတလါ်လါ

(၇) အဖီး-
နဟဲထွံင်မံးစံင်တံင်ထံ
ဘၣ်နထံင်ထီးကိန်လီထွံ
အဖိတ်-
ထီးတံင်ထါထံလါကပျဲ
ထွံင်မံးဆံမတန့ၢ်လါ

(၅) အဖီး-
လါနအိန်ထံကပျဲဂု
ပျဲဘၣ်ဝီဘုဘိန်ဘုခု
အဖိတ်-
လါယအိန်ကွီးဝန်ပးအါ
ဘုဘိန်ဘုခုယတမ

(၈) အဖီး-
ဝုခိန်သါဆံသါကယါ
ဖးကွါလါဆီအိန်ဆံးအါ
အဖိတ် -
ဝုခိန်သါဆံသါကဘီ
လါဆီကွါပီလါမိလီ

(၆) အဖီး-
ဟဲလါထံနစိန်ဖုဂု

(၉) အဖီး-
ကွါလီထီးဖါပျဲကပိ
နပီအဆုန်အိန်ပျဲဘိ (ပီ=ဟီ)

အဖိန်-
ကွၢ်လီၤထီးဖါအရုသူ
အဆုန်ကွီပိလာမုန်အူ

(၁၀) အဒီး-
ထီၣ်ကစၢ်လီၤတိၣ်လိၣ်ပူ
ထါဘၣ်ဆူဂီၤဒီးဆူသူ

အဖိန်-
နထါဘၣ်ဆူပျံၣ်သူၣ်အ
ဖိဒုၣ်ညါဖးဆူဖးစၢ

(၁၁) အဒီး-
ထါဘၣ်နီၢ်ဂုၤလၢကဲယဲ
တၢ်ယံၣ်ဂုၤလဲၤတဂုၤလဲၤ

အဖိန်-
နထါဘၣ်ပှၤလၢအက
တၢ်ပညိၣ်ဖိထီၣ်လၢညါ

(၁၂) အဒီး-
ဘံၣ်ဘုဟဲတၢ်ယၢဘျီၣ်ခံ
ယဂီၢ်မိၣ်ခွါကပြုၢ်သံ

အဖိန်-
အိၣ်ဟံၣ်ပူဟံၣ်အယၢဂုၤ
ကပြုၢ်ဆိၣ်ခိလၢဘံၣ်ဘု

(၁၃) အဒီး-
တမံၤဟဲဒီးခိၣ်ဖံးထူ
လုၢ်နီၢ်ပဂီၢ်မိၣ်ဟံၣ်ပူ

အဖိန်-
နီၢ်ဒုမုၣ်အသးဆဲးအဲး
စံးလၢယဒီးခိၣ်ဖံးလွဲ

(၁၄) အဒီး-
ဟဲကွၢ်စိဖိဝုၣ်ခိၣ်ပၤ
ဝုၣ်ခိၣ်သီးပီးယီၢ်ဖျါအ

အဖိန်-
နဟဲကွၢ်စိသ့ၣ်ပအ
နဆိၣ်ခိဖိဝုၣ်ခိၣ်ပၤ

(၁၅) အဒီး-
ဟဲကွၢ်စိဖိဟံၣ်ခိၣ်ဒု
လံာ်တဘျီဆိစိာ်ဝီၢ်ဂုၤ

အဖိန်-
ကလံာ်ဝီၢ်ဝံးသ့ၣ်လၢဘီ
ဆိၣ်ခိလၢဖိအလံာ်လီၤ

(၁၆) အဒီး-
ပီၢ်တၢ်လုၢ်ဖျါတၢ်လုၢ်ရူ
ဆဲးလီၤနီၢ်အထံဆၣ်ပူ

အဖိန်-
နဟဲပီၢ်လီၤတၢ်လုၢ်ဖိ
ဆိၣ်ခိလၢဖိအဖျဲၣ်လိ

လဲၤတူဖိသူအထံဆၣ်ပူဒီးဖိဝါထီၣ်ထါ

(၁) အဒီး-
လဲၤတူနီၢ်အထံဆၣ်ပူ
ထံမိၤဘိစ့လၢ်ဆူၣ်ထူ

အဖိတ်-
ထံမိကြိုဘိလဝန်ဘီ
လားဆူဉ်ဖိဘီးသုဉ်လဉ်ဘီ

အဖိတ်-
ဟံဉ်လုပုလဲဆံဉ်ဆါဘီ
ထီးတအိဉ်လအကနိ

(၂) အဒီး-
နထံဆဉ်ပုနအူးခဲ
ကျဲဖိလိဆဲးမ့ဖဲလဲဉ်

အဖိတ်-
ကျဲဖိလိဆဲးနမဲဉ်ညါ
နကူးအိဉ်အဲတံးဒီးယု

(၃) အဒီး-
ပိဉ်ထီဉ်နိဉ်ထံအဉ်အီကျဲ
တံးလုနိဉ်ကျဲမုဉ်ကံးမဲ

အဖိတ်-
ကျဲတမ့ကျဲမုဉ်ကျဲဘီ
ကျဲလုယုကျဲလုလဲထီဉ်ကျဲ

လဲတုပိဉ်မုဉ်အဟံဉ်ပုဒီးဖိဝါထီဉ်ထါ

(၁) အဒီး-
လဲတုနိဉ်အဟံဉ်လုပု
ဖုဘုဉ်ပုကဲထီဉ်လုထု

အဖိတ်-
ဟံဉ်ကိဉ်ဒုထဲလုထဲလု
တံးကဲထီဉ်ထုဘဉ်ကသု

(၂) အဒီး-
ဟံဉ်ကိဉ်ဒုပျဲခဲပျဲခဲ
ကွဲဒီးနိဉ်ထီးဖါလိဉ်ကွဲ

လဲတုကဒီးဘျီဉ်ခိဉ်ထံး ဖိဝါထီဉ်ကဒီး ထါ

အဒီး -
လဲတုနိဉ်ပီမုဉ်ခိဉ်ထံး
ဒါလိဉ်ချီဉ်စုအဘုဉ်ဆံ

အဖိတ် -
တမ့ချီဉ်နိဉ်ချီဉ်တံးဖံး
ချီဉ်ဝးပးဘုဘိကျဲဉ်သံ

မလဲထီဉ်ထါကတံးဝဲလဲထီဉ်ဝဲဆူဘျီဉ်ပု ဒီးဖိဝါထီဉ်ထါ

(၁) အဒီး-
ဖုလဲးနိဉ်ပီတံးသွဲးသွဲး
ပီတံးဒုးဆံယဲကမဲဉ်

အဖိတ်-
ဖုလဲးနိဉ်ပီတံးတဂု
နိဉ်ပီတံးအဲဆုဉ်အဲဒု

(၂) အဒီး-
ပီသွဲးနိဉ်ထီထီဉ်လုဒီး
ကွီကထီဉ်ကွီယုကွီယု

အဖိတ်-
ပီသွဲးနိဉ်ထီလုဆုဘျဲး
အိဉ်ကျဲနုကွီတခိဉ်အံး

(၃) အဖီး-
တံးခိၣ်ဒိၣ်တံးခိၣ်ယိယွဲ
သဟကွၢ်ထံရဲၣ်လၢကျဲ
အဖိၣ်-
သဟကွၢ်ထံတအိၣ်လၢ
ဘၢၣ်ဒုးအိၣ်ထံဝၣ်ကနၢ

(၄) အဖီး-
တံးဖိရဲၣ်စံးမ့ၢ်ဝၣ်မံ
မ့ၢ်လီၤပယိၤဂ့ၢ်အပံ
အဖိၣ်-
တံးခိၣ်နီၢ်ရဲၣ်တပိၢ်ဘိ
ကွီၤဟဲထီၣ်အခိၣ်လီၤဖိး

(၅) အဖီး-
မဲၣ်ကျဲၣ်န့ၣ်ဖိဘျီၣ်ဒိၣ်ပူ
ဖိဆိလီၤခးအခိၣ်ယူ
အဖိၣ်-
ဟံဆိအိၣ်ဖိပံးထူ
ဆိလီၤလၢပဘျီၣ်ဒိၣ်ပူ

(၆) အဖီး-
ခိၣ်ဘၣ်တံးလၢနီၢ်မၤသု
ကွံၣ်တံးတုၤလၢနီၢ်ဘျီၣ်ပူ
အဖိၣ်-
တံးမ့ၢ်မၤသုအိၣ်လၢကျဲ
နမ့ၢ်လဲၤလဲၤပိၢ်လဲၤလဲၤ

(၇) အဖီး-
ဘျီၣ်ဒိၣ်နွံၣ်ကွီၤကျိၤဝၣ်သိ
ထီၣ်လွံၢ်ယုၤသၢနံၤတဖျိ
အဖိၣ်-
ဘျီၣ်တဒိၣ်ကျိၤတသကြီၤ
ကွီၤခိၣ်ကွီၤခံတဘ့ၣ်ပီ

(၈) အဖီး-
ဘျီၣ်ဒိၣ်အသးလီၤကွၢ်လၢ
ကျိၤမုၢ်က့ၣ်ကွဲၤပနီၢ်နၢ
အဖိၣ်-
တံးအံၤနစံးဘျီၣ်ဒိၣ်ခါ
ဂိမိၣ်ခွါကးဒီးဆိယၢ

ထီၣ်တုၤလၢဘျီၣ်ပူန့ၣ် တလိၢ်ပာ်ဒီးတလိၢ်ဖုၣ်ဖိခံခိၣ်ယၢဘးစးထီၣ်ဟီၣ်လၢတံးလီၤ. ဖဲဘျီၣ်ပူကွီၤခိၣ်န့ၣ် အိၣ်ဒီးကိဖးဒိၣ်တဖျၢၣ်လီၤ. ကိဖးဒိၣ်တဖျၢၣ်အပူန့ၣ် အိၣ်ဒီး သံး,ဆွံတံးပာ်ဝဲပလီၤခိၣ်လၢသ့ၣ်လၢဒီးပလီၤခိၣ်န့ၣ်ဘိၣ်ဘာဝဲလၢသ့ၣ်လၢအူဒီးယု တံးပာ်ဝဲလၢဆါ, ဒီးလၢကိဖးဒိၣ်တဖျၢၣ်အခိၣ်ထိးန့ၣ် ဆိးလီၤဝဲသ့ၣ်ထီၣ်ကျိၤတဒု လီၤ.တံးလၢသ့ၣ်ကျိၤန့ၣ် မ့ၢ်ဒုၣ်ပုၤဟံးန့ၢ်ဝၣ်က့တက့ဖိဒီးပုၤမၤသ့ၣ်ဖးဝဲနီၣ်က့အခိၣ် ထိးလွံၢ်က့ဖိဒီးပုၤဆိးလီၤလၢကိခိၣ်ထိးန့ၣ် ပုၤကိးဝဲလၢသ့ၣ်ကျိၤလီၤ. ကိတဖျၢၣ်လၢ အအိၣ်ကွီၤခိၣ်န့ၣ် ဖိသုမၤဖိဝါတလိၢ်ပာ်ယုဝဲလီၤ. အုၣ်ထီၣ်ဝဲထါတံးအံၤ

သုန်ဒိန်လဒူပျာ်တၢ်ကီ
ဝန်ဒိန်လဒူပျာ်တၢ်ကီ
ပျးကျၢ်ပျးဂီၤထီၣ်ဂီၤလီၤ
ပျးကျၢ်ပျးဂီၤထီၣ်ဂီၤလီၤ
ကူၣ်အခိၣ်ထံးမ့ၢ်ကၢ်လီၤ
အသၢ်ပျးထာအိၣ်သကိး

**ထါအခိပညီဃုထဲးကွံာ်ဝဲသုန်ထီၣ်
ကျိၤလၢကိခိၣ်ထိးလီၤ.**

နခိၣ်သုဂ္ဂလဲၣ်ဖံးဧ
နခိၣ်လၢဂ္ဂလဲၣ်ဖံးဧ
ဂုၢ်သုန်ထီၣ်ဘံၣ်နွံကထာ
ဒးဘီထီၣ်ဘံၣ်နွံကထာ
အိၣ်န့ၢ်ထွံၣ်ဖိလၢကျဲၤ
တချးအုၣ်လီၤဘျၢ်ပာ်ၤ

**ဃုယဲၣ်လီၤကွံာ်ချါလၢပျးဃုယာ်ဝဲ
ကိလီၤ.**

ပျးရံၤလၢပျးအသးချါ
ပျးပျာ်လၢပျးအသးချါ
ဆာထၢၣ်တတိၤတၢ်ဒီးပျး
ဆုၣ်နီၤတတိၤတၢ်ဒီးပျး
ဆာထၢၣ်မ့ၢ်တတိၤတၢ်ဒီးပျး
ဘျၢ်လီၤကွံာ်အခိၣ်ဖျၢၣ်ဝါ

**ထါဝဲအံၤအခိပညီန့ၢ် ပျးဃုဘျၢ်ကွံာ်
သုန်လၢပျးဘိၣ်ဘၢကိခိၣ်လီၤ.**

တၢ်ဖိကံၣ်အမဲၢ်ပလူၣ်
တၢ်ဖိညီၤအမဲၢ်ပလူၣ်

မ့ၢ်ဆုၣ်ပီၣ်ကျဲမ့ၢ်တူၤတူၤ
မ့ၢ်ဟါပီၣ်ကျဲမ့ၢ်တူၤတူၤ
အုၣ်ဆါတပျးထီၣ်တၢ်ပျး
ထိးဝါအခံလၢသုန်န့

ထါခိပညီဃုထဲးကွံာ်ကိခိၣ်ထိးဝးလီၤ.

သုသုလုၢ်လၢတၢ်အဒိ
ဘီဘီလုၢ်လၢတၢ်အဒိ
သုသုလုၢ်ဒီးဘျၢ်ကဆီ
ဘီဘီလုၢ်ဒီးဘျၢ်ကဆီ
သုသုလုၢ်ဒီးထီၣ်ဖိကွီၤ
ဘျၢ်ကဆီအမဲၢ်ထံလီၤ

ထါအခိပညီ ဃုဒုၣ်လီၤသံးလီၤ.

ဒုၣ်မ့ၢ်အိၣ်လၢအကဝး
ဒုၣ်ဖျိအိၣ်လၢအကဝး
ခုကအိၣ်ခုဆုၣ်ဝးဝး
ထီကအိၣ်ထီဆုၣ်ဝးဝး
ဒုၣ်မ့ၢ်ပုၢ်လီၤလၢကွံာ်သး
ခုလုၣ်လီၤသုအစုညါ

ထါခိပညီ ဃုသံးခုး

ပျးထီၣ်လဲၤသုထီၣ်လဲၤသု
ဖိထီၣ်လဲၤသုထီၣ်လဲၤသု
ပျးတဂုၢ်ပျးမံၤအဆူး
ပျးတဂုၢ်ပျးပျးအဆူး
ပျးကယဲၢ်အဆုၣ်နီၤဃု
ကွံာ်တလုၢ်ထးခိၣ်ကီၢ်ပျး

မလှော်အုတ်ထိုက်အိမ်အိမ်မှတစ်ဆင့်တစ်ဖက်တစ်ဖက်ဆိုင်သုံးဆိုင်မူလီ။ တလိပ်ဖုတ်ဖိလီထီ သူတကယနဲ့ ဘတ်တစ်လက်ဝဲဒုတ်တလိပ်၊ တလိပ်ဖုတ်ဖိလီထီဝါသဝီတကယလီ။ ပုတစ်လက်တံနဲ့ တလိပ်ဖိလီထီသူတကယနဲ့ဟံးနံးထီးခိတ်ဒီးဟွတ်လီတလိပ်မု မှ်ထီးခိတ်နဲ့ဟွတ်လီတလိပ်ဖုတ်ဖိလီ။ ဟံးနံးဝဲထီးခိတ်အခါဟံးဃတ်တလိပ်ဟံး တလိပ်ဖုတ်ဖိထီးထူးလှ်လီဝဲလါအအိတ်ဒီးဆိတ်ဝဲလါပုအိတ်ပျဲထီဝိတ်သာချီဝဲ ဟွတ်လီ ငှးအိတ်ဝဲဖိဝါတလိပ်၊ တလိပ်ဖုတ်ဖိလီ။ ဆိတ်သုံးဆိုင်မူဝဲအိတ်သကိးမုပျီပျီလီ။ ဒီးဖဲပုဆိတ်သုံးဆိုင်မူဝဲအိတ်မုတနီအိတ်၊ မထီတနီမထီ၊ ပျီအပျီမိတနီပျီ၊ အိတ်သုံးတနီအိတ်သုံးလီ။

ဆိတ်သုံးဆိုင်မူအိတ်မူအိတ်ထံဝဲခါလီခိတ်ဒီးကလဲလါပိတ်မုတ်အအေးလဲကျဲအခါဖိ ဝါထီကဒီးထီ

- (၁) အဒီး-
 - ဖိမိတ်အအေးအိတ်ဖဲလဲင်
 - ထူးယစုလဲနဲင်ယကျဲ
- အဖိတ်-
 - ဖိမိတ်အအေးဝဲခိတ်ထံး
 - မုတထံင်လဲပိတ်ယခံ

- (၂) အဒီး-
 - ဖိမိတ်သူင်လီလါလါကျဲ
 - အအေးထးသံအိတ်ဖဲလဲင်
- အဖိတ်-
 - ဖိမိတ်သူင်လီလါဖိကူ
 - အအေးထးသံအိတ်လါနု

ပိတ်ထီဝိတ်လိတ်အခံဒီးတုလါပိတ်မုတ်အဟံင်ဒီးမထီကဒီးဖိဝါထီ

- (၁) အဒီး-
 - ဖိမိတ်အအေးခိတ်လိတ်ခံး
 - တကြားကူဟဲမုတ်အမံ
- အဖိတ်-
 - မိတ်ဖျိတ်အအေးလုလီပျီ
 - ဒီးဃီးတိတ်လဲမုတ်ဆဲးလီ

- အဖိတ်-
 - ကူကလဲလီတတ်လါကျဲ
 - ဟုကုယဲကယတ်ကုယဲ

- (၂) အဒီး-
 - အိတ်ဒီးမိတ်ဒီးဟံးဘင်လံ
 - အိတ်ဒီးနိတ်သီးတခိတ်အံ

- (၃) အဒီး-
 - ဟိတ်ခိတ်လါကူအိတ်ဘဲဂီ
 - နကိတ်ဘင်ကူအိတ်ဒီးကူ
- အဖိတ်-
 - ဟိတ်ခိတ်လါပျဲမုတ်ယွာတု
 - တကူအိတ်ကွဲးကင်တဂု

(၄) အဖီး-
နီၢ်ကၢၤခဲးပှၤမ့ၢ်ထီၣ်မံ
သိၣ်ကိၣ်ဒိၣ်ဆိၣ်တံၢ်ပှၤခံ
အဖီၣ်
သိၣ်ကိၣ်နီၢ်ဆိၣ်လီၤလၢကျဲ
နီၢ်ဘၣ်ယိၣ်တၢၤယုၢ်ကဟဲ

(၁) ဖိဝါထီၣ်ဝဲ ထါသူဒီးဆိၣ်ဒီး

အဖီး-
လံာ်လၢယိၣ်ခံလံာ်ဟဲပှၤ
လံာ်ကပှၤကီးမံးကီးကွ
အဖီၣ်-
ပဒးသ့ၣ်အထူၣ်ရဲၤရီၤ
ကွၢ်လၢနကျဲကဆဲးလီၤ

(၂) ယုအိၣ်သံးဒီးဖိဝါထီၣ်ထါ

အဖီး -
တၢ်စုၤလီၤသီလိၣ်လၢၣ်သဲ
နီၢ်သနဲဒီးဟံထံယဲ
အဖီၣ်-
ကွၢ်တဂၤဂ့ၤတဂၤဂ့ၤ
နီၢ်မၤလီၤအသးတသ့

(၃) ယုအိၣ်မ့ၢ်ဒီးမၤထီၣ်ထါ

အဖီး-
ချၢၣ်ဒိၣ်အဒုတၢ်ကွဲၤကၤ
ယုၤဆဲးတီၢ်လၢဝၣ်သ့ၣ်ဒါ
အဖီၣ်-
ရၤလီၤခိၣ်သ့ၣ်သဘံၣ်ချၢ
မံာ်ဆုးလၢဂီၢ်မိၣ်ဒိၣ်ကျၢ

(၄) ယုအိၣ်ထီးကၣ်ဒီးဖိဝါထီၣ်ထါ

အဖီး-
ယုၤမိၢ်ဖျု ဘုတၢ်ကိၢ်လီၤ
တံာ်ထီၣ်လီၢ်ဘိယၣ်ဒုဒိ
အဖီၣ်-
တၢ်တအိၣ်လၢနီၢ်အစု
ပှၤတုၤဝဲၢ်တုၤယသးအုး

(၅) ယုအိၣ်ဆိကၣ်ဒီးမၤထီၣ်ထါ

အဖီး-
လံာ်ယုၤလၢမူအခိၣ်တၢၤ
ဘျၢၣ်ကတြၢၣ်ထံခုၣ်လၢၣ်ချၢ
အဖီၣ်-
တၢ်ဖျိၣ်လၢပမိၢ်အကွီၤ
ဖျိၣ်ဖျိၣ်ဟ့ၣ်သါက့ၤအဖိ

(၆) ယုအိၣ်သဘျၢၣ်တၢ်ယါ

ဆီဆုဘိၣ်ချံးသ့ၣ်လၢၣ်အူ
နီၢ်ချံးတံာ်စုဘိၣ်တံာ်ထု

(၇) ယုအိၣ်ပှၤကိၢ်သံး

လဲၤကွၢ်ပဒဲဘၣ်ဝၣ်ခိ
ပဒဲကွံၣ်အသ့ၣ်လီၤကွီၤ

(၈) ယုအိၣ်မိၢ်ထု

သူးတက့ၤကျၢၣ်ဘုဒိၣ်အဒါ
နီၢ်သလၢဖိဝါန့ၢ်ကွၢၤ (ကွၢၤ=စၢၤ)

တူအထိုင်တူပိတ်မုန်အဟံင်မလုအုင်ထါယုအိုင်ယုအီဝံဘျီန့ၣ် သုၣ်ကုသးပှါမာ
တလိၣ်ဖိလၢဖိဝါတကပလဲၣ်ကိးကွၢ်မူးကစၢ် မအဟဲကွၢ်အိုင်ကွၢ် ဆီကိးမုၢ်န့ၣ်လီၤ.
ပှါသုၣ်ကုသးပှါမပှါလဲၣ်ကိးန့ၣ်အီၤ ပှါဖိၣ်သုၣ်ခွါတကဒီးပိတ်မုန်တကလီၤ. ဆီကိး
မုၢ်န့ၣ် ပှါဟံးန့ၣ်ဆီခံဘုၣ်ဒီးပှါဘၣ်ချီဘျါဝဲလီၤ. ပှါတဟန့ၣ်အံသုၣ်မိၣ်ကံၣ်ဘၣ်. ပိတ်
မုန်ဒီးပိတ်ခွါခံဂလၢပှါသးပှါမပှါလဲၣ်ကိးန့ၣ်အီၤန့ၣ် ပိတ်မုန်န့ၣ်ဘၣ်ဖိမုၢ် ဒီးပိတ်ခွါန့ၣ်
ဘၣ်ဖိကသူလီၤ. တုမုၢ်မုၢ်မံကသူမံန့ၣ် မူးကစၢ်အိုင် ဆီကိးမုၢ် ဒီးပိတ်ခွါလၢပှါမာ
အဖိအိုင်ကသူတကန့ၣ်ဟံးန့ၣ်မုၢ်တတၢ်ဒုၣ်ဒီးဆီညၣ်တစးဒီးဒုးအိုင်ဝဲမူးကစၢ်န့ၣ်
လီၤ. ဒီးမူးကစၢ်န့ၣ် ဟ့ၣ်ဒုးလီၤအီၤစုတသံးန့ၣ်လီၤ. မုၢ်ပိတ်မုန်လၢအဖိမုၢ်တကန့ၣ်
ခိ ဘၣ်ဒုးအိုင်ဝဲမူးကစၢ်မုန်န့ၣ်ဒီး အတၢ်ဘၣ်ဟ့ၣ်ဒုးအီၤဖဲတပျံလီၤ. တၢ်လၢဆီကိး
မုၢ်န့ၣ် မုၢ်တၢ်အိုင်ယဲၤအခိၣ်ထံးလီၤ. မူးကစၢ်မုန်ကစၢ်ခွါခံဂန့ၣ် အမုၢ်အယဲၤစး
ထိုင်အသးဖဲန့ၣ်လီၤ. အမုၢ်အယဲၤတဘၣ်ယးဒီးအမိၣ်အပၢ်အပှါအဝဲၣ်လၢဘၣ်န့ၣ်
လီၤ.

ဖဲပှါအိုင်ဆီကိးမုၢ်ဝံဘျးထိုင်လၢဖးဖိမုၢ်တကွၢ်မုၢ်လံဒီးပှါစးထိုင်ဆီလီၤကနၢ်လီၤ.
ကုကနၢ်လၢပှါမုၢ်ပှါလဲၣ်ဝဲတဒုန့ၣ်လဲၣ်ဝဲတဘျီပီလၢတလိၣ်ပၢ်တကပီလၢအပူၤကွံၣ်
ပှါလဲၣ်ထိုင်အအးတကန့ၣ်လီၤ. ကစးထိုင်ဆီလီၤကနၢ်န့ၣ် အုၣ်ထိုင်ဝဲ ထါတၢ်အံၤ

ပမုၢ်လၢပှါမၤဒ်အံၤ
ပပှါလၢပှါမၤဒ်အံၤ
မပိတ်ထွဲပှါမုၢ်အခံ
မပိတ်ထွဲပှါပှါအခံ
ပမုၢ်တမၤဘၣ်ဒ်အံၤ
လီၤမၢ်မိၣ်ဒီးပၢ်အမံၤ
သီသံၣ်ခိၣ်ကွါရီၤနီၢ်အဲ
ပှါဂီၤခိၣ်ကွါရီၤနီၢ်အဲ
မုၢ်ထိုင်မုၢ်အူၤရုၢ်ဒီးကွၢ်
ပှါထိုင်ပှါအူၤရုၢ်ဒီးကွၢ်
ကွၢ်တမုၢ်ပအူၤန့ၣ်ကွၢ်
ပှါအူၤလၢညါပအူၤထွဲ

(၁) ပျက်စီးမှုတစ်လျှောက်ပင်အစားအစာထိုင်စေ
လာထို

ထိုင်အိပ်အိကလိကလိ
ဆီကလဲကလိကလိ
နီတကဲဆုအမိကိး
နီတကဲဖီအမိကိး
ကျဲအခိပ်လာဘီနီထိး
မဲထံလီကွီကွီမဲလိာ်

(၂) ကီးကဲထိုင်ပျက်စီးမှုတစ်လျှောက်ပင်အစားအစာထိုင်
လာထို

မုံဘီးလီအသံးကတံ
ပျက်စီးလီအသံးကတံ
ကီးအပျက်စီးအိပ်လာအံ
ကီးအပျက်စီးအိပ်လာအံ
တံလာသံးဖးလာမုံပျက်
ကွီလုာ်ဆုကွီလုာ်တမုံ

(၃) ဖီဝါယုကီးလဲအစားအစာထိုင်ထို

ထူလဲလဲာ်သုလဲာ်ထူစ
စုလဲလဲာ်သုလဲာ်စုစ
ထူထူပျက်စီးနီအစာ
စုစပျက်စီးနီအစာ
ဒီးသကးဟဲယီကီာ်ဆာ
ကွီနီအမါတဘူာ်လာ

(၄) ယုကီးလဲအစားအစာထိုင်ထို

ပျက်စီးမှုအိပ်တက
ပျက်စီးမှုအိပ်တက
မိကွီကွီကဲအပျက်စီးကွီကဲ (ကွီကဲ=စိာ်)

ပျက်စီးမှုအိပ်ကွီကဲကဲ
ဒါလီနီအချိန်မဲဒါ
သုမိပ်ထိုင်အမဲာ်တဘူး

(၅) ယုအိသံးအစားအစာထိုင်ကီးထို

မိဖီမုာ်လာအညာ်ဝါ
မိဖီမုာ်လာအညာ်ဝါ
အိပ်လာမုာ်ပျက်စီးကွီ
အိပ်လာမုာ်ပျက်စီးကွီ
အိပ်ပျက်စီးလာမုာ်မဲာ်ညာ်
ပျက်စီးညာ်ကီးလဲာ်အက

(၆) ထိုလာမုးကစာ်ကီ

ဖီဖဲယကဲနီအိပ်သီ
ဖီသုယကဲနီအိပ်သီ
ပျက်စီးအိပ်တုနီယကီ
ပျက်စီးအိပ်တုနီယကီ
ဘီနီယတံလာကွီကွီ
ယကကံယမိာ်တံကီ
မိလုာ်နီယတကွီယ
ပျက်စီးနီယတကွီယ
အမယပီဒီးယိပ်ယူ
အမယပီဒီးကီယူ
ပီပီမုာ်တုအစာသး
ထံကအိပ်ဝီဝံးနီယ

တုမ့ၣ်ပျာမထီဝံၣ်ဘျီန့ၣ် ပျာသးပျာလၢဖီဝါတကပတကဒီးလၢဖီသူတကပတကကွဲ
ထီၣ်လိာ်အသးခံဂဒီးလဲလၢမူးကစၢ်မ့ၣ်အအးဒီးအုၣ်ထီၣ်ထီတၢ်အံၤ

(၁) ဖိဒံယကဲနီၢ်အိၣ်သီ
ဖိသၣ်ယကဲနီၢ်အိၣ်သီ
ပျာမ့ၢ်အိၣ်တ့ၣ်န့ၢ်ယဂီၤ
ပျာပျာအိၣ်တ့ၣ်န့ၢ်ယဂီၤ
ဘိန့ၢ်ယတိလၢကျၣ်ကွီၤ
ယကကံၤယမိၢ်တၢ်ကီၤ

(၂) လဲလၢကံၢ်မဲလဲဒီးခွါ
လဲလၢဟံၣ်သးလဲဒီးခွါ
လဲၤဂ့ၢ်လိာ်ပထံးခံဂ
လဲၤဂ့ၢ်လိာ်ပလၢခံဂ
ဂ့ၢ်မ့ၣ်ဘၣ်ဖးမ့ၣ်ဘၣ်မၤ
ကီးမုၢ်ကီးပျီလိာ်အသး

(၂) မိၢ်လုၢ်န့ၢ်ယတကွၢ်ယ
ဟံၣ်လုၢ်န့ၢ်ယတကွၢ်ယ
အမၤယပိာ်ဒီးယိၣ်ယွၤ
အမၤယပိာ်ဒီးကိၤယွၤ
ပီၢ်ပီၢ်မ့ၢ်တုၤအခၢၣ်သး
ထံကအိၣ်ဝီၢ်ဝံးန့ၢ်ယ

(၄) အနုၤအနုၤမိၢ်နီၢ်အဲ
အနုၤအနုၤပၢ်ကွီၤအဲ
နကဂ့ၢ်နထံးဒ်လဲၣ်
နကယဲၤနလၣ်ဒ်လဲၣ်
ဂ့ၢ်မ့ၣ်ဘၣ်ဖးမ့ၣ်ဘၣ်ကွဲး
ဆဲးလီၤဘီကီးပယွဲၤဒဲ

(၁) ကိးဂဲထၢၣ်ကဒီးတလိာ်ပၢ်လၢမူးကစၢ်ဟံၣ်တကပဒီးအုၣ်ထီၣ်ထီတၢ်အံၤ
ထီၣ်အိၣ်အိကလဲးကလဲး
ဆီကမဲၤကလဲးကလဲး
နီၢ်တဂဲၤဆုအမိၢ်တဲ
နီၢ်တဂဲၤဖီအမိၢ်တဲ
မုၢ်ဟဲထီၣ်လၢဝၣ်ဆျၢၣ်ကဲၤ
ဆျၢၣ်ကဲၤနီၢ်ဂဲထၢၣ်သီသွဲ

(၂) ကိးဂဲထၢၣ်ပုၢ်ကိးဂဲထၢၣ်ဝဲၢ်ဒီးအုၣ်ထီၣ်ထီတၢ်အံၤ
ကလီၤဘံသံနီၢ်မုၢ်အု
ကလီၤကျီၤသံနီၢ်မုၢ်အု
နမုၢ်အုအက့ၢ်တဂ့ၤ
နမုၢ်အုအဂီၤတဂ့ၤ
နမုၢ်အုသံတတ့ၤဒု
တၢ်တအိၣ်ထုးအသလု

(၃) ထိုလှူအိသံး

မှုံဆီလီအဘျီတယိး
ပျံဆီလီအဘျီတယိး
တလီကျိပ်ပျံမှုံအသိး
တလီကျိပ်ပျံပျံအသိး
ပျံကယံအဆုန်နီပြီး
ကြးဒ်ကယူပျံအသိး

(၅) ယုကီလံဆုဒီးအုင်ထီင်ကဒီး

အထါ
တတ်နီခံတ်နီဒီး
ခံတ်နီသတ်နီဒီး
ပံးယိဘုအနီင်ပျံပျံ
ပံးယိဘုအနီင်ပျံပျံ
ဘုတမှုံအဂီခီလီ
ဘုဂီဒီးအသုင်အဖီ

(၄) ယုကီလံဒီးအုင်ထီင်ဝဲလါထါ

တံးစူလါဆံးမှုံအခါ
တံးစူလါဆံးဆုင်အခါ
ဒုင်ဒိင်ဟဲထီအဘုင်အါ
ညုင်ဒိင်ဟဲထီအဘိအါ
မနုအရသံင်ကီးကး
ကဝီကျိဒ်းမှုံဒ်းလါ

သးပျံခံကတုမှုံအမထါဝံဒီးကျာကဒါကျာဝဲဟံင်တဖျုင်ယီလါဖီဝါတလိင်ပံမဲဝဲတဖျုင်နုင်လီ. ကျာတုဟံင်ဒီးမထီင်ထါ

(၁) အနုအနုမိင်နီအဲ
အနုအနုပံင်ကျီဆဲ
နကဂုန်နထံးဒ်လဲင်
နကယဲနလင်ဒ်လဲင်
ဂုန်မှဘုဒ်းမှဘုကွဲး
သါလါဘီကီးပယွဲဒဲ

(၃) မှုံဆီလီအခံင်ခုင်လဲ
ပျံဆီလီအခံင်ခုင်လဲ
ပီင်ဟီင်ခိင်ယူတနံလဲ
ပီင်ကပံင်ယူတနံလဲ
ဖျံလီယုင်ကဝင်ဒီးဘဲ
တခိင်အံယုနုလါသွဲ

(၂) ထီင်အိင်အိကလါကလါ
ဆီကဲကလါကလါ
လါခံမှုံဂီမိင်မုင်စါ
လါညါမှုံဂီမိင်မုင်စါ
ကွင်မိဖိးလါကြိင်ဟါ
ဘိင်နွံဖိးဖးနွံကထါ

သးပျံခံဂကုတုဟံဂ်မထါကတၢ်သၢဆၢဝံယုဝဲကုကနၢတဖုန့ၣ်ဒီးအုၣ်ထီၣ်ထါ

ပျံခံထီၣ်ထံၣ်အခိၣ်ဒါ
ပျံပျံထီၣ်ထံၣ်အခိၣ်ဒါ
ထီၣ်ထံၣ်လၢကသ့ၣ်အချၢ
ထီၣ်ထံၣ်လၢကဆီအချၢ
ထီၣ်ထံၣ်မ့ၢ်တုပျံၣ်ဒိၣ်ဟံ
ကဲထီၣ်တၢ်ပူစီၣ်လုလၢ

ကုကနၢလၢပျံလဲဝံဟံဝဲလၢတလီၢ်ပၢ်အဟံၣ်တဖုန့ၣ် တုမ့ၢ်ပျံကဆီလီၢ်ကနၢန့ၣ်
တၢ်ဖိတၢ်လံအိၣ်လၢကုပူသ့ၣ်တဖၣ် ပျံဟံလီၢ်ကွံၣ်လၢကီၢ်လဲၢ်ပူဒီးပျံဘၣ်အိၣ်ခိး
ဝဲဒီးပျံကိးဝဲပျံခိးတၢ်တဖၣ်န့ၣ်လၢပျံခိးကီၢ်လဲၢ်ထံးလီၢ်. လၢပိာ်မုၢ်ဟံၣ်ပူစ့ၢ်ကိးပျံ
ဟံလီၢ်ကီၢ်လဲၢ်တဘျီဒီးပျံဘၣ်ခိးဝဲစ့ၢ်ကိးတဂၢခံၣ်သိးကနၢလၢအအိၣ်လၢကွီးတ
လီၢ်ပၢ်အဟံၣ်တဖၣ် ပျံကလဲစိၣ်န့ၣ်အိးဒီးအဝဲအခိးကီၢ်လဲၢ်ထံးန့ၣ်အမူအဒါအိၣ်
လၢကဘၣ်ယုကနၢန့ၣ်လီၢ်. ပျံခိးကီၢ်လဲၢ်ထံးန့ၣ်အစ့ၢ်ကတၢ်ခံဂလီၢ်.

သးပျံခံဂယုကုကနၢဒီးပျံဟ့ၣ်လီၢ်အိးဝံပျံခိးကီၢ်လဲၢ်ထံးမထွဲကုကနၢတဖုန့ၣ်
အခံလၢထါ

ဒိတမ့ၢ်ဒီးသ့ၣ်အိၣ်ဂီ
ဒိတခွါဒီးသ့ၣ်အိၣ်ဂီ
လဲလၢသံၣ်ပလဲၣ်ဒါအိး
လဲလၢယုးပလဲၣ်ဒါအိး
သ့ၣ်အိၣ်ဂီပျံမ့ၢ်အိၣ်ဒိ
တၢ်သယုၢ်သံၣ်နီၢ်ဒီးကွီ (ကွီ=စိ)

ပျံခိးကီၢ်လဲၢ်ထံးမထါကတၢ်ဒီးဒုးဝံထီၣ်ဝဲသးပျံလၢကုဒီးသးပျံခံဂလဲၢ်ဆူပိာ်မုၢ်
ဟံၣ်ဒီးမထီၣ်ထါ

ပျံနီၢ်ဒွဲၣ်ဆဲၣ်နီၢ်ဒွဲၣ်ဆဲ	စံးမ့ၢ်အယုဒီးယုကွဲ
ဖိနီၢ်ဒွဲၣ်ဆဲၣ်နီၢ်ဒွဲၣ်ဆဲ	မ့ၢ်လီၢ်အယုသပျံတဲၤ
တနံၣ်နံၣ်ယုယၢလၢသ့	
တလါလါယုယၢလၢသ့	

**မထေတဆာအံကတၢ်ဝံဖိဝါထီၣ်
ကဒီးထါ**

ဝဲာ်ဟံဟံၣ်ခံဖျါအစၢ
အူလဲလိာ်ကွဲၤပနါနၢ
ဟံၣ်ခံဖျါစိမိခံတီၤ
ဃုးခံလိာ်ဒူးတလိာ်ပီ

ဖိဝါထါကတၢ်ဝံမထီၣ်ထါတၢ်အံၤ

မ့ၢ်အိၣ်ယုယုလၢကီၢ်ဘွဲ
ပျါအိၣ်ယုယုလၢကီၢ်ဘွဲ
ယဒိၣ်ထီၣ်ယက့ၢ်တဂ့ၤ
ယဒိၣ်ထီၣ်ယဂီၢ်တဂ့ၤ
ကွီၤလီၤကီၢ်ဘွဲကီၢ်မ့ၢ်ဃု
ထီၣ်ကျိတကီၤခၢအဒု

**စိတလိာ်ပာ်လၢပိာ်မ့ၢ်အဟံၣ်လၢအခိး
ကီၢ်လဲာ်ထံးမဆာထီၣ်ကဒီးထါတၢ်အံၤ**

ဒီးတကးအစုမ့ၢ်ထီ
ဒီးတကးအခိၣ်မ့ၢ်ထီ
ကဝဲာ်လၢထံခိၣ်ကွီၤကွီၤ
ကဝဲာ်လၢထံလၢကွီၤကွီၤ
ကဝဲာ်ထီၣ်ဘးယိၣ်လီၤကွီၤ
မ့ၢ်ဃါကွံာ်လီၤသ့ၣ်က့ၢ်ကျိ

**ထါအခိပညီပျါခိးကီၢ်လဲာ်ထံးလၢမူးက
စၢ်မ့ၢ်အဟံၣ်ဃုထံပိာ်ဖိလီၤ**

ဆီၣ်ထွဲထံပိာ်ဖိအခံ

နစံးလၢနက့ၢ်တဂ့ၤ
နစံးလၢနဂီၢ်တဂ့ၤ
နက့ၢ်တဂ့ၤနယုသ့
နဂီၢ်တဂ့ၤနယုသ့
ယုကပာ်သီသံၣ်အဒု
ကွါစိနတီၤလီၤကျိကျိ

ဖိဝါထီၣ်ထါ

ဘံၣ်ဘုနသးလိၣ်မ့ၢ်သ့
ဝီၤဃုာ်နသ့ဒီးဆီဆု
ကွီၤကလၢလီၤတၢ်လၢကျဲ
ဟုက့ၤယဲကယာ်က့ၤယဲ

တလိာ်ပာ်လၢမူးကစၢ်မ့ၢ်ဟံၣ်မထီၣ်န့ၢ်သးပျါခံဂၤအထါဝံဒီးသးပျါခံဂၤပုၤဒူးဝံထီၣ်
အီၤကုဝံက့ၤကဒါက့ၤဆူစိတလိာ်ပာ်အဟံၣ်လီၤ. က့ၤတုၤတလိာ်ပာ်အအိၣ်ပျါပာ်လီၤ
န့ၢ်အီၤကုဒီးမထီၣ်န့ၢ်ပုၤလၢတလိာ်ပာ်လၢမူးကစၢ်မ့ၢ်ဟံၣ်မထီၣ်ပုၤခိးကီၢ်လဲာ်
ထံးလၢတလိာ်ပာ်အဟံၣ်တဖၣ်တုၤန့ၢ်လီၤန့ၢ်အီၤထံပိာ်ဖိလၢကုပုၤဝံဆီၣ်ထွဲကဒါက့ၤ
ထံပိာ်ဖိအခံလၢထါ

(၁) တနင်္ဂနွေလီတင်္ဂါဂံး
ထံဖိတ်လီတင်္ဂါဂံး
လုးယဉ်တဆံးတလားဒံး
လုးယဉ်ခံဆံးတလားဒံး
ကွဲမံလဖိအဂီထံး
ဖိချဉ်ဒံးတရီနါထံ

(၂) အိဉ်သူတဂုဇီနီယီ
အိဉ်ယီတဂုဇီနီယီ
တအုးသုဉ်ခံအကီကီ
တသွီဉ်သုဉ်ခံအကီကီ
တၢ်ညီလထံသဒိဉ်ဘီ
သဒိဉ်ဘီသဒိဉ်အုးပီ

ဖိဝါထီဉ်ထါ

တကံတၢ်ဆဲးလၢဝဉ်ဒု
ကွီဂဲအိဉ်ဂုနီဘဉ်သု
ခိဉ်လီတနီဖိပၢဇာ
ယီဖိပၢအလီတဘၢ

သးပှါခံဂလဲတုပိဉ်မုဉ်အဟံဉ်ဒီးပှါဟ်လီန့အီကုဝံ မထီဉ်န့ဉ်ပှါထါတခါပီ
လၢပှါခိးကီလဲထံးလၢတလီပၢအဟံဉ်ဆိဉ်ထွဲကွဲထံပိဉ်ဖိအခံတခါန့ဉ်လီ. မ
ထါကတၢ်ဝံဟ်လီထံပိဉ်ဖိလၢကီလဲပှါလီ. သးပှါခံဂဟ်လီထံပိဉ်ဖိလၢကီလဲ
ပှါဝံပှါခိးကီလဲထံးလၢပိဉ်မုဉ်အအးယုထီဉ်ကဒီးတၢ်အသီတခါဒီးအုဉ်ထီဉ်ကဒီး
ထါတၢ်အံ

(၁) ဒုဉ်သုဉ်တၢ်အဒိဉ်လၢထံ
ဒုဉ်နီတၢ်အဒိဉ်လၢထံ
တၢ်လၢပိဉ်ခံတၢ်ဘိဉ်ဘံ
တၢ်လၢကိခံတၢ်ဘိဉ်ဘံ
တၢ်ထီဉ်တုသီသံဉ်ခိဉ်ထံး
မၤန့ၢ်စၢယၤပျဲၤသမ့ၤ

(၂) မတၢ်စံးနဆံးန့လဲဉ်
မတၢ်စံးနစၢန့လဲဉ်
နဆံးနဆံးဒုဉ်န့
နစၢနစၢဒုဉ်န့
ထီဉ်လၢဘျီဉ်ကူထီဉ်နထဲ
နမၤဒီးနအိဉ်ဒုဉ်န့

ထါခံဆၢအံၤခိပညီအယုဖဲလီ.

ဝံဖိဝါထီဉ်ထါ

ကွီဘုခိဉ်ကွီဟီဉ်တၢ်ဖိ
ဘဉ်ယိဉ်ဖိကအိဉ်အိဉ်အီ
ကျၢ်တၢ်နဟံးလၢနစု
နမၤမတၢ်အိဉ်နဘျး

ပျားထီၣ်ထီၣ်ကတၢၢ်ဝံ၊ ပျားဖးဝံထီၣ်အီၤကုဒီးက့ၤကဒါက့ၤဆူတလီၢ်ပၢ်ခိးကီၢ်လဲၢ်ထံး
 အိၣ် နီၤက့ၤထီၣ်မပျးကဒါက့ၤန့ၢ်ပျးထီၣ်လၢမုးကစၢ်မုၣ်အဟံၣ်ပျးခိးကီၢ်လဲၢ်ထံးယုဝဲ
 တခါန့ၣ်လီၤ. သးပျးခံၣ်အံၤ မထီၣ်ပျးန့ၢ်ပျးထီၣ်တခါန့ၣ်ဝံပျးတၢ်န့ၣ်လီၤန့ၢ်အီၤဖဲလၢ
 ကုပျးဝံပျးဆီၣ်ထွဲက့ၤဖဲအခံၣ်လၢထီၣ်

(၁) ထံဖိလၢအခိၣ်တယျး
 ထံဖိလၢအခိၣ်တယျး
 ယျးတကျူလၢတီၢ်မုၢ်လါ
 ယျးတကျူၣ်လၢတီၢ်မုၢ်လါ
 တၢ်ယိတဂ့ၤဖိတခါ
 တၢ်ယိဘျံးဂီၤဖၣ်နသး

(၃) ကီၤက့ၤကြံဆီမံၤဖါဂီၤ
 ဘုဖိနီၢ်ဘီးထီၣ်ဂုၢ်သီ
 တၢ်တနံၣ်ကီၤတဖဲးခုး
 လီၢ်နီၢ်စ့ပျးအိၣ်နီၣ်ဘု

(၂) က့ၢ်တဂ့ၤယဘျံးဒီးချံး
 ဂီၤတဂ့ၤယဘျံးဒီးချံး
 သ့ၣ်ဖူခိၣ်ယလဲၤတၢ်ဂံၢ်
 သ့ၣ်ဖူလၢယလဲၤတၢ်ဂံၢ်
 ကုခိၣ်ဘီးလီးဒံလီၤရံး
 လျှံက့ၤတပျဲအလီၢ်ဒံး

သးပျးခံၣ်ကတၢၢ်ပျးဆီၣ်ထွဲဖဲအခံၣ်ကတၢၢ်ဝံ၊ ပျားဖးဝံထီၣ်အီၤကုဒီးလဲၤဆူပိၣ်မုၣ်အဟံၣ်
 လီၤ. လဲၤတုၤပိၣ်မုၣ်အဟံၣ်မထီၣ်န့ၢ်ပျးခိးကီၢ်လဲၢ်ထံးအထီၣ်ပျးဆီၣ်ထွဲဖဲအခံၣ်လၢ
 ထီၣ်တခါန့ၣ်လီၤ. မထီၣ်ကတၢၢ်ဝံပၢ်လီၤန့ၢ်ပျးဖဲလၢကီၢ်လဲၢ်ပျးလီၤ. ပၢ်လီၤန့ၢ်ပျးဖဲဝံ
 ပျးယုထီၣ်ကဒီးအီၤတၢ်အသိတခါဒီးအုၣ်ထီၣ်ထီၣ်တၢ်အံၤ

(၁) လဲၤယုၢ်ဒီးဖံမိၢ်နီၢ်အဲ
 လဲၤဟးဒီးဖံမိၢ်နီၢ်အဲ
 လဲၤလၢမုၢ်စ့ကလုၢ်ကဲ
 လဲၤလၢကဲယဲကလုၢ်ကဲ
 ပျီၢ်သလုၢ်လီၤဟီၣ်ခိၣ်သဲ
 တၢ်ပျီၢ်ဝံမဲဒီးခိမဲ

(၂) ကီၤအကံၢ်ဂုၤနဲၣ်ဂုၤဒီး
 ကီၤအဂီၤဂုၤနဲၣ်ဂုၤဒီး
 ဂုၤထူစံၢ်ဂဲၤအိၣ်ဂဲၤအီ
 ဂုၤလိၣ်ပျဲဂဲၤအိၣ်ဂဲၤအီ
 ဘုဖိအိၣ်ကိးတၢ်အဒီ
 သုတအိၣ်လီၤတဝီၢ်လီၤ

(၃) ကြံအစုသုတိန်ကအုး
ဘန်ယိန်နီကအိန်အဘု
အိန်ဒဲဗဲမကိဂါမဂါ
ထံဉ်ထီဉ်ဖိအုးလီဝီလီ

ထါအခိပညီန့ဉ် ပှခိးကီလဲဝဲထံးယုဝဲဒဉ်ဘီလီ၊ ပှခိးကီလဲဝဲထံးယုဘီမထီဉ်ထါ
ဝံးဒုးဝံထီဉ်သးပှအကုဝံသးပှခံဂကုဆူတလီဝ်ပှအဟံဉ်လီ၊ ကုတုပှခိးကီ
လဲဝဲထံးအအိဉ်ဒီးအုဉ်ထီဉ်န့ဉ်ပှယုဘီအထါလီ၊ မထီဉ်န့ဉ်ပှထါဝံပှတုန့ဉ်လီ
န့ဉ်အီဘီလကုပှဝံပှမထွဲကဒါကုဘီအခံလထါ

မ့အိဉ်စာယလဟံဉ်ဖိ
ပှအိဉ်စာယလဟံဉ်ဖိ
လဲမမုာ်လဲတဂဇိ
လဲမဝဲလဲတဂဇိ
သုတန့ဉ်မါနီယဲဇိ
အခိဉ်ဝါအခံအိဉ်ဟိ
အိဉ်သုတဂုဇိနီဇိ
အိဉ်ယီတဂုဇိနီဇိ
ဒိပလုာ်ဘုးအစုနု
ညဉ်ပီဘီဘုးအစုနု
နီအိဉ်ဒီးအဝါနီဇိ
ဆွဲဘီနီမတန့ဉ်လါ

ထါအခိပညီန့ဉ်အယုဘီကဆုလီ၊

ယကထီဉ်ဖိပှအစး
ယတသုဖိပှအဒါ
သုးဆုတကဲထီဉ်သိဉ်ဂါ
ထီဉ်ဖိပှအလီတပဲ

သးပျံခံကတုပျံဆိန်ထွဲကွာဘိခံလာထါအံဝံ ပျံဒုးဝံထီၣ်အီကုဝံလဲၤဝဲဆူပိာ်မုၢ်
 အဟံၣ်လီၤ. လဲၤတုပိာ်မုၢ်အဟံၣ်အုၣ်ထီၣ်န့ၢ်ပျံခိးကီၢ်လဲၢ်ထံးလာပျံဆိန်ထွဲဘိအ
 ခံလာထါဝံဒီးဟံလီၤန့ၢ်ပျံဘိလာကီၢ်လဲၢ်ပူၤလီၤ. ဟံလီၤဘိလာကီၢ်လဲၢ်ပူၤဝံပျံယုထီၣ်
 ကဒီးအီတၢ်လာအသီတခါဒီးမၤထီၣ်ထါ

(၁) တၢ်ဝံၣ်သကွဲၤဝံၣ်သကွဲၤ
 တၢ်ဆာသကွဲၤဆာသကွဲၤ
 ဝံၣ်သကွဲၤကျိၤလီၤလာကျဲ
 ဆာသကွဲၤကျိၤလီၤလာကျဲ
 ကျိၤလီၤဘၣ်လာအပယု
 ဝံၣ်ဒီးကွဲၤဆာဒီးကနဲ

(၂) နတူၢ်မ့ၢ်တလၢထီၣ်ခိ
 နကီၤမ့ၢ်တလၢထီၣ်ခိ
 တူၢ်လီၤညီသုခိၣ်အဖိ
 တူၢ်လီၤညီဘိခိၣ်အဖိ
 ကီၤလာပျံကီၤထီၣ်ချုၣ်ကိး
 ခိၣ်သံၣ်လီၤဆဲးဘဲၣ်သအိး

(၂) တခုတခုအထံဆာ
 တၢ်ယီၤတၢ်ယီၤအထံဆာ
 ဖိဒံအိၣ်ဖိဒံပတြၢ
 ဖိသၣ်အိၣ်ဖိသၣ်ပတြၢ
 ဖၢလီၤကွၢ်အးဟုမိၢ်ကာ
 ဖိသၣ်အိၣ်ဆူးအစုန့ၢ

ထါအခိပညီန့ၢ်ယုဝဲအံသၣ်လီၤ.

နီၢ်ထီၣ်လွံၢ်ဘုအခိၣ်ဒုး
 စီၢ်လီၤဖဲန့ၢ်အိၣ်ဖဲန့ၢ
 ကွီမ့ၢ်သဲးအလၣ်ပုၢ်မူး
 နီၢ်လၣ်အံၣ်လီၤတီၢ်ဒဲးဆု

ပျံခိးကီၢ်လဲၢ်ထံးယုအံသၣ်ဒီးမၤထီၣ်ထါအံဝံပျံဒုးဝံထီၣ်အီကုဒီးကွာဝဲဆူတလီၢ်
 ပာ်အဟံၣ်လီၤ. ကွာတုလၢပျံခိးကီၢ်လဲၢ်ထံးအအိၣ်ဒီးမၤထီၣ်ပုးနံပျံယုအံသၣ်အထါ
 လီၤ. မၤထီၣ်န့ၢ်ပျံထါဝံပျံတၢ်န့ၢ်န့ၢ်အီအံသၣ်လာကုပူၤဝံပျံမၤထွဲကဒါကွာအံသၣ်ခံ
 လာထါ

(၁) ခုယုၢ်အိၣ်ခုယုၢ်ပိာ်ကျဲ
 ခုဘူအိၣ်ခုဘူပိာ်ကျဲ
 ပိာ်အမၢ်ထူကွံၣ်ရဲးရဲး (ကွံၣ်=စံၣ်)
 ပိာ်အမၢ်စုကွံၣ်ရဲးရဲး
 ပိာ်ပိာ်ထီၣ်ဘးဝုၢ်ကံၢ်ဖဲ
 လီၤမၢ်တခါနီၢ်ဝါဘဲ

(၂) ယစုၣ်ဆံးကျၢဆံးကျၢ
 ယခိၣ်ဒုးဆံးကျၢဆံးကျၢ
 ဆုတအိၣ်လာယဘိၣ်ဘာ
 ကွီတအိၣ်လာယဘိၣ်ဘာ
 တၢ်အၢၣ်လာမူတၢ်အၢၣ်ကျၢ
 ကီၢ်လီၤတဂ့ၤစီၢ်မုၢ်စာ

(၃) ဖိလားယဖိနိုလီလံ
ယတသါပူနိဉ်အမံ
ယကအိဉ်လဲတံဒီးနု
ယဂီဘဉ်ဖျူးဘဉ်ဘျဉ်ဓါ

သးပျံခံကတုမ့ပျံဆိဉ်ထွဲအံသဉ်အခံလာထါဝံပျံဒုးဝံထီဉ်အီကုဒီးလဲဝဲဆူပိဉ်
မုဉ်အဟံဉ်လီ. လဲတုပိဉ်မုဉ်အဟံဉ်ဒီးမထီဉ်ပူးနုပျံခိးကီလံထံးလာပျံဆိဉ်ထွဲ
အံသဉ်ခံလာထါအံဝံပဉ်လီနုပျံအံသဉ်လာကီလံပူလီ. ပဉ်လီနုပျံအံသဉ်ဝံ
ပျံယုထီဉ်ကဒီးတံအသိတခါမထီဉ်ကဒီးထါ

(၁) ယလဲအိဉ်ဩးလာကနု
ယလဲအိဉ်ခးလာကနု
ယဩးယုဖိတဩးဆါ
ယဩးယဲဖိတဩးဆါ
တံအဩးဆါမိကျါ
ဟဲလာကယုပျံသုတု

ထါအခိပညီနုဉ်ယုဝဲဆုမိသုလီ.

နီမုဉ်ထုခိးလီယုကျဲ
ကွါလာယုဟဲဘဉ်ဒုဉ်ဝဲ
ခိဉ်သုလုဉ်ဝါအပူဘူ
ယအိဉ်လံကီယသးစူ

(၂) လံအိဉ်ဒုဉ်အတံတမုဉ်
ယဲအိဉ်ဒုဉ်အတံတမုဉ်
မုဉ်ခံတုနုလဲတုနု
မုဉ်ဟါတုနုလဲတုနု
ထုကျဲဉ်အဒါလာဝဉ်ဩး
တီးတီးခွနဘဉ်အုဉ်ထု

ပျံခိးကီလံထံးယုဆုမိသုဒီးမထီဉ်ထါအံဝံဒုးဝံထီဉ်သးပျံလာကုဝံကုဆူတ
လီပဉ်အိဉ်လီ. ကုတုမထီဉ်ပူးနုပျံလာပျံယုဆုမိသုလာထါအံဝံပျံတုဉ်နုလီ
ဆုမိသုလာကုပျံဝံပျံဆိဉ်ထွဲကဒါကုဆုမိသုအခံလာထါ

(၁) ကွန်တဂူသူဇီးသဟ
ဂီတဂူသူဇီးသဟ
ထူးလာလားထူးတန့်လား
ထူးလာမဲးထူးတန့်လား
နီရံခိန်အုသုန်သုန်စာ
လီကျိန်နကျိတဘူန်လား

(၂) မာသတြီဖီပလားဝဲ
ဖီပမချယမာဝဲ
အိန်သတြီဖီပလားမာ
ဖီပအိန်ဝဲယအိန်ချ

(၂) ယကွန်တဂူလားယဆံး
ယဂီတဂူလားယဆံး
ကွန်တဂူနသုန်ညါလံ
ဂီတဂူနသုန်ညါလံ
ဒိန်နဲသုန်ယဆံးထဲကျံ
ကွန်တဂူထဲဒိန်တံအံ

ပုမဆိန်ထွဲဆုမိန်သူလားထါအံပံပုမဒုးဝံထိန်အီကုဒီးလဲဝဲဆူပိန်မုန်အဟံန်လီ။
လဲတုပိန်မုန်အဟံန်မထိန်နုပုထါလားပုမဆိန်ထွဲဆုမိန်သူအခံပံပလီနုပုမဆု
မိန်သူလားကီလဲပုမလီ။ ပုမထိန်ကဒီးတံအသီတခါပုမထိန်ကဒီးထါ

(၁) ဒုန်ဒိန်ပတီလားလုယီ
ညုန်ဒိန်ပတီလားလုယီ
ဟုးလားပုန်တဘုန်နုအီ
ဟုးလားကုတဘုန်နုအီ
ဒိပလုန်ဒီးညုန်ပီဘီ
လားပုမုာ်ပါကံန်နီနုအီ

(၂) မံတယုန်မံမိန်ကွီဆာ
ဂဲတယုန်မံမိန်ကွီဆာ
ကွီဆာလားအကွန်ဂုကျား
ကွီဆာလားအဂီဂုကျား
ကွီဆာကွီဆာလီကထာ
ထိန်အိန်အဖီလီကလား

ထါခံဆာအံနုန်အခီပညီပုမယုဝဲဒုန်နုန်လီ။

ထိန်သအုဆုသယီဘီ
ခံဘုန်စီလားတံအဒီ
ခံဂဲလဲလားစံလားပု
ဒီးမုာ်လားတံထံဖီဟဲ

ပျဉ်းကီၢ်လၢ်ထံးယုၤန့ၣ်ဒီးမၤထီၣ်ထါအံၤဝံၤဒုးဝံထီၣ်သးပျၢ်ကုဒီးက့ၤဝဲဆူတလၢ်ပၢ်အအိၣ်လီၤ. က့ၤတုၤမၤထီၣ်န့ၣ်ပျၢ်ယုၤန့ၣ်လၢထါအံၤဝံၤ ပျၢ်တ့ၢ်န့ၣ်န့ၣ်အိၣ်န့ၣ်လၢကုပျၢ်ဝံၤပျၢ်ဆိၣ်ထွဲကဒါက့ၤန့ၣ်အခံလၢထါ

(၁) လဲၤအိၣ်သြးတဂ့ၤဇီၣ်ဖီ
 လဲၤအိၣ်ခးတဂ့ၤဇီၣ်ဖီ
 လဲၤအိၣ်သြးကျိဘၣ်ညၣ်ဂီၤ
 လဲၤအိၣ်ခးကျိဘၣ်ညၣ်ဂီၤ
 ညၣ်ဂီၤညၣ်ဝါတၢ်အုးယီ
 ဝံဘၣ်ပျၢ်ဒီဟံၣ်ဒီယီ

(၂) ခိၣ်သ့ၣ်အိၣ်ထးယဂုၢ်ယံ
 ယးမိၤအိၣ်ထးယဂုၢ်ယံ
 ဟ်ယယံလၢဘျၢ်ခိၣ်ခံ
 ဟ်ယယံလၢယီၣ်ခိၣ်ခံ
 စံးမ့ၢ်ယသံယတသံ
 ယဘၣ်တၢ်ဖးဒိၣ်တမံ

(၃) နီၣ်ဒိကွၢ်စ့သဟၤထူ
 နီၢ်မ့ၢ်မ့ၢ်ကျိမ့ၢ်ကသု
 ညၣ်လံၣ်ထီၣ်သံလၢကနၤ
 ဒ်ခွံၣ်သံသယုၢ်လၢပျၢ်

ပျၢ်ဆိၣ်ထွဲန့ၣ်ခံလၢထါဝံၤပျၢ်ဒုးဝံထီၣ်သးပျၢ်လၢကုဝံၤလဲၤဆူပိၣ်မုၢ်အဟံၣ်လီၤ. လဲၤတုၤပိၣ်မုၢ်အဟံၣ်အုၣ်ထီၣ်န့ၣ်ပျဉ်းကီၢ်လၢ်ထံးလၢထါပျၢ်လၢပျၢ်ဆိၣ်ထွဲန့ၣ်အခံန့ၣ်ဝံၤဟ်လီၤန့ၣ်ပျၢ်န့ၣ်လၢကီၢ်လၢ်ပျၢ်ဝံၤပျၢ်ယုၤထီၣ်ကဒီးအိၣ်တၢ်လၢအသိတခါလီၤ. မၤထီၣ်ကဒီးထါ

(၁) လုၣ်တရုၣ်ခံရုၣ်နဲၣ်ပြီ
 နဲၣ်တရုၣ်ခံရုၣ်နဲၣ်ပြီ
 ဘုးလုၣ်တထီၣ်အဲၣ်အထီ
 ယၤထၣ်တထီၣ်အဲၣ်အထီ
 မိၢ်တအဲၣ်ဆုကံၣ်ဆုကီ
 မိၢ်အဲၣ်ဆုတိၤလၢလုၣ်ဂီၤ

(၂) ထီၣ်ချုၣ်ကဟုအမဲၢ်လွံၤ
 ဒီယာ်ကဟုအမဲၢ်လွံၤ
 ယုၤတက့ၣ်ထံစီၢ်အသ့
 ယုၤခံက့ၣ်ထံစီၢ်အသ့
 ဝီၤအသ့လၢသ့ၣ်ကြၢ်ခံ
 အမဲၢ်ဒီးယဲးဒီးကလံၤ

ထါခံဆာအံအခိပညီအယုခိၣ်ဖျာၣ်မုၣ်လီၤ.

(၁) မ့ၣ်မာယလဲၤဘၣ်ကွီၣ်စီ
ပျံၣ်မာယလဲၤဘၣ်ကွီၣ်စီ
ယဲၣ်တၢ်တထီအဲၣ်အထီ
ကွါတၢ်တထီအဲၣ်အထီ
ဒီၣ်တဲာ်ကဆိအကမိၤ
ဒီးပုၤဝဲၣ်လဲၤတဘျီယီ

(၂) ယုတုၤခိၣ်တယုခံယု
ယုကွီၣ်ဂဲၣ်တယုခံယု
ထီၣ်ကံၣ်အိၣ်မၤနီၣ်မၤန့
ဆိမံၤအိၣ်မၤနီၣ်မၤန့
တရံးတရုၣ်ဘၣ်ယတုၤ
ကွၣ်လီၤအသးဘၣ်ကသ့

ထါခံဆာအံခိပညီယုခိၣ်ဖျာၣ်ခွါလီၤ.

ကျၢၤယုၣ်ယုၣ်ခွါထီၣ်ပဝံ
ပျၢၤလၢအးမံလၢဘျီၣ်မံ
ကျၢၤယုၣ်ယုၣ်ခွါထီၣ်ဆၣ်ဆာ
ပျံၣ်ကန့ၣ်ဖိသၣ်မံပၤ

ပျၢၤခိးကီၢ်လဲၣ်ထံးတုၤအယုခိၣ်ဖျာၣ်မုၣ်ခိၣ်ဖျာၣ်ခွါဝံဒီးဒုးဝံထီၣ်သးပျံၣ်ကုဒီးကွၢၤဆူတ
လီၤဝဲၣ်အအိၣ်လီၤ. ကွၢၤတုၤမၤထီၣ်န့ၣ်ပျၢၤယုခိၣ်ဖျာၣ်မုၣ်ခိၣ်ဖျာၣ်ခွါအထါဝံပျၢၤပာ်လီၤန့ၣ်
အါခိၣ်ဖျာၣ်မုၣ်ခိၣ်ဖျာၣ်ခွါလၢကုပျၢၤဒီးပျၢၤဆိၣ်ထွဲန့ၣ်အါခိၣ်ဖျာၣ်မုၣ်ခိၣ်ဖျာၣ်ခွါအခံလၢထါ

(၁) ပျၢၤနီၢ်ဆွဲၣ်အါနီၢ်ဆွဲၣ်အါ
ဖိနီၢ်ဆွဲၣ်အါနီၢ်ဆွဲၣ်အါ
နအိၣ်သုရးန့ၣ်ပျၢၤက
နအိၣ်ယီၤရးန့ၣ်ပျၢၤက
နီၢ်ဆံးစၢ်အထးခိၣ်လွး
အိၣ်ကမဲလီၤအဖိချး

(၂) ကသ့ၣ်တံၢ်လၢဝဲၣ်တဒု
ကဆိတံၢ်လၢဝဲၣ်တဒု
တံၢ်လျီၤဒီၣ်လဲၤဘၣ်သကုၤ
တံၢ်လျီၤဆံးလဲၤဘၣ်သကုၤ
လဲၤလဲၤမ့ၣ်တုၤနီၢ်အယုး
စၢၤယာ်ပျဲကွၢၤကွၢၤတဒု

(၃) မ့ၣ်တဆူးဒီးဖၣ်တဆူး
ဒ်ကွီၣ်ဖါဝါနီၢ်ယဲၣ်ဩၤ
ချီၣ်တထူကွီၣ်မိၤတဝံ
ဒ်ကွီၣ်သီမိနီၢ်သီတံၢ်

ပျဆိန်ထွဲခိန်ဖျန်မုန်ခိန်ဖျန်ခွါဝံ ပျဒုးဝံထီၣ်သးပျါလကုဝံလဲၤဆူပိာ်မုန်အဟံၣ်
လီၤ. လဲၤတုၤပိာ်မုန်အဟံၣ်မထီၣ်န့ၢ်ပျါခိးကီၢ်လဲၢ်ထံးအထါလပျါဆိန်ထွဲခိန်ဖျန်
မုန်ခိန်ဖျန်ခွါအခံလထါဝံ ပာ်လီၤန့ၢ်ပျါခိန်ဖျန်မုန်ခိန်ဖျန်ခွါလကီၢ်လဲၢ်ပူၤဝံဒီးပျါ
ယုထီၣ်ကဒီးအိၤတၢ်အသီတခါဒီးတၢ်လယုဝဲန့ၣ်မ့ၢ်ကနာခိန်ကျါလီၤ.

ပျါခိးကီၢ်လဲၢ်ထံးယုကနာခိန်ကျါဒီးမထီၣ်ထါ

(၁) ကီၢ်နီၣ်မုန်လဲၤတၢ်ပျီပျီ
ခုၣ်နီၣ်ထံလဲၤတၢ်ပျီပျီ
လဲၤဘၣ်သ့ၣ်ဖိသ့ၣ်ဖိဆီ
လဲၤဘၣ်ဝၣ်ဖိဝၣ်ဖိဆီ
လဲၤတရုၢ်သီဃာ်လီၤပျီ
တၢ်လုၢ်နီၣ်ဝံလုၢ်နီၣ်ခိ

(၂) သဟးအံၣ်အုသဟးခဲ
သဟးတီၤဝဲသဟးခဲ
ပျီၣ်လီၤဟုခံပျီၣ်တပျဲ
ပျီၣ်လီၤဟုသပျီၣ်တပျဲ
သပျီၣ်မ့ၢ်ပျဲထီၣ်မဲးမဲး
မကွၢ်ဒီးအဘျီၣ်တမဲး

(၃) ခံဂးအိၣ်လီၤမုၢ်တဂီၢ်
လုၢ်ယုၣ်ထံကျိးတဘျီၣ်ယီ

ဝဲခံဂးနဲသီးတုၤသီး
မ့ၢ်ဖိဖုဘၣ်အတီး

ပျါခိးကီၢ်လဲၢ်ထံးတုၤအယုကနာခိန်ကျါဝံဒုးဝံထီၣ်သးပျါအကုဒီးက့ၤကဒါက့ၤဆူ
တလိာ်ပာ်အအိၣ်လီၤ. က့ၤတုၤတလိာ်ပာ်အအိၣ်ဒီးမထီၣ်န့ၢ်ဝဲထါယုကနာခိန်ကျါဝံ
ပျါပာ်လီၤကနာခိန်ကျါလကုပူၤဝံမူးကစၢ်ပိာ်ခွါဘၣ်လဲၤစ့ၢ်ကိးလမူးကစၢ်မုန်အအး
ဒီးပျါမထီၣ်န့ၢ်မူးကစၢ်အထါ

မ့ၢ်ဖဲးလီၤယဲၤပၤခၣ်လၢာ်
ပျါဖဲးလီၤယဲၤပၤခၣ်လၢာ်
နီၣ်သ့ၣ်ခိန်ခဲအမံၤအါ
နီၣ်ဘီထါခဲအမံၤအါ
လဲၤဝီၢ်က့ၤကွီၢ်ဘံၣ်ဘ့ၣ်ဖါ
အိၣ်မအလဲၤကျိၢ်စာယု

တလိပ်လံာ်ဝါတကယဖျာ်ကီးဘၣ်လဲၤဝဲဆူမူးကစၢ်မုၢ်အဟံၣ်စ့ၢ်ကီးဒီးပှၤမၤ

ထီၣ်န့ၢ်အိၤထါ

ကသ့ၣ်တံၢ်ဆူလၢအကျိၤ
ကဆိတံၢ်ဆူလၢအကျိၤ
အဂီၢ်လဲၤအတံၢ်ကီးစိ
အတံၢ်လဲၤအဂီၢ်ကီးစိ
အတံၢ်မ့ၢ်ကီးထီၣ်တညိ
အဂီၢ်ဟဲက့ၢ်စိၣ်မဲၣ်လိး

မၤအိၣ်န့ၢ်တလိပ်လံာ်အထါဝံၤယုၣ်ဖျာ်ကီးထံမၤထီၣ်ထါ

ပှၤဟီၣ်တၢ်ချံၤဟီၣ်တၢ်ချံၤ
ဖိဟီၣ်တၢ်ချံၤဟီၣ်တၢ်ချံၤ
မ့ၢ်ဘၣ်ဖျာ်ပှၤမ့ၢ်တဖျာ်
မ့ၢ်ဘၣ်ဖျာ်ပှၤတဖျာ်
ပှၤပှၤမ့ၢ်ဖျာ်ကနီၣ်အံၤ
မူခိၣ်ဒိၣ်ဆံးအမဲၣ်ထံ

မၤထီၣ်ထါကတၢ်အံၤဝံၤဖျာ်ထံလိး. တၢ်လၢပှၤဖျာ်ထံအခိပညိမ့ၢ်ဒုၣ်ပှၤမၤခုၣ်မၤကဘး
တၢ်လိး. ဖျာ်ထံဝံၤသးပှၤခံၣ်ကတၢ်နၢၤဒီးကွဲထီၣ်လိာ်သးစိတလိပ်လံာ်မူးကစၢ်ပိာ်ထီၣ်
လိာ်အခံးဒီးအဒီးမိၤဒီးလဲၤဆူပိာ်မုၢ်မူးကစၢ်မုၢ်အဖၢးလိး.

လဲၤတုၤပိာ်မုၢ်အဟံၣ်န့ၢ်မၤလုၢ်အုၣ်ထါ
လိး. တလိပ်လံာ်ဝါတကယဖျာ်ထီၣ်
ထါ

တၢ်စူလၢဆံးမ့ၢ်အဆၢ
တၢ်စူလၢဆံးဆၣ်အဆၢ
လဲၤအိၣ်ပှၤလဲၤတသ့လၢ
လဲၤအိၣ်ဖိလဲၤတသ့လၢ
လဲၤထီၣ်နီၢ်သးတုၤကျဲၤစၢၤ
သးမ့ၢ်အိၣ်လဲၤသကၢ်ဆၢ

တလိပ်လံာ်ဝါတကယဖျာ်တခီဖီၣ်ဆၢကအါ

(၁) ထီၣ်ကံၣ်အကိလၢဘံယဲၤ
ဒီညၢ်အကိလၢဘံယဲၤ
ကယူထီၣ်ကိကိခဲခဲ
ကယူလိၤကိကိခဲခဲ
တိာ်ကကွဲအဆၣ်လၢဖဲ
က့ၢ်န့ၢ်သံသးဒုၣ်န့ၢ်

(၂) ယဒိဉ်တံတဂုအိဉ်ပု
ယထိတံတဂုအိဉ်ပု
ထိဉ်ကိခိဉ်ကိခိဉ်တလ
လိကိခိဉ်ကိခိဉ်တလ
ဆုဉ်နိလဖိမုဉ်ခိဉ်ထး
အလံာ်နုဖိဒိဂညါ

စိတလိာ်ပာ်လဖိသုတကပဖိဉ်ဆာကဒါကု

နိာ်အမုဉ်ဧအမုဉ်ဧ
နိာ်အမာဧအမာဧ
ဘဉ်ယိဉ်တံလနံဉ်အဆာ
သးအုးတံလလါအဆာ
ကိဘိယိဉ်ပုအသးယာ
ပာ်သံထိဉ်ကုပာ်အအး

မထါကတံာ်ဝံယုဖွံထံလပိာ်မုဉ်အဟံဉ်တကပဒီးမထိဉ်ဝဲလထါ

ကပိမုာ်ဆးထိဉ်အအ
ကပိခါဆးထိဉ်အအ
ဒုဉ်အိဉ်လလုတဆးကု
ညဉ်အိဉ်လထံတဆးကု
ဝဲခံဂဆးထိဉ်မုကု
ကပိကျဲကျဲကိာ်လံာ်အ

မထါကတံာ်ဖွံထံဝံယုဖိလုဉ်ဝါဒီးဝိာ်လဲဝိာ်ကုလိာ်အသးလိာ်. ယုဖိလုဉ်ဝါဖိဝါထိဉ်ထါ

(၁) အဒီး-
အစိအလိအိဉ်လပု
မံညါအုဉ်သံတဘိနာ
အဖိဉ်-
အိဉ်ပုပျဉ်လဲပုသနု
လဲနုအသိအိဉ်ပုပု

(၂) အဒီး -
ယဟဲအိဉ်ဆါယပုဒု
တနုအပုယတကု
အဖိဉ်-
တံတအိဉ်လယယုာ်နု
ယုာ်လဲလိာ်ကလုာ်ခံဂ

ဃုထာၣ်ဖီလုၣ်ဝါဒီးမၤဝဲလၢထါ

အဒီး-

ဖးဖီမုၢ်ယွၤအိၣ်မၤယဲၤ
ထီးသံဘျးထီၣ်လၢက့ၤ

အဖီၣ်-

ရၢ်လီၤခိၣ်သူသဘံၣ်ချၢ
မဲၣ်ဆျးလၢဂီၢ်မိၣ်ဒိၣ်ကျၢ

ဃုဖီလုၣ်ဝါခိၣ်ထီးပျံၤမၤထီၣ်ဝဲလၢထါ

(၁) အဒီး-

လုၢ်ဖီလုၣ်ဝါခိၣ်နီၢ်ဧၢ
ဆူၣ်နဲခိၣ်သူဆူၣ်တကျၢ

အဖီၣ်-

မိၢ်အတၢ်တအိၣ်တယၢ
မိၢ်ကံၢ်အိၣ်စုလၢဘီထၢ

(၂) အဒီး-

လုၢ်ဖီလုၣ်ဝါလုၢ်ပြီၣ်ပြီၣ်
နဖီအိၣ်ကီးလုၢ်အယံၤ

အဖီၣ်-

မိၢ်အတၢ်တအိၣ်နီၣ်မံၤ
မိၢ်ကံၢ်အိၣ်စုလၢဆါဘျး

ဃုဖီလုၣ်ဝါလၢတဘျုၣ်ယါဒီးမၤထီၣ်
လၢထါ

အဒီး-

ပျီၤပျီၤလုၢ်အနံၢ်တုၢ်ဖျိ
ကဆိဝါသံမိၣ်လၢကိၤ

အဖီၣ်-

တၢ်ဖျိၣ်လၢတီၤလိၣ်မၤဘၢ
လုၣ်ဝဲစုဒုတအိၣ်လၢ

ဃုမိၢ်ထူဖီလုၣ်ဝါ

အဒီး-

ကံၢ်သ့ၣ်နူက့ၤနီၢ်လုးယၢ
ဒွဲၣ်သိဆိၣ်ရံးအိၣ်ဘုဧ

အဖီၣ်-

တၢ်ဖျိၣ်လၢပျၢခိၣ်ဘိၣ်ထူ
မိၢ်ဘျဲၣ်လီၤဆီလၢညါသူး

ဃုမိၢ်ထူဝံၤဝီၢ်လဲၤဝီၢ်က့ၤလိၣ်အသး

(၁) အဒီး-

နမိၢ်မၤသ့ပၢ်မၤသ့
နလံာ်ဘၣ်ဖဲသၣ်ဇူဒု

အဖီၣ်-

ဖဲသၣ်ဇူဒုအထံးယံၤ
တၢ်တလီၤပျၢဘၣ်အမံၤ

(၂) အဒီး-

မတၢ်တုၢ်ဆံးတုၢ်ယိၣ်နၢ
မိၢ်တုၢ်နၢဖဲသၣ်တဘျး

အဖီၣ်-

သလူၤခိၣ်ထူမိၢ်ပျၢဂီၢ်
ပျၢယုၣ်တၢ်ကၢတနီၤနီၤ

(၃) အဒီး-

မုၢ်ဘၣ်ဝီၢ်က့ၤဘၣ်ဝီၢ်လဲၤ
ဆၢအလီၢ်ပအိၣ်တကဲ

အဖီၣ်-

ပက့ၤမုၢ်လၢချၢၣ်သၣ်မံ
မုၢ်န့ၢ်ယၢလၢနအိၣ်ဒီး

(၄) အဖီး-
ထိန်ဘံဃာ်ယုထိန်ဆူမု
အိန်လီတဲာ်ဖီဂီသံာ်ပု
အဖိန်-
နမ့ာ်တဟဲဘန်ဒီးဆိ
နက့းနမယုာ်မညိ

(၇) အဖီး-
ဃန်နသးယဃန်ယသး
န့ာ်နဝယန့ာ်ယမါ
အဖိန်-
လီဖျန်ဒီးတီရုာ်ခိန်သူ
မ့းစံာ်ဘီးထံခိန်ညါသူး

(၅) အဖီး-
နမ့ာ်ယုာ်ယကွာ်လီပီ
ပီလကွီလဲထိန်က့းလီ
အဖိန်-
တံာ်သယုာ်လီလန်ကွာ်လီ
(ကွာ်=စါ)
လန်ကွာ်အသးကတုာ်ဖျိ

(၈) အဖီး-
ပျီလထိန်ကီးအပနံာ်
လီဖျန်ဘူးက့းလအယံာ်
အဖိန်-
နမ့ာ်က့းလဝါတခီ
အူသ့ာ်လန်ယထိန်ဘန်ဖိ

(၆) အဖီး-
သမာ်ထီထံညန်မုာ်ဟ
လဲဆုာ်က့းကွီခီနီခါ
အဖိန်-
က့းတဂ့းကွီသန်ပျံာ်ထံ
ချိန်ကံာ်ဝံဆုကံာ်တဝံ

ဖီဝါက့းကဒါက့းဆူအသဝီအခါန့ာ် ဖီသူလဲဆုာ်အီတုအဟံာ်ယာဒီးဖဲအတုဖဲဖီ
သူဟံာ်ယာဘျီန့ာ် ဖီဝါဒီးဖီသူယုညးလိာ်ဝဲမူးကစာ်ပိာ်ခါတကန့ာ်လီ. ဖီဝါတဲဝဲ
သါကက့းကီးကဒါက့းမူးကစာ် မ့မ့ာ်ဖီသူတခီတဲဝဲဟံာ်တုာ်န့ာ်ပု ယုညးလိာ်ဝဲဒ်န့ာ်ပျဲ
ထိန်သဘျီလီ. မာဲပျဲထိန်သဘျီဝံပုကညီလအဖီဝါတကဟဲထိန်ဝဲဒ် အံးက့
ကွာ်က့းအီဂ့းဂ့း မ့ာ်ဘန်တံာ်တမံမံဒီးဆုာ်န့ာ်ပုတက့ာ်. ဒီးဖဲဖီဝါကက့းန့ာ် ပု
ဟ့ာ်လီအီကုတံာ်ကွီတဒုဒီးထီးခိန်တဖျန်လီ. ထီးခိန်တဖျန်န့ာ် ပုဘန်က့းဟ့ာ်
မူးကစာ်ခါအမိာ်အဟံာ်လီ. ဖဲပုထုးညးလိာ်မူးကစာ်ဝံန့ာ် ဖီဝါဒီးဖီသူလီဖးလိာ်သး
ဖီဝါက့းကဒါက့းဆူအသဝီဒီးဖီသူစုာ်ကီးက့းကဒါက့းဝဲလီ.

ဖီဝါကွေကဒါကွေလောအကစာသဝီဒီးကွေဝဲတုတော်လီဝဲကီဆာလောအဟဲကံသုန်ဒု
တော်လီလောညါန့ၣ် စီတလီဝဲပာ်ကိးပသူဖိကိးပသူလံးတဲထီၣ်ဝဲ “ဖိသုန်လံးသုန်စာ
အိၣ်ခိးအိၣ်ခိး ပကမတော်ဒုန်တော်ကီၣ်လီၤ.” ဖဲအဖိအလံးအိၣ်ကတီၢ်န့ၣ် စီတလီဝဲ
ပာ်ခံဂဟံထီၣ်မ့ၢ်ဘိၣ်ထံဘိၣ်ဆီညုၣ်ဘိၣ်ဒီးသံးတကိလောကုတော်ကီၣ်လောဖိသူဟ့ၣ်လီၤ
ဝဲတဒုန့ၣ်အပူလီၤ. စီတလီဝဲပာ်ဟံးန့ၢ်မ့ၢ်ဘိၣ်ထံဘိၣ်ဆီညုၣ်ဘိၣ်လောကုပူဝံးဟံးန့ၢ်
သုန်လုၣ်ခံဘုၣ်ဒီးဖဲန့ၣ်လီၤမ့ၢ်တဖဲဆီညုၣ်တဖဲလောသုန်လုၣ်ခံဘုၣ်န့ၣ်အပူဝံး ဟံ
လီၤသံးလောသုန်လုၣ်ပူတခါတခူးဒီးလဲၤဟံဝဲလောကျဲလောအဟဲကွေကဒါကွေတကပာ
တခါဒီးကျဲလောကွေကဒါကွေဝဲလောအသဝီတကပာတခါလီၤ.

လဲၤဟံမ့ၢ်ခိၣ်ထံခိၣ်အခါထုကဖၣ်သုန်ကမဲထီၣ်ဝဲဒ်အံၤ “ဝံသးစူထံကစာ်ကီၢ်က
စာ်, ကစာ်ကစာ်ကလိကစာ်, ထံကျိကစာ်ထံကွၢ်ကစာ်ခဲအံၤပယုကညးနုလောနက
ဟဲလီၤအိၣ်ဘၣ်ပသံးခိၣ်မ့ၢ်ခိၣ်လောပတုဖိဖျိလံးတဘျီအံၤ နကအံးကွေကွၢ်ကွေအီၤက
အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ဂုၤဒံၣ်ဘၣ်ဖိဒီးမိၢ်ဒီးပာ်ကိးဒံကိးဂတကွၢ်.” ဟံထီၣ်မ့ၢ်ခိၣ်ထံခိၣ်
ဝံအိၣ်သကိးမ့ၢ်အိၣ်သကိးသံးဒီးတုမတော်ဒုန်တော်ကီၣ်ဝံဒီးပျီထီၣ်အပျီထီၣ်မိၢ်ဒီးကွေ
သကိးဝဲပျီပျီလီၤ.

ကွေတုလောဟံၣ်ပာ်ဒီးသုန်ကွသးပျီအိၣ်သဝီပူတဖၣ်တုအနာ်ဟူအဟဲကွေသိၣ်မိ
ဟဲကွေသိၣ်န့ၣ် ဒီးကိးထီၣ်ဖိကိးထီၣ်လံးဖိသုန်လံးသုန်စာ် အဟဲကွေသိၣ်မိဟဲကွေ
သိၣ်လံးလဲၤတီၢ်လီၤ (သကံၢ်လီၤ) အခိၣ်ခိၣ်ဒီးသးပျီတဲတော်ဝံလဲၤတီၢ်လီၤအသကိးအ
ခိၣ်ဒီးသံးဒီးမ့ၢ်လီၤ. မထီၣ်ကဒီးအထါတော်အံၤ

- အဒီး-
- နလဲၤပာ်ပူထံအဲဝဲ
- နလဲၤဟးပူကီၢ်အဲဝဲ
- ထီၣ်အိၣ်အိၣ်ဆာနုၤလဲၣ်
- ဆီကမဲဆာနုၤလဲၣ်
- ထီၣ်လောပိၤဆီလောဘဲဝဲ
- အိၣ်အိၣ်ဘၣ်လီၤကံလောယဲ

ဖီဝါလဲတၢ်တဖုဖီၣ်ဆၢကဒါက့ၤ

(၁) အဖီၣ်-
ထံမုၢ်လၢယအိၣ်လဲၤလူၤ
ကီၢ်မုၢ်လၢယအိၣ်လဲၤလူၤ
ထီၣ်အိၣ်အိၣ်ယတနၢ်ဟူ
ဆီကမဲၤယတနၢ်ဟူ
ဒီၣ်လီၤန့ၢ်ယၤလုၢ်သ့ၣ်ပြုၤ
တလီၤမၢ်ယသးအိၣ်သ့

(၂) အဖီၣ်-
လဲၤဆ့ၣ်ကီၢ်တုၤလဲၣ်ဒီၣ်ကီၢ်
ကီၢ်မ့မုၢ်တဲဘၣ်ဒီးဖီ
အဖီၣ်-
လဲၤဆ့ၣ်ကီၢ်တုၤလီၤမဲၤဝုၤ
ကီၢ်တမုၢ်ကီၢ်ခိၣ်ဝုၤက့ၤ

(၃) အဖီၣ်-
နလဲၤကွၢ်ပှၤမုၢ်တခီ
ပှၤမုၢ်ဘၣ်ဂဲၤအိၣ်ဂဲၤအီ
အဖီၣ်-
ပှၤမုၢ်လၢန့ၢ်ယထံၣ်လံ
အခိၣ်လီၤဆီတၢ်အဖံး

(၄) အဖီၣ်-
နလဲၤကွၢ်ပှၤမုၢ်လၢန့ၢ်
ပှၤမုၢ်ဘၣ်ကီၢ်အိၣ်နမ့ၤ
အဖီၣ်-
တၢ်တလးဖီၣ်မံးဖီး
သ့ၣ်ကွီးဝၣ်ကွီးဒ်သိးသိး

(၅) အဖီၣ်-
နတဖျါနမိၢ်ကတိၤ
လဲၤလိၤသံၣ်ကိးကျဲအဘိ
အဖီၣ်-
ယမ့ၢ်ဖျါနလၢမကိၢ်
တၢ်ကဘိၣ်စံးဘိၣ်ကတိၤ

(၆) အဖီၣ်-
ဟုးလီၤပှၢ်တးဘၣ်လၢၢ်ကျါ
ဆူညါတီၢ်ထံကွၢ်နသး
အဖီၣ်-
လီၤပယၢ်လၢသ့ၣ်ဖူချါ
ပီၢ်ယၢ်တဘါလိၣ်လၢၢ်လၢ

မၤလုၢ်အုၣ်ထါဝံၤက့ၤထီၣ်လၢဘျီၣ်. ဆိၣ်သံးဆိၣ်မ့ၤဟီၣ်လၢၢ်ထီးခိၣ်ထီးခိၣ်မူးကစၢ်
အမိၢ်အပၢ်အပုၢ်အဝဲၢ်ဒီးတလိၢ်ပၢ်တဖၣ်မၤလုၢ်အုၣ်ထါလီၤ. ပှၤဟဲက့ၤယိးနံမူးကစၢ်
အမိၢ်အပၢ်ထီးခိၣ်တဖျါန့ၣ် က့ၤဟဲဝဲတဘျီယီၤလၢမူးကစၢ်ခွါအမိၢ်အပၢ်အဟံၣ်လီၤ.
တက့ၤထီၣ်လၢလၢဘျီၣ်ပူၤလၢဘၣ်. ပှၤမၤထါလၢဘျီၣ်ပူၤတဖၣ်မၤထီၣ်ထါ

(၁) အဖီၣ်-
မၤပဝဲတဖျါမိၢ်ဖီ
မၤဖံးပအူးရဲၣ်သ့ၣ်လိၤ
အဖီၣ်-
နၤန့ၢ်ယၤယၤမ့ၢ်နၤ
ခၤလီၢ်ဝဲခၤလီၢ်ကလၢ

(၂) အစီး-

ဖိုးယယကျွေးမှတ်တမုတ်
ကျိးဖိုးဖုဒါလီတဩဩ

အဖိတ်-

နကလုာ်ဖိုးယဘဉ်ယုတ်
ညဉ်ကွံာ်ကျိာ်ထံတဟးသုး

အဖိတ်-

နကလုာ်ယကလုာ်ဧ
သုတမလီမာ်လာဘာ

(၄) အစီး-

စာ်အံစာ်အဲးစာ်ဖိုးဆို
စာ်ဖိုးဆီဖါအဲာ်ကိ

(၃) အစီး-

ပုမုာ်ဒ်သီးယကီးဂ
ခုာ်နီာ်ထံယွာ်လာ်လာ်

အဖိတ်-

တဆူာ်ဆူာ်တစာ်စာ်ဧ
ကပုာ်လုးဆုါဝာ်ဘိာ်ကျါ

မလုာ်အုာ်ထါအိာ်မုာ်အိာ်ထံလာဘျိာ်ပုာ်ဝံကုာ်ဆူတဂအအးတဂအအးလီ. မုာ်ဆူာ်
တနံတီာ်သံလီကဖိုးထီးဆီအိာ်သကီးအိသကီးနီအိာ်စီတလီာ်ပာ်တလီာ်ဖုာ်ဖိလာ
ထီးခိာ်ထီးညဉ်လီ. ဟာ်နီအိာ်စုာ်ကီးပုာ်ဝံဒီးဟံးနုာ်ဆီခံဘုာ်သံးတကိဒီးမုာ်ဘိာ်
ထံဘိာ်ဒီးဟနုာ်ဝဲလာကုပုာ်ဖိုးဝီာ်လဲဝီာ်ကုလီာ်သးဝံဆီအဲတဘုာ်ခါာ်ကဒါကုအ
ပုာ်အဲာ်လာဟံာ်ပုာ် မုမုာ်အဲတဘုာ်ကုဟံထီာ်မုခိာ်ထံခိာ်လာကျဲလီ.

မုမုာ်ဖီသုတခိတုမုာ်အဝီာ်ကုဝီာ်လဲဖီဝါဝံနုာ်ဟဲကုလာအကစာ်ဟံာ်တုမုာ်ဟါတ
ဘျိနုာ် ဟးမလုာ်အုာ်ထါလာပုဟံာ်ပုာ်ပီစံးဝဲအခိပညီအဟူထီာ်ကုဖီဝါအပံးဒီး
တုာ်တံးခံးလီနုာ်လဲဟံးကုမုးကစာ်ခါလာတလီာ်ပာ်အဟံာ်ဒ်သီးကဒုးအိာ်ယုာ်ကု
ဒီးပိာ်မုာ်ဒီးလဲဒီးလဲအိာ်ကုမုးကစာ်နုာ် လဲဒီးအဒီးမိဒီးမလုာ်အုာ်ထါလီ. မ
ထီာ်အထါ

(၁) ပမုာ်လာပုာ်မာ်အံ
ပပုာ်လာပုာ်မာ်အံ
မပိာ်ထွဲပုမုာ်အံ
မပိာ်ထွဲပုပုာ်အံ
ပမုာ်တမဘဉ်ဒ်အံ
လီမာ်မိာ်ဒီးပာ်အမံ

(၂) ပုမုာ်လာပုာ်ပုမုာ်ဂု
ပုပုာ်လာပုာ်ပုပုာ်ဂု
အီထီာ်သံးကီးအပုာ်ဒု
အီထီာ်မုာ်ကီးအပုာ်ဒု
ဘျိာ်ဒိာ်နွံကွါကျိာ်ဝာ်မု
တထီပထီဘာ်ထီာ်ကု

(၃) နှစ်အိပ်လဲလှူနှစ်အိပ်ကျွ
ညှစ်အိပ်လဲလှူနှစ်အိပ်ကျွ
နှစ်အိပ်လဲလှူနှစ်အိပ်ကျွ
ညှစ်အိပ်လဲလှူနှစ်အိပ်ကျွ
နှစ်အိပ်လဲလှူနှစ်အိပ်ကျွ
ညှစ်အိပ်လဲလှူနှစ်အိပ်ကျွ

(၆) အိပ်ပျူရှင်လဲလှူသန
လဲလှူအိပ်ပျူရှင်

(၇) ဘုမံးအိပ်ခံးနအိပ်ခံး
ဘုထိပ်ဖိပူနဂီဝံ

(၈) ညှစ်ပဲဝါအခပ်သယံ
နီတဂတုလီလီခံး

(၄) ပူသပ်လှူခံသပ်လှူခံ
ဖိသပ်လှူခံသပ်လှူခံ
ပူသပ်လှူခံဝပ်ခိပ်ထံး
ဖိသပ်လှူခံဝပ်ခိပ်ထံး
ကွာထိယိပ်ခံဖိဖးဆံ
ဖိတပျူညှစ်ကပ်ညှစ်ကံး

(၉) သုဂ်ပူခိပ်ဆဲးလီဆျာဘျံး
ထံယွတပိဝုဂ်ဝံးဝံး
ဝုဂ်ခိပ်အူးအိပ်လဲလှူ
ဝုဂ်တလူညှစ်ကပ်ညှစ်ကံး

(၁၀) ဘာသံဂ်နဲဘာသံဂ်တဲာ်ထံ
ညှစ်ခိပ်ယိပ်ခံအကျဲယံး

(၅) တမုာ်ပမန့အသီ
မလဲပျူအလီလီခံး

(၁၁) နဒီးတလှူညှစ်လဲလှူဘာ
တမုာ်ညှစ်ကျဲညှစ်စံဂ်တား

မူးကစာ်တုအတုကဒါကွာပိာ်မုာ်အဟံဂ်ဒီး ပျူဆျာနကဒါကွာအီလဲလှူပိာ်မုာ်ဒီးခါ
ပူန့ ပျူသးပျူထုကဖပ်သပ်ကမဲတံာ်လဲလှူအဂီဒါအံ “ထံ့, နီဂ်လီဂ်နီဂ်ကျဲသုတ
ဟးတမံတဂုသုတဟးဖျီးတဂု, ဂုဒိပ်ဘဂ်ဖိ, ဖိတဆံလဲလှူတကယ။” မုာ်ဆုာ်ထီဂ်
ပျူခိပ်ပျူသျှါဝံးဒီးသျှါကုသးပျူတဖပ်မာအအိပ်ဘျါအသးသးသီလီ. ဖဲပျူမာအအိပ်
ဘျါအသးသးသီဆာကတီဂ်န့ ပိာ်မုာ်အထံဆဂ်ပူမး ပျူတမာအလဲလှူဘဂ်. အိပ်
ဘျါအသးသးသီဝံးန့ကဘဂ်ကွာပာ်ကျဲလီ. ကွာထီဂ်လီာ်သးဒီးဖိသပ်သဲလဲလှူ ကွာ
တုအကစာ်သဝီဒီးမံဝဲတန့, ဒီးလဲလှူဆုာ်ထီဂ်န့ဖိသပ်ခဲန့န့ မူးကစာ်အပျူအ
ဝဲမုာ်တမုာ်အဘူးအတံာ်ဟ့ဂ်ဘဂ်ဒီးဝဲအတံာ်တကတမံခိပ်ဖျာ်မုာ်ထာ်ဂျူဂျူ
လီ. ကွာမံဝဲတန့ဝံ မုာ်ဆုာ်ထီဂ်ကွာကဒါကွာဆူအမာသဝီန့န့လီ.

မူးကစာ်ခါန့အိပ်ဘျါအသးသးသီတချူးကွာအကစာ်သဝီအမ့ပျူကံာ်အိပ်န့အစု
လီ. အမါနကတယံာ်တမီာ်ဘဂ်ဒီးကွာထီဂ်လီာ်သးဒီးအပျူအဝဲလဲလှူကံာ်အိပ်ကဒါ
ကွာအစုလဲလှူပျူသဝီလီ.

ဝီဂ်ဩဒီးအနိပညီ

၁. မှ်ဘၣ်သၣ်ဘၣ်ဖီ- ဆာကတီၢ်ဘၣ်လၢကဘၣ်တ့ဘၣ်ဖျီ
၂. ခိၣ်ခဲခိၣ်ပှ်- ပှ်သ့ၣ်က့သးပှ်
၃. တၢ်ဒုၣ်ယုဆိၣ်ပှ်- တၢ်သးလီၤပလိၣ်
၄. မှ်ဂ့ၢ်မှ်နီၢ်- လၢခံလၢညါ
၅. ကုခိၣ်ကုခၣ်- တၢ်ဒီဆိ (အဒီ, မိၢ်အိၣ်ပၢ်အိၣ်, ဖိအိၣ်ဝၤအိၣ်)
၆. ရီၤဘ့ၣ်ဘီၣ်- ဃီးဘ့ၣ်ဘီၣ်, ဝၣ်ဘ့ၣ်ဘီၣ်
၇. ယ့ၣ်ကွၢ်- ဆိကမိၣ်
၈. သီၣ်ယ့- သယံ
၉. က့ၢ်သနဲ- ဖိၣ်သၣ်ခွါ
၁၀. နၢ်ကါ- နၢ်ဒီး
၁၁. ဖးဆူဖးစၢ- ဖီထီၣ်ဖးထီၣ်လၢတၢ်ဘၣ်စၢ
၁၂. ဂိမိၣ်- သမူသကီး
၁၃. ဆိၣ်ခိ- တၢ်ကတိၤခိ
၁၄. က့းအိၣ်အဲ- သံကွၢ်လိၢ်ကွဲတၢ်
၁၅. ဆံၣ်ဆါဘိ- တၢ်ဆျၢၣ်မဲတကလုၣ်
၁၆. ထံဆၣ်ပှ်- ထံဒၢၣ်အီလီၢ်
၁၇. သဟၤက့ၣ်ထံ- သဟၤဟီၣ်ခိၣ်လၢပှ်ပၢ်အီထံ
၁၈. တိၤဖိရဲ- တၢ်ပတီၢ်ခိၣ်လၢပှ်တ့အီလၢဝၣ်ထီၣ်
၁၉. ဟီၣ်လၢတၢ်- ဆိၣ်သံးဆိၣ်မ့
၂၀. သီသ့- ဟီၣ်ခိၣ်ဖီ

- ၂၁. သလုံ- ပုလဲပတ်နဲ့ပျူအယားအပီတံလီ
- ၂၂. ထံပီဖိ- ထံပုံ
- ၂၃. တရီနီထံ- တံတံနီ
- ၂၄. ပကူ- ပီဂုပီဂါတကလု
- ၂၅. သီတူး- ပုချ
- ၂၆. ပုသးယား- ပုသုဉ်ဘဉ်သးသု
- ၂၇. ဝဲသဉ်ရှုဒု- ဝဲလပျူတကလုအိဉ်ဒီးအပျူကလံ
- ၂၈. ပုံခိဉ်ပျီသွါ- ပုံခိဉ်ပုံနီ
- ၂၉. ကိဖးခိဉ်- ပလီဖးခိဉ်
- ၃၀. တလီပာ်- ပုဆဲးကျတံ
- ၃၁. ဖိဝါ- ပုအိဉ်လမူးကစာ်ပိဉ်ခွါသဝီတကပ
- ၃၂. ဖိသု- ပုအိဉ်လမူးကစာ်မုဉ်အဟံဉ်တကပ

ထိကံစုကွဲကလး

ထိဟံၣ်သီလါခူး

ထိတကလုာ်အံၤတၢ်သူအံၤလၢအမံၤ တၢ်ကံၤစုထီၣ်ဟံၣ်သီလါခူး ဒီးတဘျီယီတၢ်သူ
ယုာ်စ့ၢ်ကီးအံၤလၢ လါခူးတၢ်ကံၤစုန့ၣ်လီၤ.

ထိဟံၣ်သီခိၣ်မိၢ်ပှ်

(၁) ပမံၤလၢပှ်မၤဒ်အံၤ
ပပှ်လၢပှ်မၤဒ်အံၤ
မၤပိာ်ထွဲပှ်မံၤအခံ
မၤပိာ်ထွဲပှ်ပှ်အခံ
တၢ်တကဲယဲကဲကလံၤ
ကဲပသးလၢမိၢ်န့ၣ်ထံ

(၂) သီသံၣ်ခိၣ်ကွဲၤရီၤနီၢ်အဲ
ပှ်ဂီၢ်ခိၣ်ကွဲၤရီၤနီၢ်အဲ
မံၤထီၣ်မံၤအူရုၢ်ဒီးကွဲၤ
ပှ်ထီၣ်ပှ်အူရုၢ်ဒီးကွဲၤ
ကွဲၤတမံၢ်ပအူန့ၢ်ကွဲၤ
ပှ်အူလၢညါပှ်အူဆွဲ

(၃) ပမိၢ်နီၢ်အဲမိၢ်နီၢ်အဲ
ပပှ်နီၢ်အဲပှ်နီၢ်အဲ
မိၢ်နီၢ်အဲမၤလၢဆူလဲၣ်
ပှ်ကွဲၤအဲမၤလၢဆူလဲၣ်
လီၤခိၣ်ကံၣ်ခံလီၤခိၣ်ဘျဲ
မၤလၢပှ်အလီၢ်အကျဲ

(၄) တဖုၣ်ပဝဲဆီမိၢ်သူ
တထာပဝဲဆီမိၢ်သူ
မ့ၢ်ယူထီၣ်ယူထီၣ်ဟံၣ်ယူ
မ့ၢ်ယူလီၤယူလီၤဟံၣ်ယူ
ယူလီၤမ့ၢ်ကွဲၤအိၣ်ပအူး
လံာ်မိၢ်လီၤအသးတတူာ်

(၅) ယိၣ်လိာ်ခိၣ်လီၤလဲၤသူသူ
ကိၤလိာ်ခိၣ်လီၤလဲၤသူသူ
တၢ်ခိၣ်ထူထူဆွၢ်တဟူး
တၢ်ခိၣ်ယွၤယွၤဆွၢ်တဟူး
စူးပူလိၣ်ပသးဒ်ညး
တၢ်ခိၣ်ယွၤဖိဆွၢ်တဟူး

(၆) တၢ်မုာ်န့ၢ်ပှ်လၢဟံၣ်သီ
တၢ်ဟးန့ၢ်ပှ်လၢဟံၣ်သီ
မံၤသူၣ်လီၤသးသွံအိၣ်ထီ
ပှ်သူၣ်လီၤသးသွံအိၣ်ထီ
ကွၢ်ထီၣ်အခံအလၢလီၤ
ပဲာ်ယိကတီၤထီၣ်ကွၢ်အိၣ်
ဟံၣ်သီခိၣ်အအံၤအအံၤ
ယီၤသီခိၣ်အအံၤအအံၤ
မံၤသူၣ်လီၤသးသွံအိၣ်ဖံး
ပှ်သူၣ်လီၤသးသွံအိၣ်ဖံး
ကွၢ်ထီၣ်အခံအလၢညး
ပဲာ်ယိကတီၤအခိၣ်ထံး

(၇) ပဝံၤဟးဆူလဲၣ်နီၢ်နွဲ
ကလးဟးဆူလဲၣ်နီၢ်နွဲ
ယုာ်လၢထီၣ်သူတအဲၣ်ဝဲ
ကွဲၤလၢဆီဘီတအဲၣ်ဝဲ
ကွဲၤကွဲၤလၢဆီမိၢ်ကံၣ်ဘျဲ
ကလးဟဲကွဲၣ်ကွဲၣ်ကွဲၣ်

(၈) ယုန်ကွေ့ကလေးယုန်လှေဝံ
 ကွေ့ကွေ့ကလေးကွေ့လှေဝံ
 ယုန်တန်းနံ့တကံးဒီး
 ကွေ့တန်းနံ့တကံးဒီး
 ကွေ့ကွေ့လေးဆီမိန်ကွေ့လံး
 ကလေးဟဲကွေ့ပုဒီးကျဲး

(၉) ပဝံဟးအံးယံင်တုင်လံ
 ကလေးဟးအံးယံင်တုင်လံ
 ပလဲကျဲလဲလဲသံ့
 ပလဲကံးလဲလဲသံ့
 ကွေ့ကလေးထီးဘုင်ယံင်ပံး
 ကလေးဟဲကွေ့ယံင်ပီထံး

ထါကွေ့ကလေးအဖိ

- မိန်ဂံးပုဒီးဒီးသကီး
 ပုဒ်အိန်လုပုဒ်အိန်လီ
- တကျိန်ထီပီပီကူမိန်အ
 သိန်ဘုင်ကွေ့အလီလဲပုဒ်
- ကျိန်သိန်လုပီပီကူသိန်လု
 ပီပီကူနုင်ကွေ့ကျိန်အပူ
- ဟံင်ကစာမကစာတု
 မဆးဟံင်အမဲင်တဂု
- မံညီအုင်သံတဘီနု
 အကွေ့အလီအိန်လဲပုဒ်
- ယုန်အစံင်ကျိန်မုင်သိန်လဲ
 သီမိယုန်ထံလီကီဟဲ

- ကျိန်ဒီးပီပီကူသိန်ဘုင်ကွေ့
 သီမိယုန်ကွေ့အလီခံ
- ကွေ့ခိန်သိန်ကွေ့ခံသြိုင်လု
 ပုဒ်ပုဒ်ဒီးသံးဒီးမု
- ဆာပုဒ်အိန်ဒ်နုဒီးယု
 ဖးကပြိုင်ထံဝင်ယံင်ပု
- ထီပီချိုင်ကမဲမုင်အသွံ
 ကမဲမုင်ပဘျိုင်ဒိန်ခံ
- နုနုမုင်ယုယုမုင်နု
 ခဲလဲဝံခဲလဲကလဲ
- ကျိန်ဒီးပီပီကူသိန်မုင်မုင်
 လဲကိန်ကွေ့ပုဒ်ကျိန်လဲပုဒ်
- စုင်ထီပီကျိန်ဝါလဲကနု
 ကျိန်သဲကြိုင်တဲဒိန်အိန်ဂု
- ကျိန်ဒီးပီပီကူသိန်မုင်သု
 ပုဒ်ကျိန်လဲပုဒ်လဲကိန်ကွေ့
- ဆီခုင်ပဝဲသုလုထံ
 ဖးကပြိုင်ထံခိန်ထံနု
- ပီပီပုဒ်လိင်ပသးဒ်ညး
 သီမိမိဆိန်ဝးတဟူး
- မပဝဲတနုညုင်ထီ
 သုတလဲလုချိုင်လုလီ

ထါအိၣ်ဘုဆဲးချံ

ထါတကလုာ်အံၤပုၤသုၤအီၤဖဲပုၤထီၣ်ခးဝံၤ ဘုချံလၢတၢ်ထီၣ်လီၤအီၤလၢဟီၣ်ခိၣ်ချၢတလၢအိၣ်တၢ်တၢ်ဆုထီၣ်ဖိထီၣ်က့ၤဝဲ ငုးကဲထီၣ်သံးလၢသဝီၤဖီဖျၢၣ် ဖီဝဲဝံၤကိးဖျိၣ်လိၣ်အသး အီၤသကိးဝဲလၢဟံၣ်တဖျၢၣ်ဝံၤတဖျၢၣ် အီၤဝဲအခါမၤသကိးဝဲလၢထါတဖၣ်ဒ်လၢအံၤအသးန့ၣ်လီၤ. တကယၤန့ၣ်ထီၣ်ခးဝံၤလိာ်ဘၣ်မူခိၣ်ထံ ကိးလီၤဝဲမူခိၣ်ထံန့ၣ်လီၤ.

(၁) တၢ်တနံၣ်ယဲအထံးယံၤ
တၢ်တလါယဲအထံးယံၤ
ကိးလီၤထံယဲတဟဲဒံး
ကိးလီၤပစီတဟဲဒံး
ဆဲးလီၤမ့ါဘိစုၣ်ဘုချံ
ယဲမ့ါဟဲသဲပိာ်အံးအံး

ထံယဲလၢစူနီၢ်မ့ၤဟဲ
တၢ်ထီၣ်ဖးဘုစံၣ်ဘုပုၤ

(၅) မူခိၣ်ဒိၣ်အသးကူလဲၤ
ဟီၣ်ခိၣ်ဒိၣ်အသးကူလဲၤ
မ့ါဘၣ်တၢ်စူတစူဝဲ
မ့ါဘၣ်တၢ်ယီၤတယီၤဝဲ
ထီၣ်လီၤခးယဲမ့ါတဟဲ
တၢ်မၤဝံၣ်သံနီၢ်သနဲ

(၂) ဒ်ယၤယကလုာ်တပျီ
ဒ်ယၤယကတိတပျီ
ကိးလီၤထံယဲတဟဲဆိ
ကိးလီၤပစီတဟဲဆိ
ဆဲးလီၤဘုချံစုၣ်မ့ါဘိ
တၢ်ပျီလၢယုၤအိၣ်မၢ်လိာ်

(၆) တၢ်စူယိၣ်ယုၤစူယိၣ်ယုၤ
တၢ်ယီၤယိၣ်ယုၤယီၤယိၣ်ယုၤ
တၢ်စူယိၣ်ယုၤဘုတဂ့ၤ
တၢ်ယီၤယိၣ်ယုၤဘုတဂ့ၤ
မၤတၢ်စူဘၣ်တၢ်ယီၤသ့
အိၣ်ဘၣ်မ့ၤသီးဘၣ်ဒီးဆ့

(၃) တၢ်တနံၣ်အံၤထံယဲယံၤ
တၢ်တလါအံၤထံယဲယံၤ
သုၣ်လီၤဘုချံအိၣ်ဒ်အံၤ
သုၣ်လီၤန့ၣ်ချံအိၣ်ဒ်အံၤ
စုၣ်လီၤမ့ါဘိဝဲထီၣ်ထံ
ထံယဲဟဲက့ၤပိာ်အံးအံး

(၄) ကလုာ်တသူဘၣ်ဒ်လဲၣ်
ကတိတပျီဘၣ်ဒ်လဲၣ်
ကိးလီၤထံယဲတအဲၣ်ဟဲ
ကိးလီၤပစီတအဲၣ်ဟဲ

ထါမုံထါပျာ်သိင်္ဃိဖိသိင်္ဃိလံး

(၁) ပမံလောပျာ်မံလောပျာ်
ပပျာ်လောပျာ်ပျာ်လောပျာ်
ပမံလောပျာ်ဒုင်ယုာ်အ
ပပျာ်လောပျာ်ဒုင်ယုာ်အ
လီလောပျာ်တဒုင်ယုာ်အ
တကာမံကောပျာ်ဘင်္ဂလော

(၂) ပမံလောပျာ်မံသယံ
ပပျာ်လောပျာ်ပျာ်သယံ
လဲလောစံင်လဲအိင်ဂုဖံ
လဲလောခုးလဲအိင်ဂုဖံ
ပျာ်ဖိသင်ခဲကနံင်အံ
တကာ်ပျာ်အနာ်တကံ

(၃) ပမံလောပျာ်မံလောပျာ်
ပပျာ်လောပျာ်ပျာ်လောပျာ်
မံလောပျာ်ဘိတိးသုင်ကျာ်
ပျာ်လောပျာ်ဘိတိးသုင်ကျာ်
လီကောလောပျာ်တကစာ
ဘိတိးသုင်ဝါလံင်ဝါလော

(၄) ပမံလောပျာ်အမဲပြီ
ပပျာ်လောပျာ်အမဲပြီ
အိင်သဘျုင်ရံးလောထးရံး
အိင်သးသင်ရံးလောထးရံး
ဖိသင်လဲခဲကနံင်အံ
အမဲအုင်ဒီးဒိင်ဒီးဆံး

(၅) ကျဲမုာ်ဒိင်လောခံလောပျာ်
ကျဲဘိဒိင်လောခံလောပျာ်
တစိမိာ်လဲတအုးဘာ
တစိပာ်လဲတအုးဘာ
နီာ်စိကိာ်စိမုာ်အုးဘာ
ပနာ်မံကဲပနာ်အ

(၆) ပမံလောပျာ်ပျာ်မံဂု
ပျာ်ပျာ်လောပျာ်ပျာ်ဂု
အီထီင်သံးကိးအပုာ်ဒု
အီထီင်မုာ်ကိးအပုာ်ဒု
ဘျီင်ဒိင်နွံစိကျိာ်ဝါမုာ်
တထီပထီဘုင်ထီာ်ကုာ်

(၇) ပမံလောပျာ်ပမံရူ
ပပျာ်လောပျာ်ပပျာ်ရူ
အီသံးဆုင်နီအခိင်ယူ
အိင်မုာ်ဆုင်နီအခိင်ယူ
ဂဲကလံာ်ကထီင်ဆုသူ
ကကြိုင်ဒ်ကျူးမိာ်လါယူ

(၈) ချာ်ဒိင်လောကိာ်ဝင်ဟဲဟး
ဃီဒိင်လောကိာ်ဝင်ဟဲဟး
ဘံထီင်သုင်ဖိသုင်လီယး
ဘံထီင်ဝင်ဖိဝင်လီယး
တခွါစပလီာ်နသး
ချာ်ကဘံသံဘင်ဖုးနု

ထိမံထိပျ်အဖိ

- ဒီပျ်ဝဲဂ်ခါသးမ့ၢ်လူ
- ဘီးထီၣ်ပီလဲထီၣ်ဆူမူ
- ဒီပျ်ဝဲဂ်သးမ့ၢ်ဒ်သိး
- ဘာလၢၢ်မံၣ်န့ၣ်အသိး
- ဒီပျ်ဝဲဂ်သးဘၣ်အ့ၣ်ထဲး
- မံလၢချၢၣ်ဒုအပယွဲး

ပုဟူပျူအထိ

ထိနဲဒ်မုာ်

ထိနဲဒ်မုာ်အခိာ်ထံး

- (၁) မုာ်မဲာ်ဝဲဝဲမုာ်မဲာ်ဝဲ
လါမဲာ်ဝဲဝဲလါမဲာ်ဝဲ
မုာ်မုာ်လါနုာ်လါအီးလဲ
လါမုာ်လါနုာ်မုာ်အီးလဲ
လါနုာ်ဆူသီရိအလဲ
ပုာ်ပိာ်ဘီမာသုမာသွဲ
- (၂) မုာ်မဲာ်ဝါဝါမုာ်မဲာ်ဝါ
လါမဲာ်ဝါဝါလါမဲာ်ဝါ
မုာ်မုာ်လါနုာ်လါအီးဖး
လါမုာ်လါနုာ်မုာ်အီးဖး
လါနုာ်ဆူသီရိအသး
နာမုဆူသုစါလါဘျါ
- (၃) မုာ်ဟဲထီာ်လါယိာ်အကျိ
လါဟဲထီာ်လါယိာ်အကျိ
ဟဲထီာ်ကွံာ်ဒီးအမဲာ်ကိ
လါနုာ်ကွံာ်ဒီးအမဲာ်ကိ
လါနုာ်ဆူသီရိအစိ
ပုာ်ပိာ်ဘီမာဆုမာဆိ
- (၄) မုာ်ဟဲထီာ်လါယိာ်အလဲ
လါဟဲထီာ်လါယိာ်အလဲ
ဟဲထီာ်ကွံာ်ဒီးအမဲာ်ယွဲ
လါနုာ်ကွံာ်ဒီးအမဲာ်ယွဲ
လါနုာ်ဆူသီရိအလဲ
ပုာ်ပိာ်ဘီမာသုမာသွဲ

- (၅) မုာ်လုာ်လါလါဟီာ်ခိာ်ဂီ
လါလုာ်လါလါဟီာ်ခိာ်ဂီ
ကွာ်ဂုာ်သ့ဒ်ကယုာ်ဘာ်အီး
ကွာ်ဒးဘီကယုာ်ဘာ်အီး
နမုာ်ထံာ်က့နပုာ်ကွီ
မာလိာ်အက့ဒးထီာ်ဖိ
- (၆) မုာ်လုာ်လါလါဟီာ်ခိာ်ဝါ
လါလုာ်လါလါဟီာ်ခိာ်ဝါ
ကွာ်ဂုာ်သ့ဒ်ကယုာ်ဘာ်န
ကွာ်ဒးဘီကယုာ်ဘာ်န
နမုာ်ထံာ်က့နပုာ်ဒါ
မာလိာ်အက့ဒ့ဒ်ဂီဟ
ဝီာ်သြ- သီရိ=ကစါလါပျူကီာ်

ထိနဲဒ်မုာ်ခိာ်သ့ဒ်

- (၁) ခုာ်သ့ဒ်အိာ်လါသ့ဒ်ဂုာ်ဖျိ
ဃးမီးအိာ်လါသ့ဒ်ဂုာ်ဖျိ
ဂုာ်ဖျိမုာ်ဖိဒံလုာ်လါ
ဂုာ်ဖျိမုာ်ဖိသ့ဒ်လုာ်လါ
ဂုာ်ဖျိဂုာ်ဖျိကံာ်သပျိာ်
သ့ဒ်ခိာ်ဖျါစိဘျာ်သအီး
- (၂) ခုာ်သ့ဒ်အိာ်လါသ့ဒ်ဂုာ်ဖျါ
ဃးမီးအိာ်လါသ့ဒ်ဂုာ်ဖျါ
ဂုာ်ဖျါမုာ်ဖိဒံလဲဟး
ဂုာ်ဖျါမုာ်ဖိသ့ဒ်လဲဟး
ဂုာ်ဖျါဂုာ်ဖျါကံာ်တုာ်ချး
သ့ဒ်ခိာ်ဖျါစိဘျာ်သအး

(၃) ချဉ်သ့ၣ်ဒိၣ်လၢတီၣ်အူၣ်ပူ
ဃးမိၤဒိၣ်လၢတီၣ်အူၣ်ပူ
မုၢ်ဆ့ၣ်ဆ့ၣ်အထွံၣ်အူၣ်ယူ
မုၢ်ဟါဟါအထွံၣ်အူၣ်ယူ
ယစံးမုၢ်အအူၣ်ယူသု
အကစၢ်သံအဝုၣ်လူ

(၄) ချဉ်သ့ၣ်ဒိၣ်လၢတီၣ်အူၣ်လၢ
ဃးမိၤဒိၣ်လၢတီၣ်အူၣ်လၢ
မုၢ်ဆ့ၣ်ဆ့ၣ်အထွံၣ်ကိးပါ
မုၢ်ဟါဟါအထွံၣ်ကိးပါ
ယစံးမုၢ်အကစၢ်ဆါ
အကစၢ်သံလီၤမၤသွး

(၅) ချဉ်သ့ၣ်ဒိၣ်လၢထံဖိခံ
ဃးမိၤဒိၣ်လၢထံဖိခံ
အဟံၣ်ထူၣ်ပျီၤမုၢ်ထီၣ်ဘံ
အသဒီးပျီၤမုၢ်ထီၣ်ဘံ
ယစံးမုၢ်အကစၢ်သံ
အကစၢ်ပိၣ်ကျိၣ်အိၣ်သံး

(၆) ချဉ်သ့ၣ်ဒိၣ်လၢထံဖိဟ
ဃးမိၤဒိၣ်လၢထံဖိဟ
အဟံၣ်ထူၣ်ပျီၤမုၢ်ထီၣ်ကး
အသဒီးပျီၤမုၢ်ထီၣ်ကး
ယစံးမုၢ်အကစၢ်ဆါ
အကစၢ်ပိၣ်ကျိၣ်မၤထါ

ထါနဲၣ်မုၢ်ပျု

(၁) မုၢ်ဟဲထီၣ်တလံာ်တလူ
လါဟဲထီၣ်တလံာ်တလူ

ဆဲးဘၣ်ချဉ်ဒုချဉ်ကံာ်တူၣ်
ဆဲးဘၣ်ဃီဒုဃီကံာ်တူၣ်
လီၤဆဲးလၢပျုအကျိၤဆေး
ပျုက့ၤလၢညါဖျဉ်ဖျါးဒူး

(၂) မုၢ်ဟဲထီၣ်တလံာ်တလၢ
လါဟဲထီၣ်တလံာ်တလၢ
ဆဲးဘၣ်ချဉ်ဒုချဉ်ကံာ်ချး
ဆဲးဘၣ်ဃီဒုဃီကံာ်ချး
လီၤဆဲးလၢပျုအကျိၤသး
ဖျဉ်ဖျါးဒူးပျုက့ၤလၢညါ

(၃) မုၢ်မဲာ်ခံးခံးမုၢ်မဲာ်ခံး
လါမဲာ်ခံးခံးလါမဲာ်ခံး
ပျုအမုၢ်ပျုနဲၣ်တက့ၢ်
က့ၢ်အမုၢ်ပျုနဲၣ်တက့ၢ်
ထံထၣ်ကဒါဆူထံခံ
သ့ၣ်အစိးကဲသ့ၣ်အထံး

(၄) မုၢ်မဲာ်ဟါဟါမုၢ်မဲာ်ဟါ
လါမဲာ်ဟါဟါလါမဲာ်ဟါ
ပျုအမုၢ်ပျုနဲၣ်ကဒါ
က့ၢ်အမုၢ်ပျုနဲၣ်ကဒါ
ထံထၣ်ကဒါထီၣ်ဆူထး
သ့ၣ်အစိးစဲလီၤကဒါ

ထါပျုအလီၤပံာ်

ထါချဉ်သ့ၣ်ကစၢ်

(၁) ချဉ်သ့ၣ်က့ၢ်ကိးထီၣ်ဂုၢ်ဆိ
ချဉ်သ့ၣ်တဂ့ၢ်ဒိၣ်ဘၣ်ဖိ

- ရုပ်သွင်ကွဲကီးထိုင်ဂုဏ်နာ
- ရုပ်သွင်တဂုဖိဂုမေါ
- (၂) ရုပ်သွင်ပျိုအတုတ်တုတ်စာ
- ပျိုနုပျိုဖိမုဉ်ဖိစာ
- ရုပ်သွင်ပျိုအတုတ်တုတ်ခါ
- ပျိုနုပျိုဖိမုဉ်ဖိခါ
- (၃) ရုပ်သွင်ပျိုအလလါချာ
- ရုပ်သွင်ပျိုလီတုတ်အစာ
- ရုပ်သွင်ပျိုအလလါကျါ
- ရုပ်သွင်ပျိုလီတုတ်အသး
- (၄) ရုပ်သွင်အထးဂဲကျိုနာ
- ဂဲတဲာ်ညီသုခိဉ်အစာ
- ရုပ်သွင်အထးဂဲကျိုမဲ
- ဂဲတဲာ်ညီသုခိဉ်အကျဲ
- (၅) ရုပ်သွင်ပုဉ်ဖျု သဉ်မိကျဲ
- ပုဉ်ဖျု အဒုကာ်လဉ်ယု
- ရုပ်သွင်ပုဉ်ဖျု သဉ်ကျဲမိ
- ပုဉ်ဖျု အဒုကာ်လဉ်လီ
- (၆) ရုပ်သွင်အိဉ်လသဒ္ဓံ
- ရုပ်သွင်အဖိလီတဲာ်သံ
- ရုပ်သွင်အိဉ်လသဒ္ဓံကျါ
- ရုပ်သွင်အဖိလီတဲာ်ဆါ
- (၇) ရုပ်သွင်ဆဲထုကျဲသုဉ်လီ
- ဘဉ်သံညါသုခိဉ်အဖိ
- ရုပ်သွင်ဆဲထုကျဲသုဉ်ကျါ
- ဘဉ်သံညါသုခိဉ်အပု

- (၈) ရုပ်သွင်ဆိုးဆီဖါမဲာ်စု
- ကလးစာလူပျိုတဂု
- ရုပ်သွင်ဆိုးဆီဖါမဲာ်ဝါ
- ကလးစာလူပျိုဘဉ်ဒး
- (၉) ရုပ်သွင်ထိဉ်ထံ့အမာတုာ
- ကလးစာလူပျိုတဂု
- ရုပ်သွင်ထိဉ်ထံ့အမာမိ
- ကလးစာလူတဂုစီ
- (၁၀) ရုပ်သွင်ကွဲလီတခွဲဘိ
- ကလးလိဉ်လညဉ်ပိာ်ဘိ
- ရုပ်သွင်ကွဲလီတခွဲဆဲ
- ကလးလိဉ်လညဉ်ပိာ်ရဲ
- (၁၁) ရုပ်သွင်မာဖိသဘျဉ်ဝါ
- မာကလုာ်ဖိသဉ်အသး
- ရုပ်သွင်မာဖိသဘျဉ်ဘိ
- မာကလုာ်ဖိသဉ်ဂုစီ
- (၁၂) ရုပ်သွင်ဆဲထုလါမိကျဲ
- ဟိဉ်ခိဉ်ကျဲထံကပုဉ်လုး
- ရုပ်သွင်ဆဲထုလါထီးမဲ
- ဟိဉ်ခိဉ်ကျဲထံကရဲဒဲ
- (၁၄) ရုပ်သွင်ပျိုအလဂုာ်လု
- ရုပ်သွင်ပျိုလီတုတ်လီဆု
- ရုပ်သွင်ပျိုအလဂုာ်သး
- ရုပ်သွင်ပျိုလီတုတ်အပု

ထိပ်ဖိပ်ထိချင်သွန်အကစာ်

(၁၅) ချင်သွန်ကွီကိးထိပ်ဂုန်နု
ချင်သွန်တဂုးခ့ဂုးပု

(၁၆) ချင်သွန်ကွီဘီယကွီနုး
ချင်သွန်ကွီဆဲးဂုန်လုညါ
ချင်သွန်ကွီနုးယကွီဘီ
ချင်သွန်ကွီဆဲးခိပ်တလီ

အိပ်ပတုန်ကိးထိပ်ဝဲ

ထါပျုးအစာ်ကး (အကွာ်ကး)

အနီ်=အကး

ပျုးသံဇနမ့ာ်က့
နုလုာ်ရဂု်က့တဂု
ထိပ်က့လုာ်နုသဝီ
မိာ်ဟံဖဲမုအိဆာ
အိပ်ဒီးဒုဂ်လုးညှပ်လုး

ထါပျုးအစာ်

(၁) ပျုးကသံကိးလဲာ်အုအု
ဆါလုာ်စုဒုလုာ်ခိပ်ဒု
ပျုးကသံကိးလဲာ်ဆါဆါ
ဆါလုာ်စုညါလုာ်ခိပ်ညါ

(၂) ပျုးလုာ်အသံကွာ်ထိပ်ကျိ
လီဖးဒီးအဒိပ်အဖိ
ပျုးလုာ်အသံကွာ်ထိပ်ကွဲ
လီဖှပ်ဒီးအမုာ်အဝဲ

(၃) ပျုးမုာ်သွန်ညါလုာ်အသံ
ပျုးမုာ်လိာ်ဖိမုာ်လိာ်လံ
ပျုးမုာ်သွန်ညါလုာ်အဆါ
ပျုးမုာ်လိာ်ဖိမုာ်လိာ်တ

(၄) ဘျိပ်ဒိပ်ပုတတြီခိပ်ညါ
တြီပုစိပ်ဒီးဒုဒိဂု
ဘျိပ်ဒိပ်ပုတတြီခိပ်သုး
တြီပုစိပ်ဒီးဒုဒိဂု

(၅) ဘျိပ်ဒိပ်ပုတမိပ်ထိးသိ
ကြးလုမုာ်အုအိပ်လီဖျိ
ဘျိပ်ဒိပ်ပုတမိပ်ထိးမဲ
ကြးလုမုာ်အုအိပ်လီဖျး

(၆) မံအိပ်ဟံဂ်တကုာ်ဆီယံ
ဘုာ်ထိပ်တပျိအလီာ်မံ
မံအိပ်ဟံဂ်တကုာ်ဒီးဆျါ
ဘုာ်ထိပ်သပျိအလီာ်ဒါ

(၇) ဟံဂ်ဆါခိပ်ယိးသုဂ်လုာ်ဇါ
ယိးတုာ်သအုးပျဲအလီ
ဟံဂ်ဆါခိပ်ယိးသုဂ်လုာ်ဝါ
ယိးတုာ်သအုးပျဲအကျါ

(၈) ဟံဂ်ဆါခိပ်တုာ်မုာ်လုာ်လီ
လိာ်ကွဲတဂုဖိသုဂ်ဟိ
ဟံဂ်ဆါခိပ်တုာ်မုာ်လဲဟး
လိာ်ကွဲတဂုဖိသုဂ်ခါ

(၉) အိပ်ဟံဂ်ထံဖိယုာ်ကွဲးရဲး
တုာ်မုာ်ကွာ်တဘုာ်အမဲာ်
အိပ်ဟံဂ်ထံဖိယုာ်ကျါရါ
တုာ်မုာ်ကွာ်တဘုာ်အသး

(၁၀) ပုနုာ်ခိပ်ယံအိပ်လုာ်ကျဲ
ပျုးက့ပျုးထူစိာ်လိာ်ပျဲ

- ပန်ခိန်ပံအိန်ကျတီ
ပျူကွေပျူထူစံင်လိင်မိ
- (၁၁) သန်ခီးနုန်လၢဝ်တယၢ
ပျူကွေပျူမထီဉ်အအး
သန်ခီးနုန်လၢဝ်တကျး
ပျူကွေပျူမထီဉ်အသး
- (၁၂) ပျူကွေစံဉ်အခိန်သူသူ
မိဂ်ကီးပဂ်ကီးတန်ဟူ
ပျူကွေစံဉ်အခိန်ဝါဝါ
မိဂ်ကီးပဂ်ကီးတန်ဟူ

- (၁၃) ခးလီၤန့ၢ်ပျူချံဉ်ကွီၤကွီၤ
ပျူကွေပျူခးထီဉ်သပွါ
ခးလီၤန့ၢ်ပျူချံဉ်မ့တ့ၢ
ပျူကွေပျူခးထီဉ်တလ့
- (၁၄) အိန်လီၤအုဉ်ပျူကွေခိန်ထံ
ပျူကွေပျူအီလၢသန်သွံ
အိန်လီၤအုဉ်ပျူအသးပီ
ပျူကွေပျူအီလၢတၢ်စီ

ထါအိန်လီၤန့ၢ်ပျူအမ့

- (၁) အိန်လီၤန့ၢ်ပျူအညဉ်အ
ထုးအသလ့လၢကဟၢ
အိန်လီၤန့ၢ်ပျူအညဉ်ယ့
ထုးအသလ့လၢသဖ့
- (၂) အိန်လီၤန့ၢ်ပျူဆီမိဂ်သူ
ထုးအသလ့လၢသရူ
အိန်လီၤန့ၢ်ပျူဆီမိဂ်ဘီ
ထုးအသလ့လၢကဟီ

ထါဘီးဂဲ (ထါပျူ)

ထါဘီးဂဲအခိပညီန့ၢ် ပှၤဖုးအိန်ပျူအမ့အထံဝံ လဲၤဆှၢအီဆူအသံဉ်အလိအ
စှၤကတၢ်ပှၤဘဉ်လဲၤမထါဘီးဂဲခံဂၤလီၤ. ပှၤမထါတခါအံၤန့ၢ် ပှၤဘဉ်လဲၤဆှၢန့ၢ်
အဆ့အယဉ်အကုအယုာ်ဆူလိပူလီၤ.

- (၁) မှ်ဆုဉ်န့ၢ်နၢၤစီအံဉ်မၤ
လါဝါန့ၢ်နၢၤစီအံဉ်မၤ
မှ်ဆုဉ်ပှၤဂဲထၢဉ်ကိးအး
လါဝါပှၤဂဲထၢဉ်ကိးအး
တဂဲထၢဉ်သါဘဉ်တအး
ဖုဒါစဲဘူးဒီးအချၢ
- (၂) မှ်ဆုဉ်န့ၢ်နၢၤစီအံဉ်ဝါ
လါဝါန့ၢ်နၢၤစီအံဉ်ဝါ
မှ်ဆုဉ်ပှၤဂဲထၢဉ်ကိးဂၤ
လါဝါပှၤဂဲထၢဉ်ကိးဂၤ
တဂဲထၢဉ်သါဘဉ်တဂၤ
အချၢစဲဘူးဒီးဖုဒါ

(၃) မှ်ဆုၣ်န့ၣ်န့ၣ်န့ၣ်န့ၣ်
လါဝါန့ၣ်န့ၣ်န့ၣ်န့ၣ်
ခွံအခိၣ်ကွၢ်ထီၣ်ဆုမု
ပျ်အမဲၣ်ကွၢ်ထီၣ်ဆုမု
အခိၣ်ဝံၣ်က့ၤဆုတီၣ်အူၣ်
အလီၢ်ခံဆာကသ့ၣ်ဩ

(၄) မှ်ဆုၣ်န့ၣ်န့ၣ်န့ၣ်န့ၣ်ဝါ
လါဝါန့ၣ်န့ၣ်န့ၣ်န့ၣ်ဝါ
ခွံအခိၣ်ကွၢ်ထီၣ်ဆုထး
ပျ်အမဲၣ်ကွၢ်ထီၣ်ဆုထး
အခိၣ်ဝံၣ်က့ၤဆုအါတ်
အလီၢ်ခံဆာကသ့ၣ်သ့း

(၅) တံၣ်ထူၣ်တဘိပူၣ်လဲၣ်ဂီၤ
တီၣ်လါတဘိပူၣ်လဲၣ်ဂီၤ
ပှၤဟီၣ်ပှၤဖူလဲးထီၣ်အီၤ
ပှၤယၢပှၤဖူလဲးထီၣ်အီၤ
ဆုၣ်တရံးအလီၢ်လီၢ်ဒီး
ဆုၣ်တဝီအလီၢ်လီၢ်ဒီး
ဆုၣ်ဆုၣ်မှ်ဆဲးလိာ်အတီၤ
ပျ်က့ၤတုၤအဟံၣ်အဃီ

(၆) တံၣ်ထူၣ်တဘိပူၣ်လဲၣ်ဝါ
တီၣ်လါတဘိပူၣ်လဲၣ်ဝါ
ပှၤဟီၣ်ပှၤဖူလဲးထီၣ်န့ၤ
ပှၤယၢပှၤဖူလဲးထီၣ်န့ၤ
ဆုၣ်တရံးအလီၢ်လီၢ်ကး
ဆုၣ်တဝီအလီၢ်လီၢ်ကး

ဆုၣ်ဆုၣ်မှ်ဆဲးလိာ်အသး
ပျ်က့ၤတုၤအဖိအဝါ
(အလီၢ်မံၣ်ဒါ, အဖိအမါ)

ထါပှ်ပိာ်

(၁) မှ်ကဲလၢပျ်ခိၣ်ဂီၤဂီၤ
မှ်ကဲလၢပျ်ခိၣ်ဂီၤဂီၤ
ဝဲးပှ်ပိာ်ဝဲးနဲၣ်ဝဲးဒီး
ဝဲးသ့ၣ်လးဝဲးနဲၣ်ဝဲးဒီး
စ့ၤလဲလိာ်ပှ်ပိာ်ယၢ်ခိ
ပှ်ပိာ်စ့ၤလဲလိာ်ယၢ်ခိ
ဖံၣ်လီၤလၢပျ်ခိၣ်တစ့ၤ
ပျ်က့ၤပျ်အီၤလၢထူဖိ
ပျ်က့ၤပျ်အီၤလၢစ့ဖိ
ခူၣ်သ့ၣ်မှ်မၤကီၢ်မၤဂီၤ
ဖံၣ်လီၤန့ၣ်အီၤပှ်ပိာ်ဘီ

(၂) မှ်ကဲလၢပျ်ခိၣ်ဝါဝါ
မှ်ကဲလၢပျ်ခိၣ်ဝါဝါ
ဝဲးပှ်ပိာ်ဝဲးနဲၣ်ဝဲးကး
ဝဲးသ့ၣ်လးဝဲးနဲၣ်ဝဲးကး
စ့ၤလဲလိာ်ပှ်ပိာ်ယၢ်ဖး
လဲလိာ်စ့ၤပှ်ပိာ်ယၢ်ဖး
ဖံၣ်လီၤလၢပျ်ခိၣ်တဖး
ဖံၣ်လီၤလၢပျ်ခိၣ်တဖး
ပျ်က့ၤပျ်အီၤလၢထူဖး
ပျ်က့ၤပျ်အီၤလၢစ့ဖး
ခူၣ်သ့ၣ်မှ်မၤဖျိၣ်မၤနး
ဖံၣ်လီၤန့ၣ်အီၤပှ်ပိာ်ဝါ

ပျဏ်သင်္ခါခံက မှ်ကနီတက ခွဲပွဲပိာ် (ပွဲပိာ်န့ၣ် မှ်ဘဲဘုလၢပျဏ်ခွဲပိာ်ဝဲ), ခွဲဝဲလၢတဟပျဏ် ခွဲဝဲတုလၢအပျဏ်ပျဏ် (ပိာ်ဖးထီၣ်) တဘျီန့ၣ်စိာ်လီၤဝဲ ဒီးတုာ်ဝဲသၢတုာ်ဝဲ (နီၣ်တုာ်ဖိတဘိစုာ်စုာ်န့ၣ် သူးစူဝဲအခိၣ်အခံခံကပလၢာ်ဒီးတုာ်ဝဲအခိၣ်တဟသၢဖျၢၣ်အခံတဟသၢဖျၢၣ်) ဒီးလဲၤတ့ၣ်န့ၣ်ဝဲလၢကုအိးလီၤအပူၤန့ၣ်လီၤ. ကုအိးလီၤန့ၣ် မှ်ကုလၢပျဏ်လဲၤဝဲန့ၣ်ပျဏ်, ကုအံၤ ဆးဝဲအပျဏ်လၢလုၣ်ဂီၤလုၣ်ဝါန့ၣ်လီၤ. ပျဏ်ခွဲပွဲပိာ်န့ၣ် ဘၣ်ခွဲဝဲလၢစုစုာ်, တုာ်ဝဲလၢစုစုာ်, ဒီးသူးဆါန့ၣ်က့ဘၣ်သူးလၢစုစုာ်န့ၣ်လီၤ. ပွဲပိာ်လၢအအိၣ်ဒီးတဖၣ်န့ၣ် ဖဲဟါလီၤခီအကတၢာ်တဟါန့ၣ် ပိာ်ခွဲခံကလဲၤဖဲဝဲလၢပျဏ်ပျဏ်အလီၤ, ဖဲပျဏ်ကျိၣ်ပျဏ်အူမိ, ပိာ်ကျိၣ်ဒိပိာ်ကူ, မၤလုာ်အုၣ်ထါအခါန့ၣ်လီၤ.

ဖဲပျဏ်ကျိၣ်ပျဏ်အူမိမၤထါပိာ်ကျိၣ်ဒိပိာ်ကူအခါန့ၣ် ဖဲလီၤဝဲပွဲပိာ်လၢပျဏ်အခိၣ်သၢဘျီ,အခိၣ်သၢဘျီဝဲတဘျီန့ၣ်လီၤ. ဖဲန့ၣ်အခါပျဏ်အူမိတဖၣ်အူမိ-အူမိသီဝဲတ့ၣ်ဟါ, ပိာ်ကျိၣ်တဖၣ်ပိာ်ကျိၣ်, ဒိပိာ်ကူ, မၤထါတဖၣ်မၤထါန့ၣ်လီၤ. မိ ၂ မိန့ၣ်မၤသဘျးဝဲထၢန့ၣ်လၢကုပူၤ, ပာ်ယာ်ဝဲတမိလၢကဟးအူဝဲလၢပျဏ်ဟံၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပျဏ်ခွဲပွဲပိာ်ဝဲမၤထီၣ်ထါပွဲပိာ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်သက့ၣ် - ဆုယၣ်အသီန့ၣ်စၢလီၤဝဲလၢပျဏ်အခိၣ်ဒိပျဏ်ခံကန့ၣ်ပျဏ်ဟံၣ်န့ၣ်အီၤန့ၣ်ဆုဝဲတၢ်သက့ၣ်အလီၤကူထီၣ်သိးထီၣ်ဝဲဝဲတဘျီ ဟးပျဏ်ဟးပျဏ်အီၣ်တၢ်န့ၣ် တကတၢ်တၢ်ဘၣ် သူဝဲမိဖိဟးမှ်တုာ်ပျဏ်ခီၣ်ထံးန့ၣ်အူထီၣ်မိဖိယၣ်လၢအချၢတဟ တက့ၢ်ပျဏ်ဘၣ် ပျဏ်လဲၤဆွဲန့ၣ်လီၤတၢ်လၢအထၢပျဏ်ပျဏ်ဒီးအဝဲလဲၤဆုအးအဂၤတဖျၢၣ်, လဲၤဝဲပျဏ်ထီၣ်ယဲၤအးဒီးက့ၢ်ဆုဘျီပျဏ် က့ၢ်ဟံၣ်ဝဲလၢဘျီပျဏ်န့ၣ်လီၤ.

ဟးပျဏ်လၢပျဏ်အးခိၣ်ထံးန့ၣ် ဟးဝဲပိာ်ခွဲခံက ဘၣ်ဆၣ်လိၣ်ပိာ်မုၣ်သးတက, ဟးထိးဒီးဘီ, ဘီန့ၣ်ထိးခိၣ်ခဲဝဲအကန့ၣ်, ပျဏ်ထံၣ်န့ၣ်ပျဏ်တကတၢ်တၢ်ဒီးအီၤ, က့ၢ်အမဲာ်, တနံၤဘၣ်အီၤဘၣ်.

ထိုက်ပိုင် (ပျစံင်ကျိုင်)

ထိုက်နီင်-တဖိဖိုလံးန့င်မာဝဲလကွါခိင်ပျဟူပျူန့င်ဟူဝဲလကွါခံ, ဘျိုင်အသီန့င်ပျဟူဝဲသသီ

ပျဟူပျူကတော်တဟါန့င် လိုင်ဝဲပျကညီအါကတော်ဒ်သိးကဘင်စံင်ကျိုင်အူမိ, ကဘင်ပိုင်ကျိုင်ဒုပီကူ, ကဘင်မထါဒီးဖုံဝဲပိုင်န့င်လီ. ပျူ, ပျတကန့င် မ့မ့ပျချးန့င်အလံးန့င် အလံးတဖင်န့င်အမိအပင်စာယင်အါလဟီးပျူ တျပျစံင်ကျိုင်ဝံမးယိုင်လီကွါဝဲလီ.

ပျဖုံပိုင်န့င် ပျကဘင်ခွိုင်န့င်ဘု, ခွိုင်လသဟပျူတျအပိုင်ပြုပြု (ပိုင်ဖးထိုင်) တဘျိုင်စိင်လီဝဲလီ. သူးန့င်ဝဲနီင်ကွဲတဘိသူးစူးဝဲအခိအခံန့င်ခံကပလင်, တိုင်ဝဲပိုင်ပိုင်တကပသပျိုင်စင်စင်ဒီးလဲထာန့င်လီဝဲလကွါအီးလီအပူခဲလင်န့င်လီ.

ပိုင်ပိုင်လအအိုင်ဒ်းတဖင်န့င်ဝဲဟါခီလီပျစံင်ကျိုင်အူမိအကတိုင်န့င် ပျပိုင်ခွါခံကလဲဖုံလီပိုင်ပိုင်လပျူအလီ ပျခံကန့င်အူယင်ဒီးမိန့င်လီ. ဖုံလီဝဲလပျူခိင်တစျီပျူခိင်တစျီတျအပျဲထိုင်သဘျိုင်ဝံမးသဘျိုင်မိခံ မိတ်တိုင်တမိလီ. ဝဲပျဖုံလီပိုင်ပိုင်ဝံန့င်ပျစးထိုင်မာဝဲထိုက်ပိုင်န့င်လီ.

ဟံလီန့င်ဆုလတင်သကွါလီ ပိုင်ခွါတစျီပိုင်မုင်ဂီတစျီ ကူထိုင်သိးထိုင်ဝဲဝံ ဟးယုအိုင်တင်ဆုပျအးန့င်လီ. ဟးယုအိုင်တင်အခါန့င် ဟးဝံဒီးပျူထိုင်တဖျိုင် ထိးဒီးပျူဘီနီင်ထိး (ဘီနီင်ထိးန့င်ထိုင်ခိင်ခဲအကန့င်) ဟးလကျဲအခါန့င် တကတိုင်တင်ဘင်, လဲတျပျဟံင်ခိင်ထံးအူထိုင်မိဖိဒီးလအချပျဟဲအီးထိုင်အထိုင်ပူ ပျတိုင်န့င်လီညါသူးသဲးသဘျိုင်ဝံ လဲဆုပျအးအသီတဖျိုင်တဆီဘင်တဆီတျအဝံဒီးကွါကဒါကွါဆူဘျိုင်ပူပင်လီတင်အိုင်လထာန့င်တဖင်ဝဲပျူအလီန့င်လီ. ပျခံကအံးဟးအခါပျမ့ထိုင်န့င် ပျတကတိုင်တင်, နံဘင်အီး, ကွါအမဲင်ဘင်. လဲယုအိုင်တင်ဝံဟဲကွါဘျိုင်လီအကူအသိး ဟံထိုင်ကွါလတင်တကွါအလီမိလအအူဝဲတမိန့င်မာသဘျိုင်တိုင်န့င်ဝဲဆုကူအီးလီအပူန့င်လီ. ထိုက်ပိုင်မုင်ဒီးထိုက်ပိုင်န့င်ပျအိုင်အိဒ်သိးသိးလီ.

ထိယာလီ

ထိတကလုာ်အံၤတၢ်သူအီၤလၢပုၤသံမုာ်ကနီၤဖိသၢ်ခွါတၢ်သူအီၤန့ၢ်လီၤ.

- (၁) သ့ၣ်ဂံၢ်ဟူးကွၢ်လၢကွၢ်လၢ
ဂီၢ်မိာ်တဂီၢ်မိာ်ဘၣ်လၢ
- (၂) ကွီၤပဲကွံာ်အထၢ်လၢကျဲ
အကစၢ်မၤလၢ်ဆုလဲၣ်
- (၃) ယလဲၤအိၣ်ဘီးအိၣ်မဆါ
ဂီၢ်မိာ်ခွါလီၤမၢ်တဂၢ
- (၄) လီၤလုာ်ထံလၢမိာ်ခိၣ်လီၤ
သံဒၣ်မိာ်သယုာ်သညိ
- (၅) ပစိၤအံၣ်သံမိာ်အဖိ
မိာ်ဟးကိးထံန့ၢ်ကၢ်စိး
- (၆) ဘုလိအဖိဘၣ်တၢ်ယီၤ
မိာ်ဟးလိာ်ကွဲမိာ်ဟးဖျိး

ထိရၢနီၣ်ဒိၣ်

ထိရၢနီၣ်ဒိၣ်အမိာ်ပုၤ

- (၁) ယီၢ်လိၣ်လၢ်သဲကွီးသဲကွး
ဘီသံလုာ်ပုၤဒိၣ်ထီၣ်မၤ
ယီၢ်လိၣ်လၢ်သဲကွီးသဲကွီး
ဘီသံလုာ်ပုၤဒိၣ်ထီၣ်ကျိ
- (၂) ထီၣ်ပုၤကွံာ်အမဲာ်ရူၤရူၤ
ကွီၤကျိၤမၤအံၣ်မၤအူး
ထီၣ်ပုၤကွံာ်အမဲာ်ရဲၤရဲၤ
ကွီၤကျိၤမၤအံၣ်မၤအဲ
- (၃) တၢ်ပြုၢ်ထီၣ်ပြီၤလီၤလၢမု
ဒိပျီၢ်လဲၤမၤစျီလဲၤလူၤ
တၢ်ပြုၢ်ထီၣ်ပြီၤလီၤလၢထး
ဒိပျီၢ်လဲၤလူၤစျီလဲၤမၤ

ထိရၢနီၣ်ဒိၣ်အဖိ (ပုၤမၤထဲပုၤဖိၣ်သၢ်ခွါ တဘၣ်မ့ၢ်ဝဲခိၣ်ဘၣ်)

- (၁) ရၢမၤယၢ်နီၣ်ဒိၣ်အဆီ
နီၣ်ဒိၣ်အဆီလံာ်အိၣ်အီၤ
ရၢမၤယၢ်နီၣ်ဒိၣ်အထီး
နီၣ်ဒိၣ်အထီးခ့စိာ်ဖျိး
- (၂) ရၢမၤယၢ်နီၣ်ဒိၣ်အထွံာ်
နီၣ်ဒိၣ်အထွံာ်ခ့အ့ၣ်သံ
ရၢမၤယၢ်နီၣ်ဒိၣ်အမဲာ်
နီၣ်ဒိၣ်အမဲာ်ခ့အ့ၣ်ဖျိး

(၃) ရုမေယာ်နာ်ဒိၣ်ပနာ်
နာ်ဒိၣ်ပနာ်ခွအ့ၣ်ဆါ
ရုမေယာ်နာ်ဒိၣ်အလံ
နာ်ဒိၣ်အလံဘၣ်သဖံး

(၄) ရုမေယာ်နာ်ဒိၣ်အဖိ
နာ်ဒိၣ်အဖိဘၣ်သံကျိ
ရုမေယာ်နာ်ဒိၣ်အမါ
နာ်ဒိၣ်အမါဘၣ်သံကြး
(ကြးလီၤကံးဖံးထး)

(၅) ရုမေယာ်နာ်ဒိၣ်အဖံ
နာ်ဒိၣ်အဖံဘၣ်သံပျံ
ရုမေယာ်နာ်ဒိၣ်အဖု
နာ်ဒိၣ်အဖုဘၣ်သံထု

(၆) နာ်ဒိၣ်အဖိနီၣ်အံၣ်မာ
အီးအလံကွးလာ်နီၣ်တာ

(၇) မေယာ်လံလံမေယာ်လံ
နးအသးယာ်ဒ်ခဲး

(၈) ဟီၣ်ခိၣ်သီၣ်ကျူၤမူကျူၤမူ
နာ်ဒိၣ်စံၣ်ဒီးသီးသ့ၣ်ဖူ

(၉) ဖုဒါခိၣ်ဘီကွးဘီကွီး
နာ်ဒိၣ်စံၣ်အသ့ၣ်လီၤစီ

(၁၀) မေယာ်လူၤလူၤမေယာ်လူၤ
လူၤဒီးဖၣ်ဆါဒီးမ့ၣ်အူ

ထါတၢ်ကျး (ထါမုၢ်ကနီၤဖိၣ်သၣ်ခွါ)

ထါဒီးထီၣ် (ကိးထီၣ်ပိၢ်မုၢ်ဒ်သိးကဟဲ
ထီၣ်မၤထါဒီးပိၢ်ခွါ)

ထါဒီးထီၣ်ခိၣ်ထံး

အဒိး-

- (၁) တၢ်ဆူးတၢ်ဆူးလီၤသယဲၤ
- တၢ်ဆါတၢ်ဆါလီၤသယဲၤ
- ဟံၣ်သ့ၣ်ခိၣ်ပဟံၣ်တကဲ
- ဟံၣ်ဝၣ်ခိၣ်ပဟံၣ်တကဲ
- ပှၤလၢကီၢ်ယံၤမ့ၢ်တဟဲ
- ပလဲၤဟံၣ်ပှၤဒၣ်ပဝဲ

ထါဒီးထီၣ်အစၢ

အဒိး-

မုၢ်ခံးမုၢ်ဟါတ့ၢ်ကယီၤ
ဘျးထီၣ်ကွံာ်ကဟၣ်ကွီၤကွီၤ

မုၢ်ခံးမုၢ်ဟါယံာ်တ့ၢ်လံ
နီၢ်မ့ၢ်ဇၢဒီးထီၣ်နချံ

မုၢ်ခံးမုၢ်ဟါထီၣ်ထီၣ်ရီၤ
ထီၣ်သကိးဆူဘျီၣ်ခိၣ်ကွီ

ဟံၣ်သံၣ်နါဘံထီၣ်သ့ၣ်ထီ
နလီၢ်လၢအံၤမိၢ်ရံးကွီၤ

ထံဖိကွံာ်ခံတၢ်လီၤဟၤ
နလီၢ်လၢအံၤဇိၢ်နီၢ်ဇၢ

တၢ်ဒိၣ်ကဆီကွီၤကိးဟဲ
ကွီၤကိးနီၢ်မၤကွဲၤမၤအဲ

ထါဒီးထီၣ်အကဏ်

အဒိး-

- (၂) တၢ်လီၤပိၢ်ကူနီၣ်ခိၣ်ဒီး
- နီၣ်ထံလၢဟဲထီၣ်အိၣ်ကွီ

ထါဒီးထီၣ်အဏါကး

နီၢ်ဒုမုၢ်ကဟၣ်ရံး
လ့ၢ်ဘဲလၢထံအဝီၤ
ကွီၤလဲၤအိၣ်နၤတသ့
ကြးလၢနီၢ်ဟဲအိၣ်ကွီ

ဒုၣ်ဖိကိးအမိၢ်လၢထံ
ကွီၤကိးနီၢ်လၢတၢ်ဘၣ်သံ

ကျိၣ်ဖိအဂီၢ်ကၢ်ကဆီ
တၢ်သံအဂီၢ်နီၢ်ဒီးစိ

ကွီၤကိးနီၢ်ပူၤတကွၢ်ယၤ
နီၢ်ပူၤကွၢ်ကီၤလၢဂဲၤနး

ကွီၤကိးနီၢ်သကွၢ်သကွၢ်
ဒ်ခူၣ်နီၢ်ကိးနီၢ်မုၢ်အ့

ဆဲးလီၤသ့ၣ်ကြီၤကြၢ်လၢကျဲ
အိၣ်လၢလၢဟဲလၢထးဟဲ

တရူးအိၣ်ဆိုးဘျၢၣ်လၢကျဲ
ထွံၣ်မိၤဖဲမၤလၢ်ဆူလဲၣ်

လှတူရ်မုၢ်လၢဝၢ်တယၢ
လူအိၣ်သကိးထိၣ်ဆၣ်ဆၢ

ကျဲဖိအိၣ်ဒီးအခိၣ်ဒုး
လဲမုၢ်စၢယၢထိၣ်လွၢ်ဘု

ထိၣ်ကံၢ်အဖါကိၤကိၤဩး
အမိၢ်တလဲပိၢ်အခံ

ထိၣ်ကံၢ်အဖါဘျၢၣ်လၢဘျဲ
ကိၤကိၤဩးအမိၢ်တဟ

ထိၣ်ကွဲးဘျဲကွဲးဇိၢ်နီၢ်ဇၢ
တဘျဲကွဲးမ့ၢ်ခၢ်လီၤဘၢ

ကံၢ်ထိၣ်ကံၢ်ဆိမံၤမိၢ်ဘီ
ဂုၤအိၣ်သကိးဝၣ်ကလီၤ

တၢဟိအဖါကိၤကိၤဇၢ
မံမုၢ်န့ၢ်မံကွၢ်ကွၢ်သၢၣ်

မၤတဲးတဲးတခါမုၢ်ဇၢ
ညါသူးမိၢ်ပူၤတအိၣ်လၢ

မၤတဲးတဲးဖိမၤတဲးတဲး
မုၢ်အူအိၣ်ဆျါကလီၤဖျဲး

ဟံၣ်လှၢပူၤဟီမံၤတဲးလဲး
ပျၢၣ်တဟီနီၢ်ဘၣ်လဲၣ်

ဆွဲၣ်မိၢ်ပျၢ်အဒုးစ့ၤပြံ
တဆိအဖိဆိအလံၤ

ဒိတကျိၣ်ထိးတနံၤဟူ
တၢ်ယၢဖိးထိးအနံၤပူၤ

ထွံၣ်ဖါအူၣ်ယူၤလၢဘျိၣ်ပူၤ
အမိၢ်တလီၤကျိၣ်အဆူး

ဖုၤဒါခိၣ်လၢအချၢၣ်ချဲ
ပိၢ်လိၢ်ပခံယီၢ်လီၤဒဲ

တၢ်တမ့ၢ်အမုၢ်အဟ
လဲၤသကိးခဲလၢၣ်ခဲလၢၣ်

တမ့ၢ်အသံလၢယစု
နဲၤတုၢ်ယၢဘၣ်မနုၤ

ဝၣ်ကျုၣ်ဘီၣ်ဂ့ၤတခွဲဆဲ
ကြးလၢညၢၣ်ဟဲဘၣ်ဒၣ်ဝဲ

မုၢ်လီၤဘၣ်ဆိတဟဲက့ၤ
ဆိခံၣ်ချၢၣ်ဒီးလံၢ်ပီၢ်တ့

မၤနနံၤလိၤနသးသ့
ပူၤနီၣ်တီၢ်ပူၤဒီးနီၣ်ဖျု

မၤနနံၤလိၤကဆိဖိ
ပူၤနီၣ်တီၢ်ပူၤဒီးခိၣ်ဘိ

ကဆိမိၢ်အနံၤတီၣ်ကျၢ
အဲၣ်ဒီးကွၢ်စီၤအဘိယၢ

နအနလဲၤမ့ၢ်တကဲ
လဲၤသကွီၤကျိၣ်သကွီၤကွဲ

နီၵ်ဆးကျးခံမ့ၵ်တလဲၵ်
ကွၵ်နပုၵ်မၵ်နမိၵ်လဲၵ်

ဖူလီၵ်န့ၵ်ယၵ်ထွံၵ်မိၵ်ဒၵ်
ယကလူၵ်တၵ်ဒိၵ်ဘီၵ်နၵ်

အိၵ်လၵ်ဒၵ်ဆိၵ်နခိၵ်ကြူၵ်
ကွၵ်လီၵ်ကတံၵ်ယုၵ်အပူၵ်

နၵ်ဟူၵ်နီၵ်အပူၵ်သၵ်သဲ
အကစၵ်မၵ်လၵ်ဆူလဲၵ်

တၵ်နၵ်ဘၵ်ယၵ်လၵ်သိၵ်ဟဲ
သိၵ်ဟဲသိၵ်မၵ်လၵ်ဆူလဲၵ်

**ထၵ်ဒိးထီၵ် (ပိၵ်ခွၵ်ကီၵ်ယံၵ်ဒိးဘၵ်
ပိၵ်မ့ၵ်လၵ်ဟံၵ်ပူၵ်)**

အဒိး-

ခွၵ်နီၵ်ယံၵ်သြံးနီၵ်ယံၵ်သြူၵ်
သ့ၵ်ကၵ်လီၵ်ဘၵ်နဘျီၵ်ပူၵ်
တၵ်ကၵ်ဟဲပဲၵ်ဘျီၵ်ပဲၵ်ကွီၵ်
ကြးလၵ်နီၵ်ဟဲထီၵ်ကွၵ်ဒိး

ဘျီၵ်ဒိၵ်ပူၵ်ကဟၵ်အိၵ်ဆံ
နီၵ်ယံၵ်ဖိကွီၵ်အလီၵ်မံ

**ထၵ်ဒိးထီၵ် (ပိၵ်ခွၵ်ဟံၵ်ပူၵ်ဒိး
ဘၵ်ပိၵ်မ့ၵ်လၵ်ကီၵ်ယံၵ်)**

အဒိး-

တၵ်နၵ်မုဆူနၵ်မုပူၵ်
တၵ်နၵ်မုပူၵ်အသီၵ်ဟဲ
သၵ်လၵ်သြံးဟဲလၵ်သြိၵ်ဟဲ
သြံးဒၵ်သြိၵ်မၵ်လၵ်ဆူလဲၵ်

တၵ်သၵ်လၵ်တၵ်ဒိၵ်သူဟဲ
ယတထံၵ်အလီၵ်အကျဲ

**ထၵ်ဟဲထီၵ် (ပိၵ်မ့ၵ်ဟဲထီၵ်မၵ်ဆၵ်ထၵ်
ဒိးပိၵ်ခွၵ်)ပိၵ်မ့ၵ်ထီၵ်ဖိၵ်ထၵ်ဒိးထီၵ်**

အဒိၵ်ထံး

အဖိၵ်-

သလူထူရံးလၵ်ဘျီၵ်ခံ
သလူစုရံးလၵ်ဘျီၵ်ခံ
မိၵ်မၵ်ယလဲၵ်အိၵ်ကွၵ်ထံ
ပၵ်မၵ်ယလဲၵ်အိၵ်ကွၵ်ထံ
ယစံးမ့ၵ်ပူၵ်လၵ်အယံၵ်
မ့ၵ်လၵ်ယဂိၵ်မိၵ်လီၵ်လံၵ်

ထၵ်ဒိးထီၵ်အကစၵ်

အဖိၵ်-

ဒိဖိနီၵ်ထံလၵ်တဂူၵ်
နီၵ်ထံလၵ်လဲၵ်လဲၵ်က့ၵ်က့ၵ်

ထၵ်ဒိးထီၵ်အစၵ်

အဖိၵ်-

ကွီၵ်အူထီၵ်ကွဲၵ်ပနၵ်နၵ်
နီၵ်ဘိၵ်အိၵ်မ့ၵ်တချးလၵ်
ကွီၵ်အူထီၵ်ကွဲၵ်သ့ၵ်ဘၵ်ဒု
နီၵ်စံၵ်ဘိၵ်မ့ၵ်လၵ်အဆု

လံၵ်လူၵ်ဘီၵ်ကိးနီၵ်ဒုးဒုး
သဘျူၵ်နီၵ်ယၵ်အိၵ်တချး

လံာ်လုာ်ဘိကိးနိာ်ခြးခြး
ကိးနိာ်ဟဲးနိာ်တလဲ

နိာ်ဟဲးထီာ်ယိးယဲာ်မာ်ကူ
ကူတမ့ာ်ဖျာ်အပူ

ပိာ်ခွါမဆာကူအါ

အဖိး-

မတၢ်ကိးနၢ်လဲာ်နိာ်ဧာ
နိာ်ဟဲးထီာ်ဒီးဟီာ်ဒီးယၢ

ကူအိာ်ကူအူဒၣ်အကွၢ
တကြးနိာ်ဟဲးဒီးနိာ်ဟဲး

ယုလၢာ်အိာ်ယုလၢာ်သိာ်ဩ
သိာ်ဩနိာ်ဟဲးထီာ်ဒၣ်ဝဲ

ကွၢ်ဟံာ်ကြၢာ်ဒ်ယၢပလၢ
ဟဲးထီာ်အုးလိာ်တိာ်အသး

အိာ်လၢအးဆိတံာ်တု
ဟဲးထီာ်အုးလိာ်တိာ်အးပု

နိာ်အိာ်လၢအးကဟၣ်ရံး
ဟဲးထီာ်အုးလိာ်တိာ်ဖဲအံ

နိာ်ဖးဒိာ်ဟဲးဒိာ်ဒိာ်ဧာ
ကူဆံးကူလဲာ်တဘျုာ်လၢ

နိာ်ဖးဒိာ်ဟဲးဆ့ာ်အစု
ကူဆံးကွံာ်ဆဲးယဲာ်လိာ်ယုး

နိာ်ဆိအခံတံာ်တု
နိာ်ကူာ်ကူာ်သါကဒုးသုး

နိာ်ဟဲးထီာ်ယိးသံာ်သိးနး
ကူဘၣ်သုးသုလဲာ်တပၤ

နိာ်ဟဲးထီာ်ဖျဲာ်ကူလၢဟု
ကူကူာ်တချးယၢာ်တချး

နိာ်ဟဲးထီာ်ကျၢကူလၢယိး
သဒိာ်အ့ာ်အသ့လၢဆိ

နိာ်ဟဲးထီာ်တနာ်နံာ်သိ
ကူကထီာ်မဲာ်လၢကျိာ်လိ

နိာ်ဟဲးထီာ်ဒိးမးအိဖိ
ဒိးကပြုာ်ကူမာ်ယၢခိ

နိာ်ဟဲးထီာ်ဒိးဟံာ်ကွၢာ်နဲ
ကူအဲးထီာ်အခၢာ်တကဲ
(ပိာ်ခွါဟး)

ပိာ်မုာ်မကဒါ

အဖိာ်-

ကဖိကဖိသၢာ်မံညိ
ထံာ်ထီာ်ကူမၤဖဲမၤဖိ

ဝံဒိးထံာ်လၢဖၣ်ကပူ
ထံာ်ပုာ်ဟဲးမၤဖျဲာ်မၤဖျဲာ်

လိာ်ကတံာ်တၢ်ဟံာ်ကိာ်ဒု
မုာ်နၢ်နိာ်မံဘၣ်တသ့

နိၵ်ဟဲထီၣ်ပြီၣ်ဒိၣ်ပြီၣ်
တသ့ၣ်ညါထံန့ၣ်ကွၢ်ခံ

နိၵ်ဟဲတီၣ်ဟဲတီၣ်ခိလီ
ဟဲတီၣ်တဖးလၢၣ်ကၢ်ဖိ

နိၵ်ဟဲထီၣ်တပံၣ်ညါသူး
တပျဲထီၣ်ကူၤအမိၣ်ပူၤ

နိၵ်ဟဲထီၣ်ကူၤန့ၣ်သိမိ
တကူၣ်ယီၤကူၤမိၣ်ဟ့ၣ်လီၤ

နိၵ်ဟဲထီၣ်တပံၣ်တကူၤ
တပျဲထီၣ်ကူၤအမိၣ်ကျိၤ

နိၵ်ဟဲထီၣ်ကူၤန့ၣ်မၢၤယူ
န့ၣ်တကူၣ်ကူၤမိၣ်ဟ့ၣ်ကူ

နိၵ်ကွံၣ်ကိၣ်လဲၤတဲာ်န့ၣ်ဇိၣ်
လီၤကျိၣ်ကူၤဖးဒိၣ်အသိး

ဒိယၤနီၢ်ဖးဒိၣ်ဘၣ်လဲၣ်
နိၵ်ကွံၣ်ကိၣ်သိးဆ့ၣ်ယိၣ်ယွဲၤ

ထါလီၤန့ၣ်

ထါလီၤန့ၣ်အခိပညီ ပိၣ်မုၣ်လီၤန့ၣ်ပျဲပိၣ်ခွါဒီးတဲာ်သါဟဲထီၣ်တစိၣ်တလီၢ်တမ့ၢ်လၢသါ
လဲၤဒီးန့ၣ်ဒိၣ်န့ၣ်ဒိၣ်န့ၣ်ဘၣ်.

ပိၣ်မုၣ်ဒီးထီၣ်ထါလီၤန့ၣ်

ထါလီၤန့ၣ်အခိၣ်ထံး

အဒိး-

ပူၤကွၢ်ဂ့ၢ်ဂီၤကွၢ်ဂ့ၢ်ဂီၤ
ဖိကွၢ်ဂ့ၢ်ဂီၤကွၢ်ဂ့ၢ်ဂီၤ
ပူၤကွၢ်ဂ့ၢ်ဂီၤလီၤကျဲၤကျိၤ
ဖိကွၢ်ဂ့ၢ်ဂီၤလီၤကျဲၤကျိၤ
နိၵ်ဝဲမ့ၢ်ထံသဘဲဖိ
လီၤန့ၣ်ကူၤလၢတြိၣ်ပဒိ

ထါလီၤန့ၣ်အစၢ

အဒိး-

ဆိးမဲၤကဲာ်လၢထံဖိခံ
မဲၤကဲာ်အိၣ်လီၤန့ၣ်ဆိမဲၤ
ဒံပျဲာ်အိၣ်လီၤန့ၣ်အမ့ၢ်
လီၤန့ၣ်ကူၤလၢဘျိၣ်ဒိၣ်သး
နိၵ်ဝဲမ့ၢ်မိၤကုၤမုၢ်ဟါ
ထီၣ်တစိၣ်လီၤဘျိၣ်ဒိၣ်န့ၣ်

ထါလီၤန့ၣ်အကစၢ

အဒိး-

ကဟၣ်ရံးကူးန့ၣ်အဒါ
နိၵ်ဝဲအိၣ်လီၤကူၤလၢပျဲၤ

ကဟဲးကဟိးထိးဖါန့
ဖးဖိမုၢ်မံတပျဲၤဒ့

ဆဲးထိပသးဘိနိဉ်ထိး
ဖးဖိမုာ်လီၤတီၢ်ဒၣ်ကွီ
ထံတမ့ၤလီၤန့ၢ်ဆွဲၣ်ဘီ
ဆွဲၣ်တသ့ၣ်ညါဆွဲၣ်ဝၣ်လီၤ
(ပိာ်မုာ်စံၣ်လီၤ)

ပိာ်ခွါထီၣ်ဖိၣ်ထါလီၤန့ၢ်ထါလီၤန့ၢ်အခိၣ်ထံး

အဖီၣ်-

ပူၤကွၢ်ဂၢ်ဒုကွၢ်ဂၢ်ဒု
ဖီကွၢ်ဂၢ်ဒုကွၢ်ဂၢ်ဒု
ပူၤကွၢ်ဂၢ်ဒုလီၤကျိၤကျါ
ဖီကွၢ်ဂၢ်ဒုလီၤကျိၤကျါ
ထီၣ်ကံၣ်ဘီဒီးသ့ၣ်တရု
ကူၣ်န့ၢ်လီၤသံဝဲၣ်တဂ့ၤ

ထါလီၤန့ၢ်အကစၢ်

အဖီၣ်-

ကဟၣ်ရံးလၢကပံာ်ပူၤ
သုတအိၣ်လီၤကွီဆီဘျုး

ထါလီၤန့ၢ်အစၢ

အဖီၣ်-

တံၤသုအိၣ်လီၤဆွဲၣ်တဂ့ၤ
တၢ်စုၤသုသုယီၤသုသု
ထီၣ်တဘၣ်ယီၤယၢ်အဒံး
လီၤယၢ်တဂ့ၤဖီခၣ်ထံ
အိၣ်ဘၣ်ဟီၣ်ယီၤအဟၢဘဲ
လီၤယၢ်တဂ့ၤနီၢ်သနဲ

သ့ၣ်ကံၣ်မဲဒီးကွၢ်သရူၤ
ထီၣ်ဆၣ်ဆၢလီၤဝဲၣ်တဂ့ၤ
ဘျီးမဲၤကဲာ်လၢပုၤဒိၣ်ပူၤ
သုတအိၣ်လီၤထီၣ်ကွဲၣ်သု
သ့ၣ်ထီၣ်ရီၤလၢတၢ်အဒု
သုတအိၣ်လီၤန့ၢ်ထီၣ်ခ့
သ့ၣ်ထီၣ်ရီၤလၢနီၢ်အခုး
သုတအိၣ်လီၤန့ၢ်တၢ်အုး
ကူၣ်န့ၢ်လီၤသံဝဲၣ်တဂ့ၤ
နပၢ်လၢပူၤယကူၣ်က့ၤ

ပိာ်ခွါဆဲးထီၣ်ထါသံကွၢ်

(၁) ထါသံကွၢ်အခိၣ်ထံး

အဖီၣ်-

ပူၤဆၣ်ခၣ်စၢဆၣ်ခၣ်စၢ
ဖီဆၣ်ခၣ်စၢဆၣ်ခၣ်စၢ
ပူၤဆၣ်ခၣ်လၢမူအဆၢ
ဖီဆၣ်ခၣ်လၢမူအဆၢ
ဆၣ်ခၣ်မ့ၢ်တုၤလီၤဝီၢ်ရၢ
ယုာ်သ့ၣ်အိၣ်သံကွၢ်ဘုဒၢ

**(၂) ထါသံကွၢ်အဖျဲ (တံၤတၢ်သံကွၢ်လၢ
အလီၤကတစၢစး)**

ကယုၤပုၤလၢဝါမၤဘု
ယိၣ်ဒီးကိၤယုၤယုာ်ဘၣ်မုာ်
ယိၣ်ကုၣ်နွံချံးကုၣ်နွံတီၤ
နွံချံဘၣ်ဆဲးလိာ်အတီၤ

ထံခံကျိတပျာ်ခဲလဲ၊
နကစုာ်လဲလဲတဲလဲ၊

တဟိကီးခဲဒုခဲဒု
နကစုာ်ဖဲလဲတဲဒု

ပျာ်ပျာ်ခွဲဒုဖးမ့ဒုခဲဆို
နကစုာ်လဲလဲတဲဆို

ကျိပျာ်ကျိနာဘဲဒုဖါပဲ၊
နာဘဲဒုဖါအခိဒုဆါသံ

ကျိပျာ်ကျိနာဘိဘဲဒုဟ၊
နာဘဲဒုဖါဆဲးကွဲဒုရှုဒုချာ

ကျိပျာ်ကျိနာဆဲးဖိဒု
နာဘဲဒုဖါဆဲးကွဲဒုတပျာ

သ့ဒုပျာ်အဒုမ့ဒုလဲးဖိ
ကျိပျာ်အစုာ်လီသိကျိ

(၃) ထါသံကွာ်အကစာ်

အဒီး-ယူလီထံသ့ကွာ်ပယိ
ထီဒုလဲဘျီဒုသံကွာ်မိာ်ဖိ (မ့တ
မ့) ကျာ်ဒီးနီာ်သံကွာ်သံဒီး

ထါသံကွာ်အစာ

အဒီး-
ဟိဒုယိခဲဒုသံကွာ်ဒုလီ
ထီဒုပျာ်ဟံဒုသံကွာ်ပျာ်ဖိ

ထီဒုလွဲာ်ခဲဒုဟဟံဒုဒုလီ
ကျိဝဲတဲာ်သံကွာ်ပျာ်ဖိ

ကျိမ့ာ်ယုာ်ယုာ်လဲကနာ
သံကွာ်ဘုဖိလဲကျိဒုဟ

ဆီဆုဒုဒုသံကွာ်အသ့
ဆဲးယံာ်ဆီဆုဒုဒုကဝဲ

ယုာ်ယုာ်ထီဒုသံကွာ်ဝဲအိ
ကျာ်ဒီးနီာ်သံကွာ်သံဒီး

လံာ်ယူလဲမူတုာ်သကွာ်
ကစီာ်လီသံကွာ်သ့ဒုဒု
လံာ်တဲာ်လဲမူလံာ်လဲ
သံကွာ်တဲာ်လီတဲာ်လီဆဲး

ကနဲကျဲဒုတကျဲဒုခီလီ
သံကွာ်သ့ဒုထံထံတီတီ

ကနဲကျဲဒုတကျဲဒုတမ့
သံကွာ်သ့ဒုတီတီထံထံ

လံာ်ဘီတီးသံကွာ်ထုကျဲဒု
ထုကျဲဒုဝဲဒုလီဘဲဒုကမုာ်

ပျီသဘျုာ်သံကွာ်ထီဒုဆါ
ဒဲးသဘျုာ်သံကွာ်စုာ်နာ

ပျီသဘျုာ်သံကွာ်ကျိးပီး
ဒဲးသဘျုာ်သံကွာ်ဆါစိး

(၄) ထိုသံကွက်လီကျီၼ်

တၢ်လၢထၢလီၤကျီၼ်န့ၼ်တမ့ၢ်လၢကခါလီၤခိၼ်ဒီးလဲၤမၤထၢလၢပုၤသံအဂီၢ်ဘၼ်.
အိၼ်ဒၣ်ဟးဘၼ်န့ၢ်တၢ်အတီၤဒီးလဲၤမၤလီၤထၢလၢပုၤသံအဂီၢ်န့ၼ်လီၤ.

အဒီး-

လီၤကျီၼ်နကျါဘၼ်သ့ၼ်ရဲၤ
နဂီၢ်မိၼ်ခွါဘၼ်အဲၼ်ဝဲ

လီၤကျီၼ်နကျါကထံဘု
ဘၼ်နဖုတုၤနတ်တုၤ

လီၤကျီၼ်နကျါကျိၼ်ကျိၼ်ကျါ
နဂီၢ်မိၼ်ခွါကွၢ်ဘၼ်ဂုၤ

ထွံၼ်မံၤမ့ၢ်လီၤကျီၼ်ထွံၼ်အါ
ဘၼ်ယိၼ်အအါကအ့ၢ်န့ၢ်

ဆီမံၤမ့ၢ်လီၤကျီၼ်ဆီအါ
ဘၼ်ယိၼ်အအါကဖျးန့ၢ်

(၅) ထိုသံကွက်လီၤဘၼ်

အဒီး-

ယီၢ်လီၤဘၼ်ဖျါပျါအအါ
ဖျါပျါတရီးကွီၼ်ညါလၢၼ်

လီၤဘၼ်ထီးဆံးစၢ်အပူၤ
ထီးကအ့ၼ်မၤဖျၢၼ်မၤဖျါး

လီၤဘၼ်လၢဆဲးမ့ၢ်အပူၤ
ဆဲးအ့ၼ်အ့ၼ်ဆဲးကဘၼ်ကူး

လီၤဘၼ်လၢကဒိၼ်ခိၼ်ဧၤ
ယခိၼ်ကနီးရဲးရဲးဧၤ

(၆) ထိုသံကွက်တမီၢ်

ကွီၼ်ဒိၼ်တၢ်တမိၼ်တသီ
အိၼ်လီၤမ့ၢ်တိကိၼ်ဘုမိၤ

ပုၤအမိၼ်တိကိၼ်ဖဲဘံ
ကွီၼ်တမိၼ်တိကိၼ်တၢ်သံ

ပုၤအမိၼ်ဘူးဘၼ်ညါဖျါ
ကွီၼ်တမိၼ်ဘူးဘၼ်လၢၢ်ချါ

ခိၼ်တမိၼ်ထူတမိၼ်စ့
ခိၼ်ဘၼ်ထံးကျါမ့ၢ်ဩၼ်လုၤ

ပိၢ်မ့ၢ်ထီၼ်ဖိၼ်ထိုသံကွက်

(၁) ထိုသံကွက်အခိၼ်ထံး

အဖိၼ်-

ဆံးဂုၤမိၤယွၤဒိၼ်ထီၼ်ယုၢ်
မိၤယွၤဆံးဂုၤဒိၼ်ထီၼ်ယုၢ်
အစုညါသးကံၼ်သ့ၼ်ဘူး
အခိၼ်ညါသးကံၼ်သ့ၼ်ဘူး
ပိၢ်ဝဲၤနသံကၢ်လဲၼ်ပုၤ
သံကွၢ်မိၤယွၤဒီးဆံးဂုၤ

(၂)

အဖိၼ်- လၢပုၤမ့ၢ်ဆီတဖျၢၼ်ပီ
မ့ၢ်စိၢ်ဖးပုၤပျၢ်စိၢ်လီၤ
လၢပုၤမ့ၢ်ဒိၼ်တမ့ၢ်ပီ
လၢအသၢၼ်ဖးအသၢၼ်လီၤ

ယိၣ်က့ၣ်နွံချံၣ်ဂၢ်သီမိ
ပျၢ်က့ၣ်နွံချံၣ်ပျၢ်က့ၣ်လိ (က့ၣ်=စ့ၣ်)

မ့ၢ်ဒီးပျၢ်သံဘၣ်တၢ်မုၢ်
ယိၣ်ဒီးကိၤအထၣ်ယုၤယုၢ်

(၃) ထါသံကွၢ်အကစၢ်

အဖီၣ်-
ပိၣ်ပဲၤနသံကွၢ်လဲၣ်ယၤ
အိၣ်လၢလံာ်သံကွၢ်သီခါ

ထါသံကွၢ်အစၢ

အဖီၣ်-
တခါနသံကွၢ်တၢ်မုၢ်
အိၣ်လိၤမ့ၢ်သံကွၢ်နစု

တခါနသံကွၢ်တၢ်သ့
သံကွၢ်ဆိဟးဟံၣ်ကိၣ်ဒု

တၢ်ဖဲလၢဒီးတၢ်ဖဲထး
ပိၤပဲၤနသံကွၢ်လဲၣ်ယၤ

အိၣ်ဟံၣ်လၢကိၤတဖျၢၣ်ပီ
(လၢကိၤ=လၢညါ)
နသံကွၢ်ယၤတၢ်ကိၣ်ကိ

လဲၤယၣ်စုညါဘီထီၣ်ယၤ
တလိၤနသံကွၢ်မိၢ်စၢ

ဟီၣ်ခိၣ်လၢယုၤအိၣ်သ့ယၤ
သံကွၢ်တဂ့ၤဘၣ်ဆၢၣ်သၢ

(၄) ဖီၣ်ထါသံကွၢ်လိၤကျိၣ်

အဖီၣ်-
တဂ့ၤအလိၤကျိၣ်ပုၤကျါ
လိၤကျိၣ်ယကျါဂ့ၤနီၣ်ဆါ

တၢ်သူကျိၣ်ဒီးတၢ်ဝါဆဲး
လိၤကျိၣ်ယကျါဂ့ၤမိၣ်လဲၣ်

ထီၣ်သ့ၣ်ဖံးသူလါသူလါ
ဆၢလိၤကျိၣ်ပုၤပုၤသ့ၣ်ညါ

ထါသံကွၢ်လိၤဘၣ်

အဖီၣ်-
နလိၤဘၣ်က့ၣ်နတသံ
နကျဲၣ်နပဲၤအိၣ်လၢခံ

ဆဲၣ်တမ့ၢ်ဆဲၣ်မုၢ်ဆဲၣ်ဘိ
ဆဲၣ်ဖိသိၣ်လၢတၢ်အစိ

ဖျၢတမ့ၢ်ဖျၢပျၢ်ဖျၢထီ
ဖျၢဘိၣ်ဆံၣ်ဟးဂ့ၢ်ဟးဂီ

ထိးဆံးစၢဆံးစၢခိလိ
ထိးတနၢခ့တနၢလိ

(၅) ဖီၣ်ထါသံကွၢ်တမိၣ် (တမိၣ်တသီ)

အဖီၣ်-
ထူထံလၢကိၤလိၣ်ကျဲးကျဲး
နမိၣ်နဟဲစံၣ်စဲးစဲး
အိၣ်လိၤမ့ၢ်တိၣ်ကိၣ်ဘုမိ
အန့ၤမ့ၢ်နမိၣ်နသီ

ပိတ်မုတ်ဆေးထိပ်ထါအိန်ကူး ထါအိန်ကူးအခိန်ထံး

အဒီး-

တၢ်ကအုလၢဟီၣ်ခိၣ်လၢ
တၢ်ကညီလၢဟီၣ်ခိၣ်လၢ
ကအုမ့ၢ်ထူယၣ်အသး
ကညီမ့ၢ်ယွၤယၣ်အသး
မ့ၢ်မတၢ်စံးမတၢ်ဖး
ဖးမ့ၢ်ဘၣ်ဖးတဂၤဂၤ

ထါအိန်ကူးအကစၢ်

အဒီး-

တၢ်ဟဲဝၢ်ဖျိးဒိကအိ
နဖီလၢခံစံၣ်လ့ၢ်လီၤ

ထါအိန်ကူးအစၢ (ပုပိတ်မုတ်အိန်လၢ ဟံၣ်ပု)

အဒီး-

(လၢနအိၣ်)

နအိၣ်သ့ၣ်ယုဝၣ်ကလီၤ
နအိၣ်ကီၢ်သုလဲၣ်တခီ

လၢနအိၣ်ပုဘၣ်ကွဲဖိ
အဒီးပျီၣ်သ့ၣ်ဘၣ်တိယိၤ

လၢနအိၣ်ပုဘၣ်ထွံၣ်မိၤ
အဲၣ်ဘၣ်မိၤန့ၢ်ကဆီ

လၢနအိၣ်ထံကိၢ်ပုးဖိ
ပုခိၣ်ဘၣ်ဝါတနီၤနီၤ

လၢနအိၣ်ထံမိၢ်ရံးကွီၤ
ခီးဘိဘၣ်လဲၤကွၢ်ကဆီ

လၢနအိၣ်ထံကမ္ပၤဂုၤ
ပုဘၣ်သ့ၣ်ဘုဘိၣ်ဘုခု

လၢနအိၣ်ပုသ့ၣ်ခိၣ်ဆံ
ပုဘၣ်အၣ်ထံလၢနီၢ်ရံၣ်

လၢနအိၣ်ထံဆဲးမဲးဘီ
ဘၣ်နဟဲကွဲန့ၢ်ယဖီ (နဟဲဘၣ်)

နဟဲဘၣ်ထံဆံၣ်လၢလု
မတၢ်ဝံၣ်သုန့ၢ်နဆ့

နဟဲထွံၣ်မံၤစံၣ်တၢ်ထံ
နဘၣ်ထံၣ်ထီးစိၣ်လီၤထွံ

ဂ့ၢ်သုကၢ်လီၤတတဲၣ်ကီၤ
ဟဲလၢမတၢ်လဲၣ်အလီၤ

နဟဲဘၣ်ကိၢ်လိၣ်ဒိၣ်လီၤ
ထံလူၤဘၣ်ကးလၢၢ်ဘၣ်ဖိ

နဟဲမုၢ်သံအုၣ်လၢကျဲ
ဘၣ်နဘၣ်ဆိုးမုၢ်အမဲ

နဟဲလၢၢ်ဖးဒိၣ်ကၢ်လီၤ
ဖူဆံးဒိၣ်အပျီၣ်ဆံးထီ

နဟဲဘၣ်တံဆၣ်လီၤသံး
ဘၣ်နတီၢ်သံဂုၢ်ချံၣ်ပျံ

ဟဲလၢထံနစိၣ်ဖုဂုၤ
ဘၣ်နပျဲၣ်ထံလၢအဒု

ဟဲလၢမဲးယွၤထီၣ်ဒုၣ်ဟု
ဟဲဒီးခိၣ်ဖံးလၢမဒု
နဟဲပိၣ်လီၤတၢ်လှီၤဆံ
ဘၣ်နထံၣ်ကီၤကျဲၣ်ထီၣ်မံ
နဟဲဘၣ်ဘီးလီၤသပွီၤ
ဘၣ်နထံၣ်ဖုဒိၣ်ကလီၤ

နဟဲမဆါဝၣ်အပူၤ
ဘၣ်နထံၣ်ပီးဘၣ်ဘီၣ်ယူၤ
နဟဲဘၣ်တၢ်မုၢ်ဟီၣ်အုၤ
ဟီၣ်ခိၣ်ဘၣ်တၢ်ဒုၣ်အစု
နဟဲသ့ၣ်ဖူတၢ်ကဆီ
ခိၣ်ဒဲလဲၣ်ခဲလဲၣ်ခိ

တၢ်နီၣ်-မ့ၢ်ပုၤပိၣ်မုၢ်မ့ၢ်အိၣ်လၢကီၤယံၤန့ၣ် ထါလီၤန့ၣ်န့ၣ် ပုၤပိၣ်မုၢ်တဘၣ်မၤဘၣ်
ဆဲးထီၣ်ဝဲလၢအသံကွၢ်တဘျီပီၤလီၤ. ပိၣ်မုၢ်မ့ၢ်ဆဲးထီၣ်ထါသံကွၢ်န့ၣ် ပိၣ်ခွါက
ဘၣ်လီၤဘၣ်လၢထါသံကွၢ်အိၣ်ကွဲးအဒီးန့ၣ်လီၤ.

နဟဲမဆါသ့ၣ်ပးဖီ
မုၢ်လီၤန့ၣ်သုလဲၣ်တခီ
နဟဲဖါတိတ်လၢကျဲ
တတ်ၣ်ဒုၣ်လီၤန့ၣ်ဒဲလဲၣ်
နဟဲဘၣ်ပျီမုၢ်သဲၣ်ပူၤ
နခိၣ်ဘၣ်ယူၤထီၣ်ဘးမူ
နဟဲမဆါဘျီကီးန့ၣ်
နဖိးဘျီဟုဘၣ်ကဝး
နဟဲမဆါလၢဒိၣ်ဒု
ဘၣ်နန့ၢ်ဟုလၢဖိပွၤ
နဟဲသ့ၣ်ဖူကတ်တံၣ်ကျဲ
ဘၣ်နပဲၣ်ပိၣ်နဟးဆဲး
နါထံညိၣ်အခိၣ်လၢကျဲ
နပွၤန့ၢ်ဆဲးဒိၣ်နဟဲ

ဟီၣ်ခိၣ်တဲၣ်န့ၣ်ပျီဝးဝး
ကူၣ်ဒဲလဲၣ်ဝဲတၢ်တုၤယၤ
လၢဘၣ်ပျီဆီလီၤလၢကျဲ
နဟဲကူၣ်ဟဲယၣ်ဒဲလဲၣ်
နဟဲစုၣ်လီၤလ့ၣ်လၢထံ
လ့ၣ်တဆီဖီတၢ်ပျဲမံ
နဟဲဘၣ်ထံဒိၣ်အကျိ
မတၢ်အိၣ်ခိၣ်န့ၣ်လၢထီ
နဟဲပဲၣ်ပိၣ်ဝၣ်ခိၣ်ခဲ
နဖိလၢခံဘၣ်အဲၣ်ဝဲ
တၢ်ကၢ်သံၣ်ညှိကၢ်ယံၣ်ကျဲ
ဟဲဒုၣ်နဖိတၢ်ဘၣ်လဲၣ်
ဟဲဒုၣ်နဖိတၢ်တုၤအံၤ
ပၢ်တၢ်န့ၢ်အယၣ်ဒိၣ်ဆံ
တၢ်ဟဲဝၢ်ဖျိးန့ၣ်တုၤအံၤ
နဖိအိၣ်ယုန့ၣ်လၢခံ

**ပိတ်ခွါကဘဉ်ထီၣ်ဖိၣ်ကဉ်ကျဲပိတ်မုၣ်
ထါအိၣ်ကွဲးအခိၣ်ထံး**

အဖီၣ်-

မူခိၣ်ကဉ်ဘီးနံၣ်ဘီးသါ
ဟီၣ်ခိၣ်ကဉ်ဘီးနံၣ်ဘီးသါ
တၢ်ဒိၣ်ထူဖးတဘဉ်လၢ
တၢ်ဒိၣ်ယွၤဖးတဘဉ်လၢ
တကွဲၢ်ကီၢ်ဖးယၢၣ်စုနာ
ထွံၣ်ဖါဖျံၣ်ကျဲမုၣ်အၢၣ်ကၤ

ထါအိၣ်ကွဲးအကစၢ်

အဖီၣ်-

တၢ်တဝ်ဖျိးတဝ်လဲး
ကွီအိၣ်ကွီဟဲဒၣ်အဲ

ထါအိၣ်ကွဲးအစၢ

အဖီၣ်-

လၢယအိၣ်ဒူဒိၣ်အဆၢ
ပှၤကူၣ်ပှၤဖဲးတလၢၣ်လၢ
မ့ၢ်သံတုၣ်ပှၤပှၤသံလၢၣ်
ပှၤအခိၣ်ဝါတအိၣ်လၢ
လၢယအိၣ်ထံဆဲးကဒါ
ကဆိကွၢ်လီၤဒၣ်အသး
လၢယအိၣ်ကွီးဝၣ်ပးဟဲ
ဘုဘီၣ်ဘုခုအိၣ်တကဲ
လၢယအိၣ်ကွီဝၣ်ပးဟဲ
ဘုဘီၣ်ဘုခုအိၣ်တကဲ

လဲၤပှၤကျဲဘီၣ်နါလၢယါ
လုၢ်ကနၣ်ဒီးအကတိၤ

ထံလၢမးမံလၢဟီၣ်ဟီ
အၢၣ်အီလၢမံအခိၣ်ဒီ

တခွါဖးကွဲးတၢ်တဂ့ၤ (ဖးကွဲး=ပျီပျီ)
တၢ်ဒုၣ်က့ၣ်ကိၤတၢ်တသ့

ထံဖံးခိၣ်ထံဆွၢ်ဖီဖု
ဟဲလၢကပီၤကွၢ်အလုၤ

ထံဖံးခိၣ်ဖျၢၤလၢနီၣ်ဖျၢၤ
သမၣ်ထီၣ်ဖီကွီလဲၤဝုၤ

ဘၢၣ်ဘျးတိၤကီၤကျဲၣ်အဲ
တိၤချၢၣ်ချဲကွီကံၣ်စံၣ်စဲး

ထီးတၢ်ထၢၣ်ထံလၢကပျၢၤ
ထွံၣ်မံဆ့ၣ်နီၤတန့ၢ်လၢ

ဖျိၣ်ပခိၣ်လၢထံလုၤဘဲ
ဟဲလၢမဲးယွၤစံၣ်စဲးစဲး

စုဒီးခိၣ်ခါထွဲခါထွဲ
ဟဲပျံၣ်ထံဒုကျိၣ်ဒီးမဲး

ယဟဲဘဉ်ဘီးလီၤသပျီ
ယတထံၣ်ဖုဒိၣ်ကလီၤ

ယဟဲဘဉ်ပှၤဝၣ်သ့ၣ်အ
ရီးဘ့ၣ်ဘီၣ်လီၤကျၢၢ်ကထၢ

ယဟဲဖးတိတ်သ့ၣ်ကိ
တိတ်ခံးကိအိၣ်လိဘိ

ဒီတအိၣ်ဟဲတၢ်တုၤအံၤ
ဒီမ့အိၣ်ထုးလီၤယၢ်မံ

ဟဲဒီးယုၤဖိတ်အဒု
ဟီၣ်ခိၣ်တၢ်ယုၤသုးတံၢ်ကျဲ

ခွါတအိၣ်ကွဲးခွါကွဲးခွါ
ခွါတဂၤယီၤမ့ၢ်ကၢ်နုၤ

တရူးစံၣ်အနၢ်ဟ့ၣ်ဘိ
ဟဲကျဲတၢ်မူခိၣ်နဲၣ်လီၤ

ဒီတအိၣ်လၢအညးယၤ
ယဟဲစံးစးတၢ်တဂၤ

ဟဲဘၣ်ယိၣ်သဲကြၢ်ခိၣ်ထံး
မ့ၢ်လီၤန့ၢ်ထံယုၤသက့ၢ်

သူတုၤကျဲစီးဝၣ်ခိၣ်ဒု
ဒီတအိၣ်တဲန့ၢ်တသ့

ဟဲစိၢ်ဆီဝါအဘ့ၣ်ဆံ
နါထံကိဒီသိၣ်ဒီမ့ၢ်

အိၣ်ကွၢ်လၢကိန့ၣ်ခိၣ်သူ
ယကထီၣ်တဲလၢရၢၢ်ပူၤ (ရၢၢ်ပူၤ=ရူပူၤ)

လိၣ်ထီၣ်ပသးလၢထီၣ်ဘိ
လၢၢ်ဘ့ၣ်ပျံၤခွဲကပၢ်အိၤ

အိၣ်ကွၢ်ထဲစုမ့ၢ်တဂၤ
ယကတဲစးကွၢ်ဒီးန့ၢ်

ယဟဲယီးထါလွဲးအ့ၣ်မဲ
လွဲးကွၢ်သ့ၣ်ဖိအိၣ်လၢကျဲ

မ့ၢ်ကပီၤကိဟဲယုၣ်ဂီၤ
တနၢၤကိလူၤအိၣ်ပျံၤဖိ

တၢ်လုၢ်န့ၢ်ဘိလီမရၢၢ်ယုး
ကိကျဲၣ်ထီၣ်မံတၢ်အၢၣ်အုး

ဟဲဘၣ်မ့ၢ်အုၤသက့ၢ်ပျံၤ
ဒီးထုၤဒီးလဲၤယတဟံ

တၢ်အစုထီမ့ၢ်ဒုၣ်ဘု
အိၣ်မၤအဖိနီၢ်ဘျၢၣ်ဟုး

ဖးကွၢ်ယဟဲတၢ်ဒုၣ်ချၢ
ဟဲဒီးက့ၤမံအဘၢၣ်စၢၤ

ဟဲဘၣ်ထံတးယိၣ်အအ
ကိပီၤဒုၣ်ဟုးပီၤဒုၣ်ချၢ

စုၣ်လီၤနဘီးက့ၣ်လၢထံ
နဖးကွၢ်ယပၢ်အမံ

ဟဲလၢမူလၢဟီၣ်အဆၢ
ခိၣ်ယုၤထီၣ်မူယီၤလီၤဟၤ

လံၣ်ခိၣ်မ့ၢ်ဆိမံခိၣ်ခွဲး
ပျံၤပျီၢ်နဖးကွၢ်ယဟဲ

ကဆီစံၣ်စာလကကွး
ကကွးစံၣ်စာလမတ

ဆီဆျာၣ်ဘျီဘျီအီလဘု
ဘုဆျာၣ်ဘျီဘျီလမန

ဝှ်ခိၣ်သဆံသကယ
ဖးကွၢ်လၢဆီအိၣ်ဆံးအါ

ပိၣ်ခါဆဲးထီၣ်ထါထါဘၣ်
ထါထါဘၣ်အနီပညီ မှ်လၢတၢ်တခါခါ
ထါထါဘၣ်အနီၣ်ထံး

အဖိး-

ထီၣ်တလုဟဲကိၣ်ဘၣ်ယ
ကွီးတကိၣ်ဟဲကိၣ်ဘၣ်ယ
ထါဘၣ်ပူလဲလၢမုၢ်န
ထါဘၣ်ဖီလဲလၢမုၢ်န
ဂ့ၢ်မ့အ့ၣ်ဒးမ့အ့ၣ်ယ
ယသံအပူအိၣ်လၢန

ထါထါဘၣ်အကစၢ်

အဖိး-ထီၣ်ကစၢ်လီတိၣ်လိၣ်ပူ
ထါဘၣ်ဆူဂီၤဒီးဆူသူ

ထါထါဘၣ်အစၢ်ကး

အဖိး-
ဖီသံမုၢ်သဘၣ်ယဲ
ယဟဲထါဘၣ်န
မ့တမ့ၢ်နတက
တၢ်တမိၣ်ဟဲယသး

ထါထါဘၣ်အစၢ်

အဖိး-

ထါဘၣ်နးစံးထါဘၣ်န
ယခိၣ်တဖီမိၣ်တဆး

ထါဘၣ်နီၣ်ဂ့ၢ်လၢကဲယဲး
တၢ်ယံဂ့ၢ်လဲတဂ့ၢ်လဲ

ကစၢ်ခိၣ်စုဒီးထီၣ်
ထါဘၣ်နီၣ်ဟဲစံၣ်စဲးစဲး

ထါဘၣ်နီၣ်လဲစံၣ်သဖျိ
လီၤမၢ်သံၣ်ခွဲဒီးခိၣ်ဆိး

ထါဘၣ်နီၣ်ဂ့ၢ်လၢကန
ထီထီၣ်ပဒံးကွီၤဖျါ (ကွီၤ=ယူ)

ကွၢ်စိမုၢ်လီၤသကူဒု
ထါဘၣ်နီၣ်သလူၣ်ဖဲ
(သလူၣ်=စံၣ်သဖျါးချ သဒံး)

ထါဘၣ်နီၣ်ဂ့ၢ်ထီၣ်ဒုၣ်ထံ
ဒ်ခိၣ်ကျိထါဘၣ်နးဒံး

ထါဘၣ်နီၣ်ဂ့ၢ်ဒိၣ်လၢအံၤ
ဒ်ခိၣ်သံၣ်ထါဘၣ်ဖဲဘံ

ထါဘၣ်နီၣ်လဲလဲက့ၤက့ၤ
ကွီၤကျိလီၤစ့ၤဖဲယုၢ်ဒု

မိၢ်ဖီဆွဲၣ်ဘီသဒိၣ်ဘီ
ထါဘၣ်နီၣ်ယအိၣ်တလီၤ

မိၵ်ဇိညဉ်ဖိကပုၵ်လး
 ထါဘဉ်နယယုၵ်တနုၵ်
 မိၵ်ဇိညဉ်ဖိပုၵ်သဟ
 ထါဘဉ်နိၵ်ကိတအိၵ်လၢ
 ထါဘဉ်နိၵ်ဂုၵ်ထိၵ်လွံၵ်ဘု
 ကိညဉ်ကွံၵ်အသံၵ်အခုး
 မိၵ်ဇိၵ်လီၵ်ဝံၵ်ဇိၵ်လီၵ်ခိ
 ထါဘဉ်နိၵ်ကိတအိၵ်တလီၵ်
 ထါဘဉ်နိၵ်မၵ်ရံမၵ်ရူး
 ဇိၵ်ဂံၵ်တၢမုၵ်ဆုၵ်ဟူး

ထါထါဘဉ်အိၵ်ဆွ

အဇိး-
 ကဆိအိၵ်ဆွညဉ်မုၵ်ဟ (အိၵ်
 ဆွ=လီၵ်) (ညဉ်=ယၵ်)
 ထါဘဉ်အိၵ်ဆွနိၵ်လၢအး
 ဝံၵ်တၢအိၵ်ဆွဝၵ်ခိၵ်ထံး
 ထါဘဉ်အိၵ်ဆွနိၵ်ခၵ်ရံး
 ထါဘဉ်အိၵ်ဆွခူၵ်နိၵ်လု
 လၢဖိမဲးဖိစံၵ်သကူ
 ထါဘဉ်အိၵ်ဆွနိၵ်လၢခုး
 သုၵ်ဒုဝၵ်ဒုဝၵ်ချၵ်ချး
 တၢသုၵ်ကွဲၵ်စုၵ်လုၵ်ယီၵ်ဒု
 ယဟဲယထါဘဉ်အိၵ်ဆွ
 ထါဘဉ်အိၵ်ဆွနိၵ်လၢအး
 ဇိထိၵ်ချၵ်ခ့ၵ်ထိၵ်ယဟ

ထါထါဘဉ်အဖဲ (ထါထါဘဉ်အုးလီၵ်)

အဇိး-
 တၢနးဒိၵ်ကိမဲၵ်ဘဉ်ဆဲ
 ထိးတံၵ်အိၵ်ဘုအိၵ်ဒုၵ်ဝဲ
 ထိးတံၵ်အိၵ်ဘုတကလီ
 ဒိၵ်လၢနိၵ်ဂုၵ်မၵ်လိၵ်စိ
 ကိလံၵ်လုၵ်ယီၵ်တခွဲဘိ
 ဘုသုၵ်ဂီၵ်လၢတီၵ်မုၵ်လီၵ်
 စိၵ်ကၢၵ်ဒိၵ်စိၵ်ကၢၵ်လံၵ်လု
 တၢမၵ်အိၵ်စိၵ်ကၢၵ်ဟးပူ
 စိၵ်ကၢၵ်ဒိၵ်စိၵ်ကၢၵ်အူဘျဲ
 အိၵ်တၢဝံၵ်ကိးအသးယဲ
 နလဲၵ်ကွဲၵ်စိၵ်ကၢၵ်အယုး
 ဝၵ်ကျၵ်ဘိၵ်ဂုၵ်ဆုၵ်ဖိဖု
 ယုးတနီၵ်ဝံၵ်အမဲၵ်ချံ
 သုၵ်ပအကိၵ်ကူထိၵ်ပံ
 ပှၵ်ယုးတုၵ်ဘုဖိဆုၵ်နိၵ်
 ကိယုးတုၵ်အးတုၵ်ခိလီ (အး=ဒိး)
 ပှၵ်ယုးတုၵ်အးလုၵ်အးဒံ
 ကိယုးတုၵ်ထိးအုၵ်အသ့
 ဘုသုၵ်ဂီၵ်ဘုသုၵ်လီၵ်ပိ
 ကိလံၵ်လုလၢနိၵ်အယံ
 တနၢ်သိၵ်လၢဘျိၵ်ကြိၵ်ကြိၵ်
 ကိဝဲကိဆါမုၵ်ကနီၵ်

တၢ်ဂၤတၢ်ဂၤကွီုတခု
ကွီုဝဲကွီုတၢ်ဒ်နုၤ

ထီထီဘၣ်ဂ့ၢ်ထံး

အဖိၣ်-

ကဆိဝါလဲၤယီၢ်ကီၢ်ဆါ
ယဟဲဂံၢ်က့ၤမိၢ်အစၢ

စံးမိၢ်မိၢ်စၢလီၤတူၢ်လၢာ်
မိၢ်စၢအိၣ်ခူသ့ၣ်လၢအး

ပှၤစံးမိၢ်စၢအိၣ်လၢအံၤ
ပှၤဟဲယဟဲပိၣ်အခံ

ဆိဆၣ်ပီၤလီၤမၢ်လၢယီၤ
မိၢ်အိၣ်က့းနွံယၣ်နွံစါ

သဒီးအိၣ်ဂီၤလၢဝဲၣ်လု
မိၢ်မၤယလဲၤအိၣ်ဂ့ၢ်မ့ၤ

ပိၣ်မုၢ်ဘၣ်ဖိၣ်က့ၤထီထီဘၣ်

ထီထီဘၣ်အခိၣ်ထံး

အဖိၣ်-

လဲၤခံးတဂ့ၤကွီုသနဲ
လဲၤဟးတဂ့ၤကွီုသနဲ
ဂ့ၢ်သ့ၣ်ကဝံဘၣ်လၢကျဲ
ဒးဘီကဝံဘၣ်လၢကျဲ
ကအ့ၣ်နုၤလၢအစ့ၣ်ထွဲ
ကဝုးနုၤလၢမုၢ်လၢဝဲၤ

ထီထီဘၣ်အကစၢ

အဖိၣ်-

နထီထီဘၣ်ဆူပှၤသ့ၣ်အ
ဖိၣ်ဒ့ၣ်ညါဖးဆူဖးစၢ

ထီထီဘၣ်အစၢ

အဖိၣ်-

ထီထီဘၣ်ပှၤပှၤပှၤပှၤ
ထီထီဘၣ်နီၢ်သ့ၣ်သပှၤ

ထီထီဘၣ်ပှၤပှၤပှၤဝါ
ထီထီဘၣ်နီၢ်သ့ၣ်သ့ၣ်လး

နဟဲနထီထီဘၣ်ဒ့ၣ်ဆ့
ဒ့ၣ်ဆိအ့ၣ်ယီၤယၢ်လၢကျဲ

နဟဲနထီထီဘၣ်ဒ့ၣ်ဘု
ဒ့ၣ်ဆိအ့ၣ်ယီၤယၢ်အစု

နဟဲကံၢ်ဆါဝဲတူၢ်စိး
နထီထီဘၣ်ယၢ်နစံးဒီး

နဟဲနထီထီဘၣ်ပှၤပှၤ
တၢ်ပသိၣ်ဖိထီၣ်လၢညါ

ထွံၣ်ထွံၣ်နထီထီဘၣ်ထွံၣ်လဲၤ
ထီထီဘၣ်ယီၤဖိလၢကံၢ်မဲ

ထီထီဘၣ်နီၢ်အံၤလ့ၢ်တဂ့ၤ
(နီၢ်အံၤလ့ၢ်=နီၢ်နီၢ်ရဲၢ်)
ထီထီဘၣ်ပှၤမၤသ့အိၣ်သ့

ထါဘၣ်နီၣ်နီၣ်တဂူ
နီၣ်နီၣ်ပျၢလၢဂီၤမ့ၤ
နီၣ်နီၣ်ပျၢမ့ၢ်အဲၣ်အီၤ
တၢ်လၢဂီၢ်ထီၣ်သ့ၤလၢဂီၢ်ဆီၣ်ဘီ

ထါထါဘၣ်အိၣ်ဆွဲ

အဖီၣ်-

ထါဘၣ်အိၣ်ဆွဲတၢ်တဂူ
သ့ၣ်ဒ့ၣ်ဒ့ၣ်လီၤပလုၤ
အဲၣ်ယၢဆွဲယၢစၢၤကီၢ်စၢၤ
ယၢပၢလဲၤဆွဲမိၢ်လၢပျၢ
နဟဲအိၣ်ဆွဲတၢ်ယံၤယံၤ
အိၣ်ဆွဲနဖီအိၣ်လၢခံ
နဟဲအိၣ်ဆွဲတၢ်ယံၤယူၣ်
အိၣ်ဆွဲနဖီအိၣ်လၢမူ
နဟဲအိၣ်ဆွဲတၢ်တလၢ
အိၣ်ဆွဲနဖီအိၣ်လၢဖး

ထါထါဘၣ်လီၤအုး

အဖီၣ်-

နီၣ်တမ့ၢ်လွဲတပျီၤဘု
သုတမၤလီၤကၢ်လီၤကူၤ
နီၣ်တမ့ၢ်ဆီကမိၢ်ဃုး
တမ့ၢ်အပျီၤန့ၢ်နဘု
နီၣ်တမ့ၢ်တၢ်သၣ်ဒီဒ့
သုတၢ်ဖၢလၢနဆ့

နီၣ်တမ့ၢ်တၢ်သၣ်မံသ့
နအိၣ်တဆၢနကီၢ်ပူၤ

တမ့ၢ်အပျီၤလၢဘုကွဲ
သုတတၢ်လီၤမိၢ်လီၤမဲၤ

ကီၢ်ဘုခိၣ်ကီၢ်ဟီၣ်တၢ်ဖီ
ဘၣ်ယိၣ်နီၣ်က့ၤအိၣ်လၢဂီၤ

ကီၢ်ကီၤကျိၤဖီတစံးနၤ
ထွဲၣ်ဘၣ်စီယုလိၢ်အသး

ဘုသၢဖီပအံသၢဖီ
သုတအုးလီၤတဝီၢ်လီၤ

နဘုခိၣ်ကီၢ်နဝၢ်ပၤ
သးအုးဖီကလဲၤအိၣ်စၢၤ

ကျၢ်တီၢ်နဟံလၢနစု
နမၤမတၢ်အိၣ်နဘျး

စုဒုၣ်ဒီၣ်နဟီၣ်ကအု
ဘၣ်ယိၣ်ဖီကအိၣ်နဘျး

ကီၢ်ဘုခိၣ်ကီၢ်ကီၢ်ဝံၢ်လဲ
ကီၢ်လုၢ်ကွဲၣ်ဆၢလုၢ်ကွဲၣ်ပျဲ

ထါထါဘၣ်ဂ့ၢ်ထံး

အဖီၣ်-

ဂ့ၢ်သုခိၣ်ဒီးယဲၣ်လီၤလဲ
မိၢ်ထံးပၢထံးတဘၣ်ယဲၤ
သဒီးအိၣ်ဂီၤအခိၣ်ရဲၤ
ဂ့ၢ်ဒုၣ်နဲအဘၣ်နမဲၣ်

**ပိတ်မုတ်ဆေးထိပ်ကုထုထိမ်းဒိန်
ထိမ်းဒိန်အခိန်ထံး**

အဒိး-

ပျာပူလှလှယိဒိန်ဟဲတု
ပျာဖီလှလှယိဒိန်ဟဲတု
သိးပသံးထူဆွန်အစု
သိးပသံးစုဆွန်အစု
ဆွန်နီလှလှထိမ်းထဲကြူ
ကပြုဆဲးထူမုတ်လီနုန်

ထိမ်းဒိန်အကစါ

အဒိး-

တမုံဟဲဒိးခိန်ဖံးသူ
လုာ်နီယဂိမိန်ဟံာ်ပူ
(လုာ်နီ=ဂုနုာ်)

ထိမ်းဒိန်အစာ

အဒိး-

ဘံာ်ဘုဟဲတိယကျူခံ
ယဂိမိန်ခွါကပြုသံ
အိန်တသုန်ညါကဆီဟဲ
ဝန်မံခိန်ဆံလီကရဲ
အိန်တကွာ်လီဟံာ်ကိန်ဒု
ပနာ်ဟဲအနာ်ကွါကွါ
ထွံန်မိတ်ကိယကွာ်လီ
ခိန်ကျီနုာ်ဒိးဆံာ်ဘီဘီ
မိာ်ပာ်ဖံတမာဘာ
ဟံာ်ကိန်ဒုသုးမုတ်ဟဲဟဲ

အိန်တကွာ်ကျဲနုာ်ကျဲစာ
သုးမုတ်ဟဲတုကလာတု

ထွံန်မိတ်ကိစံာ်သဖွဲး
ကွာ်လီတုာ်ဘီခိန်ဒုန်ဟဲ

ကွီထြိုင်ဟဲဒိးဘာန်ဒိးဘဲ
ထွံန်လှမိဖိသုန်လှသဲ

နီကးခဲဟဲလှဝါခိ (နီကးခဲ
လဲဆူကွီလိန်ဘီ)

ဒါမုတ်မဲာ်ပျာဆိန်နုာ်အီ

ကွာ်လီတုာ်တးပဖုးကြူး
ကဆီဟဲဒိးအခိန်ဒုး

လါကပီကျဲမုတ်ဖျါစိ
နီထြိုင်ဟဲဒိးလုာ်တဆိ

နီကးခဲဟဲလှသုန်လီ
ဒွန်မုတ်ကပီလီလှခိ

ကွီမုတ်ဒါဒါဒုန်အဖိ
ဟဲလှထံကပြုလှခိ

ပုာ်သဒါအပျဲာ်ကလံ
ဟဲသုန်ပိပျဲာ်ဝန်ပိပျဲာ်

**ပိတ်ခွါထိပ်ဖိန်ကုထုထိမ်းဒိန်
ထိမ်းဒိန်အခိန်ထံး**

အဖိန်-

ဂုခိန်သူဂုပိာ်ဂုပဲ
ဂုခိန်လုာ်ဂုပိာ်ဂုပဲ
ဂုခိန်သူအမိာ်ကးတြဲ

ဂုဏ်လှိုင်အမိကကြွ
ကုန်လှိုင်အေးတကွ
ကပြိုင်ဆုံးမုထိန်ပျ

ထိမ်းဒိန်အကစာ

အဖိန်-

နိဗ္ဗာန်အသးဆဲးအဲး
ကွဲးလကွဲးဒိန်ဖဲးလွဲ (ကွဲး=စံး)

ထိမ်းဒိန်အစာ

အဖိန်-

ဘိဝံသလကိဝေတဟဲ
ကပြိုင်ဟံဉ်ပူဇနအဝဲ
အိဉ်ဟံဉ်ပူဟံအယာဂု
ကပြိုင်ဆိဉ်ခိလဘိဝံသ
အိဉ်လအေးဟံထိဉ်အယာ
ကပြိုင်သံအမိလအေး

တိနပုဂံဟဲနဝဲဟဲ
နစံးလသးမုဘိဝံသ

တိတမုဒုးနစံးသုး
တိမုဒုးနတသုး

ခိဉ်လိသကွဲးနိဉ်လပျံ
ဒီးထူဒီးလွဲယတဟံ

ဆူဉ်လပသးခိဉ်ဖျဉ်ဂီ
ဒီးလပသးပုကဆိ

ဒိကအိတိဒိဉ်မဲာ်ချံ
ကအိဉ်ပျချံတခိဉ်အံ

ကအိဉ်ပျချံယဲာ်ကဘိ
ကအိဉ်မဲာ်ချံဒိဉ်မဲာ်ယီ
တိကယကအိဉ်ပျဝဲ
ပျမုဟံးကယကွဲးထွဲ
ဆုတဘုဉ်ပီမိဉ်ဖျဉ်လီ
သုးယုယဲာ်ဘိအိဉ်ယဲာ်တီ
ဒီးလပသးခိဉ်ဖဲးထူ
လဲလပသးနိဉ်ဘျဉ်ပူ

အိလပသးလမိဉ်စု
မုလိလပျကွဲးပျဂု

ဒဲးကကြွဉ်သးနိဉ်ဒဲးထူ
မဲာ်တဂုပျတကွဲးစူဉ်

ပျပမဲာ်လသးနဲခါ
အိဉ်ပမဲာ်ယံပညဉ်ဝါ

ပိဉ်ခွါဆဲးထိဉ်ထါခိဉ်ဟဲ

ထါခိဉ်ဟဲအခိဉ်ထံး

အဒိး-

ကွဲးမုထိဉ်ခွဲကွဲးဟဲယု
ကွဲးမုထိဉ်ကိးကွဲးဟဲယု
ယုဘဉ်သုဉ်ထီကွဲးတထူး
(ကွဲး=စိာ်)

ယုဘဉ်ဝဉ်ထီကွဲးတထူး
ယုလိတိာ်ဖိဘျဉ်ဒိဉ်ပူ

သးမုအိဉ်ဖုလဲးဖုထူ (မု)
သးတအိဉ်ဆိလမုအု

ထါခိၣ်ဟဲကစၢ်

အဒိး-

ဘျီၣ်ဒိၣ်နွံၣ်ကွါၣ်ဝၣ်သိ
ထီၣ်လွံၣ်ယုၤသးနံၣ်တဖျိ

ထါခိၣ်ဟဲအစၢ် (ထါခိၣ်ဟဲဒီဘိ)

အဒိး-

(ထါခိၣ်ဟဲကွါၣ်စိ)

ဟဲဘၣ်ဖိသဲးဘျီၣ်လၢကျဲ
ဘူးထီၣ်ဖိအမုၢ်အစဲၤ

ဟဲကွါၣ်စိဖိလၢအယံၤ
ဖိဒိလုၢ်ဖိအုၤဒီးပံ

ဟဲကွါၣ်စိဖိလၢအဟၢ
တပုၢ်သဲသီခါပျီၣ်ဒါ

ယဟဲကွါၣ်စိကွါၣ်ကံၤနၤ
နမၤတၢ်ကူမုၢ်ဒီးခွါ
ဟဲကွါၣ်စိဖိဟံၣ်ကိၣ်ဒု
လံာ်တဘျီၣ်ဆိစိာ်ဝီၤဝုၤ

ဟဲကွါၣ်စိဖိဝုၢ်ခိၣ်ဟၤ
ဝုၢ်ခိၣ်သီးပီးယီၤဖျါ (ယီၤ=လီၤကံၤ)

ဟဲကွါၣ်စိဖိဝုၢ်ကံၤခဲ
ဝုၢ်ခိၣ်ဆံတီၤအလၢဂဲၤ

ဟဲကွါၣ်စိဖိဝုၢ်ခိၣ်ကဲၤ
ဖိကစၢ်ဂဲၤဘျီၣ်ဂဲၤလဲၤ

ပိာ်တၢ်လုၢ်ဖျါးတၢ်လုၢ်ရူၤ
ဘူးလီၤနီၢ်အထံဆၣ်ပူၤ

ပိာ်တၢ်လုၢ်လီၤတၢ်သလုၣ်
တုၤလီၤနီၢ်အထံဆၣ်ပူၤ

တုၤလီၤနီၢ်အထံဆၣ်ပူၤ
ထံမိာ်ဘိစ့လၢ်ဆူၣ်ထူ

နထံဆၣ်ပူၤတၢ်လီၤဆီ
တၢ်အိၣ်ဒီးသဲးအိၣ်ဒီးမိာ်

နထံဆၣ်ပူၤလၢ်ဆူၣ်ဂုၤ
ထံမိာ်ဘိထူလၢ်ဆူၣ်စ့

နထံဆၣ်ပူၤတၢ်ယီၤအံၤ
တၢ်အိၣ်ဒီးပန့ၢ်သၣ်သ့

ထံဆၣ်ပူၤပျီၣ်ခဲပျီၣ်ခဲ
ကျဲဖိလီၤဆဲးမ့ၢ်ဖဲလဲၣ်

ပိာ်ထီၣ်နီၢ်ထံအၢၣ်အီၤကျဲ
တၢ်လုၢ်နီၢ်ကျဲဝုၢ်ကံၤခဲ

ပိာ်ထီၣ်နီၢ်ကျဲမုၢ်တုၢ်တုၢ်
ကျဲမုၢ်လီၤစ့ယုၤန့ၢ်ပူၤ

ကျဲမုၢ်ဒိၣ်ကျဲမုၢ်လီၤဂီၤ
ဖိပံာ်တုၢ်ဒီးလုၣ်ဒီးလီၤ

လဲၤတုၤနီၢ်အဟံၣ်ယၢၤပီၤ
ပိာ်မုၢ်ပျီၣ်ယါလံာ်အိၣ်ဆီ

လဲၤတုၤနီၢ်အဟံၣ်လုၤပူၤ
ဖုဘျီၣ်ပျီၣ်ကဲထီၣ်လၢထူ

ဟံၣ်ကိၣ်ဒုပျီၣ်ခဲပျီၣ်ခဲ
ကွါၣ်ဒီးနီၢ်ထီးဖါလိာ်ကွဲ

ဟံၣ်ကိၣ်ဒုခဲပျဲခဲပျီ
ကွၢ်ဒီးနီၣ်ထီးဖါပတီး
(ပတီး=စံၣ်လိၣ်ကွၢ်)

ဟံၣ်ကိၣ်ဒုသဃာ်လီၤတီ
လီၤတီကျိၣ်ခိဒီးမိခိ

သဃာ်လီၤတီမ့ၢ်ထးသံ
ကရံၣ်ဒ်ဆိုအလၢၣ်ညွဲး

လဲၤတုၤနီၣ်ယီမ့ၢ်ခိၣ်ထံး
ဒါလီၤချိၣ်စုအဘၣ်ဆံ

ဒါလီၤချိၣ်ဖျးမဲၣ်တဂ့ၤ
ဒါလီၤချိၣ်အကံၣ်သဘျၢ

ပူလဲးနီၣ်ယီတၢ်သွဲးသွဲး
ယီတၢ်ဒုးဆံယဲၣ်ကမဲၣ်

ယီသွၢ်နီၣ်ထီထီၣ်လၢဒိ
ကွီကထီၣ်ကွီယုၣ်ကွီယီၤ

ယီသွၢ်နီၣ်ထီထီၣ်လၢနး
ကွီကထီၣ်ကွီယုၣ်အသး

တၢ်ခိၣ်ဒီးယီအဘၣ်စၤ
ကွီဆံးကွီခါတဟ်လၢ

တၢ်ခိၣ်ဒိၣ်တၢ်ခိၣ်ယီယွဲၤ
သဟၤစုၣ်ထံရဲၣ်လၢကျဲ

တၢ်ဖိရဲၣ်စံးမ့ၢ်ဝၣ်မံ
မ့ၢ်လၢပယီၤအဂုၢ်ပံ

တၢ်ခိၣ်နီၣ်ရဲၣ်လၢဖျုဖျု
အသွဲၣ်အကွဲအိၣ်လၢမူ

သရူၤနီၣ်ပးတူၣ်ဆွဲးဆွဲး
(နီၣ်ပးတူၣ်=တြၢ)

ယတထံၣ်အသွဲၣ်အကွဲ

လဲၤဟံၣ်န့ၢ်ထးဝံၣ်လၢယီၤ
ဝံၣ်ထီၣ်နီၣ်ပးတူၣ်ဝံၣ်ဟီ

မဲၣ်ကျဲၣ်န့ၢ်ဖိဘျီၣ်ဒိၣ်ပူ
ခးထူခးစုအခိၣ်ယူ

ကွၢ်စုၣ်န့ၢ်ဖိဘျီၣ်ဒိၣ်ပူ
ပှၤပှၤဆုၣ်နီၤအခိၣ်ယူ

ခိၣ်ဘၣ်တၢ်လၢနီၣ်မၤသူ
စံၣ်တီးတုၤလၢနီၣ်ဘျီၣ်ပူ

ကွၢ်န့ၢ်ဘျီၣ်ပူယကလဲၤ
မၤသူအိၣ်ကြီတံၣ်လၢကျဲ (ကြီ=ထီ)

နဘျီၣ်ဒိၣ်ပူကျၢ်ကအူး
ထီၣ်လွံၢ်ယူၤသၢနံၣ်တပူ

နဘျီၣ်ဒိၣ်ပူကယၣ်သဲ
နဟံၣ်ကိၣ်ဒုလုၣ်ကျိၣ်လဲၤ

နဘျီၣ်ဒိၣ်ပူတၢ်လါချၢ
(တၢ်လါချၢ=ကျိၣ်)

နဟံၣ်ကိၣ်ဒုတၢ်က့ၣ်နၤ
(တၢ်က့ၣ်နၤ=ပနၢ်)

ဟံၣ်ထူၣ်ဆံကျိၤမုၢ်ရဲၤရီၤ
ဘျီၣ်အံၤဘျီၣ်ကဲထီၣ်အသီ

ဟံၣ်ထူၣ်ဆံကျိၤမုၢ်ဘၢၣ်ဘျး
မုၢ်ဘၢၣ်ဆံခွါဘၢၣ်ကယု

ဘျီၣ်ဒိၣ်အသးလီၤကွၢၤလၢ
ဖိပၢ်ဘၢၣ်ကွဲပနၢ်နၢ

ဘျီၣ်ဒိၣ်အသးလီၤသအဲ
ကျိၤမုၢ်က့ၣ်ကွဲကဆိမဲ

ဟံၣ်ထူၣ်ဆံအပျီၣ်တဒု
ဂီၤပိၣ်ဂီၤပထီၣ်လွံၢ်ပျး

ဟံၣ်ထူၣ်ဆံအပျီၣ်တဘိ
ဂီၤပိၣ်ဂီၤပထီၣ်လွံၢ်ကိး

ဘျီၣ်ဒိၣ်ဒိၣ်အဒုၣ်ဘီဘီ
နးတိၢ်စ့ဘျးလဲၣ်ဘျးလီၤ

ပိၣ်မုၢ်လဲၤထီၣ်ဖိၣ်က့ၤထါခိၣ်ဟဲ ထါခိၣ်ဟဲအခိၣ်ထံး

အဖိၣ်-

ကျိၤမုၢ်ထီၣ်ခ့ၤလၢနဟဲ
ကျိၤမုၢ်ထီၣ်ကိးလၢနဟဲ
ယုၤဘၢၣ်သ့ၣ်ထီတကျိၢ်ဝဲ
ယုၤဘၢၣ်ဝဲၣ်ထီတကျိၢ်ဝဲ
ယုၤဘၢၣ်ထံဖိဒီးထံဖဲ
ကျိၢ်လီၤအသးတုၣ်ပျၢ်လဲၣ်

ထါခိၣ်ဟဲအကစၢ်

အဖိၣ်-

ဘျီၣ်တဒိၣ်ကျိၤတသကွီၤ (ကွီၤ=စီၤ)
ကွီၤခိၣ်ကွီၤခံတပျၢ်ယီ

ထါခိၣ်ဟဲအစၢ

ခိၣ်ဟဲကွၢ်စိ

အဖိၣ်-

နဟဲကွၢ်စိတၢ်ဖျါယံၤ
ကွၢ်စိတၢ်ဖျါလၢမိၢ်ထံး

နဟဲကွၢ်စိတၢ်ဝဲလုၤ
ဆိၣ်ခိၣ်လၢဖိဟံၣ်ကိၣ်ဒု

နဟဲကွၢ်စိဘျၢၣ်ကဆိ
ဆိၣ်ခိၣ်လၢဖိအဘူဖိ

နဟဲကွၢ်စိသ့ၣ်ပဒါ
ဆိၣ်ခိၣ်လၢဖိဂ့ၢ်ခိၣ်ပၤ

ကလံၤဝီၢ်ဝံးသ့ၣ်လၢၣ်ဘီ
ဆိၣ်ခိၣ်လၢဖိအလံာ်လီၤ

နဟဲကွၢ်စိတၢ်အၢၣ်ဝါ
ဆိၣ်ခိၣ်လၢဖိမဲၣ်ကလၢ

နဟဲကွၢ်ဖိသ့ၣ်မၤဒဲ
ဆိၣ်ခိၣ်လၢဖိဝဲၣ်ကံၢ်မဲ
(ဆိၣ်ခိၣ်=တဲလီၤကဒါ)

ပိၣ်လီၤတၢ်လျၢ်

နဟဲပိၣ်လီၤတၢ်လျၢ်ဖိ
ဆိၣ်ခိၣ်လၢဖိအဖျဲၣ်လိ

ထံဆၣ်ပူထံဆၣ်ခီလီ
ပှၢ်တသုၣ်သဲးတသုၣ်မိၤ

ထံမိၤတြိဘိလၢဝၣ်ဒု
လၢ်ဆူၣ်ဖီဘီးသ့ၣ်လၢ်ယု

ထံမိၤတြိဘိလၢဝၣ်ခီ
လၢ်ဆူၣ်ဖီဘီးသ့ၣ်လၢ်ဘီ

မ့ၤအိၣ်ဟံၣ်ပီမံၤဒီးကၣ်
ဘိတြိအိထံလၢဝၣ်ဃး

အိၣ်ဟံၣ်လၢလ့ခိၣ်လ့လီၤ
ဘိတြိအိထံလၢညၣ်ဒိ

ကျဲဖိလီဆဲးန့ၣ်ညါ
နက့းအိၣ်အဲတၢ်လၢယု
(က့းအိၣ်အဲ=သံက့ၢ်မုၢ်ဒီး)

ဟံၣ်တဒိၣ်ပှၢ်တလဲအါ
ကျဲဖိလီဆဲးတလဲၢ်ဖျါ

ကျဲတမ့ၢ်ကျဲမုၢ်ကျဲဘိ
ကျဲလၢယုၢ်ကျိၤလၢထီးကျိၤ

နဟဲပိၣ်ယုၤအထံဘီ
ဆိၣ်ခီဖိကျဲမုၢ်လီၤဂီၤ

ဟံၣ်လုၤပူ

ဟံၣ်ကိၣ်ဒုနဲလၢ်နဲလ့ (နဲ=အိၣ်ထဲ)
တၢ်ကဲထီၣ်ထူဘၣ်ကသ့

ဟံၣ်ကိၣ်ဒုခဲနီၣ်နာသံ
ထီးတအိၣ်လၢအကယွံ
(ကယွံ=ကဒံ)

ဟံၣ်လုၤပူခဲဆံၣ်ဆါဘိ
ထီးတအိၣ်လၢအကနိ

ဟံၣ်ကိၣ်ဒုသယၢ်လီၤတီ
ဆိတအိၣ်လၢကဝဲးပျီ

ဟံၣ်ကိၣ်ဒုသယၢ်လီၤတူၤ
ဆိတအိၣ်လၢအအိၣ်ဂုၤ

တမ့ၢ်ချိၣ်နိချိၣ်တလၢ
ချိၣ်ဝၣ်ဃးအကံၣ်တဖျါ

တမ့ၢ်ချိၣ်နိချိၣ်တၢ်ဖံး
ချိၣ်ဝၣ်ဃးဘုဘိကျၢ်သံ

ဒါလီၤချိၣ်ဆိသုးခံဒါ
ဆ့ၣ်နီၤတူၤယီၤအ့ၣ်ထီၣ်နာ

ဖူလဲးနီၢ်ယီတၢ်တဂုၤ
နီၢ်ယီတၢ်အဲးဆ့ၣ်အဲးဒု

ယီသ့ၤနီၢ်ထီလၢဆ့ၣ်ဘျဲး
ကျၢၤန့ၢ်မိၤကွီတခိၣ်အံၤ

ယီသ့ၤနီၢ်ထီလၢညၣ်ဒိ
တချးကွီဟဲယီၢ်ကၢ်ပိ

ယီသ့ၤနီၢ်ထီထီၣ်လၢဆ့ၣ်
နမ့ၢ်ထီၣ်ပလီၢ်နသး

သဟဇာတအိတ်လော
ဘာဉ်ဒူးအိတ်ဝန်ကနာ

တိတ်ခိတ်နိတ်ရဲတပိတ်ဘိ
ကိတ်ဟဲထိတ်အိတ်လိတ်ဖိုး

တတ်မုတ်မာသူအိတ်လကျဲ
နမုတ်လဲလဲပိတ်လဲလဲ

ဟံဆိတ်အိတ်ကိတ်ဟဲအခး
ဆိတ်လိတ်လပဘျိတ်ဒိတ်သး

ဟံဆိတ်အိတ်ကိတ်ဟဲခးထူ
ဆိတ်လိတ်လပဘျိတ်ဒိတ်ပူ

ဘျိတ်ဒိတ်လကိတ်ဟဲဟဲတု
အဖိတ်ဟဲမအိတ်ကန်ကု

အိတ်ဟံတဘူးဝန်သူဉ်အ
ဂိတ်မိတ်ခွါမဘျိတ်တယာ
(တယာ=တလါ)

ဘျိတ်တဒိတ်စံးဘျိတ်ဒိတ်ဧါ
ဂိတ်မိတ်ခွါကးဒီးဆိတ်ယာ

ဘျိတ်ဒိတ်တနုဆိတ်ဆုသွံ
အဖိတ်ဟဲမအိတ်ထူးဖံး

ပျိတ်မုတ်ထိတ်ဘံယိတ်ထိတ်ခံ
နဟဲနမအိတ်ဆိတ်နံး

ထိတ်တဘဉ်အဘျိတ်ဒိတ်ပူ
ဆာဉ်သအိတ်ယိတ်ခိတ်လမူ

ဖိတ်ဘျိတ်ဒိတ်ဟိတ်အဆူးဆံ
ကိတ်ကသုဉ်သံလကလံ

ပိတ်မုတ်ဆဲးထိတ်ထါစံးသု (ထါသုလံ)

ထါသုလံအိတ်ထံး

အဒီး-

ပူဒိတ်ထိတ်လလဉ်ချုဉ်ခံ
ကိတ်ဒိတ်ထိတ်လလဉ်ချုဉ်ခံ
ဒိတ်ထိတ်တကဂုတ်လိတ်လံ
ဒိတ်ထိတ်ခံကဂုတ်လိတ်လံ
ဂုတ်လိတ်အဆူးမုတ်အိတ်ဆံ
နပျိတ်နိတ်ယွတ်ကွါနိတ်ဝံ

ထါသုလံအကစါ

အဒီး-

ကွံဉ်သုစံဉ်ကွဲးလါလါလိ
လံလါကိတ်သီခါဂုတ်လိ

ထါသုလံအစာ

အဒီး-

ဂုတ်လိတ်လံယိတ်လံကွတ်ခီ
တသုလံဖိတ်တနုအိတ်

ကိတ်ကွဲးလံသုကွဲးလံသု
လံဘိတ်ကိတ်ကွဲးလါဝန်ဒု

ကိတ်ကွဲးလံသုပျဲဉ်ပျိတ်စု
ပိတ်ဘဉ်သီခါအလံပျု
(ပိတ်ဘဉ်=ဖးဘဉ်)

အိတ်ဟံလံထိတ်လဉ်ခိတ်ထံး
ကိတ်သုလံဒီးဒိတ်ဒီးဆံး

ထီးထိန်ကကွဲကွါလိဝံ၊
နပုန်သီခါဂုါလိလံာ်

နပုန်သီခါအတဝါ
(သီခါအတဝါ=သီခါပှါ)
သီခါဂုါလိလံာ်လၢနၤ

သီခါပိုၤဟဲလီၤမဂီၤ
ဟဲလီၤဂုါလိလံာ်လၢကွီၤ

သ့လံာ်လီၤသး

အဒီး-

ကွီၤလဲၤလီၤသးဒီးကလံၤ
ကလံၤဆီၣ်နးတီၢ်ဝါရံး

လီၤသးဒွဲၣ်လိအလူၢ်လီၤ
ကလံၤဆီၣ်နးတီၢ်ဝါဝါ

လီၤသးလၢမူအကဘျံး
တၢ်ဖျဲၣ်နီၢ်လီၤဝါအဒီး

ကွီၤလဲၤသဲၣ်အသးလၢလီၤ
တၢ်ကပြုၤဖိတထံၣ်အီၤ

သ့ၣ်ဖျၢၣ်ခိၣ်ဆိုးလီၤဆျါဘျံး
ကွီၤရဲၣ်လီၤသးကဟၣ်ရံး
(ကွီၤရဲၣ်=ပှါအမံၤ)

ကွီၤရဲၣ်လီၤသးရဲၣ်ရဲၣ်စၢ
လီၤသးလၢမူအသီလၢ

ကွီၤရဲၣ်လီၤသးလၢမူဒု
ကသ့ၣ်ခီလီၤတဲာ်နွံက့

ကွီၤရဲၣ်လီၤသးလၢမူဒီ
ကသ့ၣ်ခီလီၤတဲာ်နွံခီ

နဲစုမုၢ်ယီးထီၣ်ဖှုဖှု
(နဲစုမုၢ်=ပှါအမံၤ)

လီၤသးလၢမူကွါကအူး (ကွါက
အူး=စၢ်တလၢာ်, ဖးယံၤဖးယိာ်)

နဲစုမုၢ်အခိၣ်နဲထး
ကွါကီၢ်မိၢ်သးနူးအပှါ

ထီၣ်ရံးစံၣ်ကွဲးသ့ၣ်ဖျၢၣ်ဆံ
မိၢ်သးနူးရံးဒဲးဘဲဘျံး

ထီၣ်သလူၣ်ပီၤဘိၣ်လၢမူ
မိၢ်သးနူကျိဘၣ်ပူးပူး

ဆီၣ်လဲၤလီၤသးဒီးတီၢ်ဂီၤ
ထီးမဲၤပၢ်လူၤဆၣ်ကဆီ

အိၣ်လၢကဆီဝါနၢ်ပှါ
သးအခိၣ်ဆံနဲဒုးလူၤ
(ဒုးလူၤ=ဒုးနၢၤ)

**ပိာ်ခွါလဲၤထီၣ်ဖိၣ်က့ၤထါသ့လံာ်လီၤသး
ထါသ့လံာ်လီၤသးအခိၣ်ထံး**

အဖီၣ်-

ဒိၣ်တဘၣ်ဒဲးချၢၣ်လၢလီၤ
ထီတဘၣ်ဒဲးချၢၣ်လၢလီၤ
တချးဂံၢ်လိလံာ်လၢဖိ
တချးဖးလိလံာ်လၢဖိ
လံာ်မဲာ်က့ပြုလံာ်မဲာ်ဂီၤ
ပိာ်တဘၣ်ဖးတလဲၢ်ညီ

ထိုသုလံာ်အကဏ်

အဖိာ်-

လံာ်ကွာ်ကိာ်အမဲာ်ဆံးပြီ

ပိာ်တဘာ်ဖးတဘာ်ဒံး

ထိုသုလံာ်အစာ

အဖိာ်-

လံာ်လာရုာ်ပုာ်ပုာ်ပိာ်သဲ

တသုလံာ်ဆူးမဲာ်ဒိာ်လဲာ်

ဒိာ်ထီာ်တလဲာ်အိာ်လဲာ်

စုတသုကွဲးလံာ်တလဲာ်

လံာ်ထူလံာ်စုတတုာ်ယာ

လံာ်လဲာ်မဲာ်ဖျါလဲာ်ကိာ်လဲာ်

လံာ်ကွာ်ကိာ်လဲာ်ဆီဝဲးဘာ

ပိာ်ကွဲးဖးကွဲးတဘာ်လဲာ်

ကုာ်ဘီမုာ်ဘံထီာ်သုမူ

ဘံဘာလံာ်ထူလဲာ်ယွာ်ပျူ (ပျူ=တု)

လံာ်ပျီပျါလဲာ်အဒု

ပိာ်တဘာ်ဖးတလဲာ်သု

လံာ်ကးရဲာ်ကးထီာ်လဲာ်လု

ကွီတမုာ်ဘဲပိာ်တသု

လိာ်သုး

အိာ်တဘူးသံာ်နးနာ်ပုာ်

ခုလုာ်ဝဲာ်လုာ်တနာ်ဟူ

တပိာ်ဘာ်ကူယီာ်အခံ

(ကူယီာ်=ပုာ်အမဲာ်)

တဘျာ်ဘာ်ကူယီာ်နးပျံ

(ဘျာ်=ဘျးဆု)

တယီးဘာ်သံးနာ်ကံာ်ချံး

တဖးဘာ်သုးမဲာ်လဲာ်မဲာ်

တဖးဘာ်သုးနီတဘျီ

ဖးဘာ်လဲာ်ဖိဟ့ာ်ဖးကွီ

ပာ်တဂုာ်လိပဖးသုး

ဂုာ်လိပဖးဆျာ်ဖဲးခး

ဒိယာ်မိာ်သုးနးတဂုာ်

မိာ်သုးနးပုာ်ဆုာ်ပုာ်ချ

ဒိကွီလဲာ်ကွီမဲာ်တဂုာ်

(ကွီမဲာ်=ပုာ်တဂုာ်လဲာ်အပျံတံာ်)

ကွီမဲာ်လဲာ်ပျံမဲာ်ဝဲသု

ကွီမဲာ်လဲာ်ပျံတံာ်တကျီး

လဲာ်ခိးတံာ်အခိာ်တနိး

ကွီအကုာ်ဆံးအဂီအာ

ဒိးကသုာ်ဂီကံာ်တကျူ

ကသုာ်ကိာ်လဲာ်လဲာ်ဘျာ်ချ

ယုာ်ကွာ်ကွီဂီကံာ်တကျူ

(ယုာ်ကွာ်=တယးကွာ်)

ပိာ်ခွါကဘၣ်ဆဲးထီၣ်က့ၤထါတီထီၣ်

ထါတီထီၣ်စံးတၢ်န့ၣ် ကွဲလိာ်သးလၢက
မၤယုာ်မၤသကိးတၢ်ဒ်သိးကကဲထီၣ်ဟံၣ်
ဖိယိဖိတဖူၣ်န့ၣ်လီၤ.

ထါတီထီၣ်အခိၣ်ထံး

အစိး- ထံလၢသဝံးလၢသဝံး
ကီၢ်လၢသဝံးလၢသဝံး
ဒုလ်မုာ်ကီၢ်လဲၤဆ့ၣ်မံ
ဆ့ၣ်လၢမုာ်ကီၢ်လဲၤဆ့ၣ်မံ
တခွါနသးမုာ်အိၣ်ဒံး
ကီၢ်ကွၢ်ကီၢ်ဟုဆၣ်မ့ၤဆွံ

ထါတီထီၣ်အကစၢ်

အစိး- ဝၣ်ကလီၤဆီထီၣ်အဖိ
ဆီကဟံထံန့ၣ်ကွၢ်စိး

ထါတီထီၣ်အစၢၤ

အစိး - ဖးဖိမုာ်လံၤဇိနီၢ်ဇၢ
တၢ်ကသ့ၣ်လၢဘျၢၣ်ခိၣ်ဟၤ
- ဖးဖိမုာ်သကွၢ်မုာ်လံ
ထီကဒါပခိၣ်န့ၣ်ခံ
- ဖးဖိမုာ်ကလီၤတီၢ်ပွၤ
တၢ်ဘူးမၤလီၤဖျၢၣ်တဂ့ၤ
- ဖးဖိမုာ်ကညီၢ်ဒိၣ်ကျၢ
ထီၣ်ဘျဲကြးလီၤရၢတၢ်ဟၤ
- ဖးဖိမုာ်ဒံးကွၢ်ပျၢၣ်လဲၣ်
သကွၢ်မုာ်ပူၤတၢ်အဝဲ
- လဲၤခိးချၢၣ်ဒိးဖိၣ်ယဲၤဇိ

နီၢ်သနဲဖိပဲာ်ကွၢ်ဇိ
- လဲၤခိးချၢၣ်ကွၢ်ဘၣ်လၢသံ
ဖိခိၣ်လုဖိလၢမုာ်ထံ
- ချၢၣ်သအုးကွၢ်ဘၣ်လၢနီ
ဆၣ်ထီၣ်ပျဲမုတကပီ
- ဖိပာ်လဲၤခိးချၢၣ်မဂီ
မ့ၤခိၣ်ကၢ်အလီၢ်အိၣ်ထီ
- လဲၤဆ့ၣ်ကီၢ်လဲၤတခံၣ်ရံး
လဲၤကွၢ်ဒိးသီသံၣ်ခိၣ်ရံး
- လဲၤဆ့ၣ်ကီၢ်ဒိးမိာ်အဖိ
သျှၣ်နီၣ်ကီၢ်ဆၢလၢနီၤဘိ
- လဲၤဆ့ၣ်ကီၢ်တုၤလီၤမဲၤဝုၤ
ကီၢ်တမုာ်ကီၢ်ခိၣ်ဝုၤက့ၤ
- လဲၤဆ့ၣ်ကီၢ်လဲၤစိာ်ဒိးဆီ
ကီၢ်မုာ်မုာ်ဆီကီၢ်ကဒီ
- လဲၤဆ့ၣ်ကီၢ်လဲၤဒိးကဆီ
ဆ့ၣ်ကီၢ်ဒိးလီၤယိၣ်အဝီ
- လဲၤဆ့ၣ်ကီၢ်တုၤလီၤထံန့ၣ်
သျှၣ်နီၣ်ကီၢ်ဆၢလၢပစု
- ရံးတကီၢ်ခံကီၢ်ငီၢ်ဇၢ
ရံးသုကီၢ်နွံမုာ်အဆၢ
- ရံးတကွၢ်ခံကွၢ်မိၤလဲၤ
ရံးဆုမုာ်စုသီၣ်အဲးအဲး
- ထီၣ်ကူၣ်သ့ၣ်ဝါကနဲဟၤ
ကွဲလၢလၢာ်ဟးန့ၣ်လၢပျၢ
- ထီၣ်ကူၣ်သ့ၣ်ဝါသ့ၣ်ခၣ်ဖိ
တၢ်အိၣ်လီၤဆဲးတၢ်မုာ်ဂီ
- ထီၣ်တလုဟးန့ၣ်ကွဲပျၢ
ကီၢ်ကအိၣ်ဟးန့ၣ်နီၢ်ဂုၤ

- ထာၣ်တဖျၢၣ်နးတဘ့ၣ်ဧၤ
- ဟးန့ၢ်နီၣ်ဟးယွဲၣ်ယွဲၣ်ဧၤ
- ဟးန့ၢ်နီၣ်သုဝၣ်ကွၢ်ခံ (သု=ဆု)
- ဝၣ်ကွၢ်ဂုၤကျူၤဂုၤတဘံ
- ဟးန့ၢ်နီၣ်ဆုကီၢ်ဝံစု
- နီၣ်တဘၣ်ဖိတဘၣ်ဆု
- ဟးန့ၢ်နီၣ်ဂုၤထီၣ်ပဝံ
- ဟးဒုယံၣ်ကီၢ်သးဒုမံ

- ပံၣ်ထီၣ်ဒဲဖိညာၣ်လၢဘီ
- ကီၢ်လီၤလဲၤဆုလၢတခီ
- ဝံထီၣ်ကုကီၢ်ကွဲၣ်တဒု
- ကီၢ်က့ၤကီၢ်လဲၤကျီၢ်လၢခး
- ဘီၣ်ထီၣ်မ့ၤဆီၣ်တီၤလၢဘီ
- ကီၢ်က့ၤကီၢ်တုၤမုၢ်ပုၤဂီၤ
- ဒၤထီၣ်ဟုသးပုၤတဲၢ်မိၤ
- ကီၢ်က့ၤကီၢ်ကယီၤကယီၤ
- ကီၢ်က့ၤကီၢ်ယီၤသ့ၣ်တရ
- ချးကီၢ်ခံဘျးယာ်ကီၢ်ဆု
- ကီၢ်က့ၤကီၢ်တုၤတၢ်လီၤဟ
- ကညါကီၢ်ဒီးဟီၣ်ဒီးယၤ
- ကီၢ်က့ၤကီၢ်တုၤထံဒိၣ်ကျီ
- ချးကီၢ်ခံတကျၢ်ကီၢ်ထီ
- ကီၢ်က့ၤကီၢ်စိၣ်ဒီးတခွဲ
- ချးကီၢ်ခံဘျးယာ်ကီၢ်ထဲ
- သုတလဲၤဂုၤနီၣ်လၢလု
- လဲၤဂုၤနီၣ်လၢတၢ်အဒု
- လဲၤဂုၤနီၣ်ကျဲၤမုၢ်တဂုၤ (ဂုၤ=ယုၤ)
- ကျဲၤမုၢ်ဒီးဆးဟီၣ်ခိၣ်ဘျ
- အိၣ်ဂုၤနီၣ်တီၤပျၢ်ခိၣ်ထံး
- အိၣ်ဂုၤနီၣ်တီၤပျၢ်သၣ်မံ
- နီၣ်ကဆိဖိအိၣ်ကီၢ်မုၢ်
- အိၣ်ကီၢ်တဟးသံၣ်ဟးသုး
- နီၣ်ထီၣ်လွံၣ်ဘုအခိၣ်ဒုး
- စိၣ်လီၤဖဲန့ၢ်အိၣ်ဖဲန့ၢ်
- ယီၤန့ၢ်နီၣ်ဘီဘိဝၣ်ဘီ
- ယီၤပူၤနီၣ်ကယီၤကယီၤ
- ကျၤယုၤဂုၤဂီၤမိၣ်သ့ၣ်ဧၤ

ပိၣ်မုၢ်ဖိၣ်ကဒါက့ၤပိၣ်ခွါ

ထါတီထီၣ်ခိၣ်ထံး

အဖိၣ်- လဲၤဆၢၣ်ဒုဒီးကီၢ်ထီၣ်လဲၤ
 လဲၤဆၢၣ်ဆၢၣ်ဒီးကီၢ်ထီၣ်လဲၤ
 ကျီၤလီၤလှံၤဖိသီၣ်အဲးအဲး
 ကျီၤလီၤမိဖိသီၣ်အဲးအဲး
 ထီၣ်မ့ၢ်ထီၣ်ဒိရဲၤမ့ၢ်သဲ
 ကီၢ်လဲၤလၢညါနီၣ်ကီၢ်ဆွဲ

ထါတီထီၣ်အကစၢ်

အဖိၣ်- ကၢ်သ့ၣ်နူတီကပျၢ်လဲၤ
 ကီၢ်လဲၤနီၣ်လဲၤအိၣ်ကီၢ်ထွဲ

ထါတီထီၣ်အစၢ

အဖိၣ်- ယဝံထီၣ်ကုယကီၢ်န့ၤ
 ဒ်နီၣ်ခၢၣ်ရံးကီၢ်အတၤ
 - တၢ်န့ၢ်ပုၤပုၤနီၣ်လီၤလဲၤ
 ကီၢ်က့ၤကီၢ်ထူစံၣ်လိာ်ပျဲၤ
 - ပကူၤသ့ၣ်အလၢၣ်လီၤဘဲ
 ကီၢ်က့ၤလၢကီၢ်အလီၤလဲၤ
 (ကီၢ်က့ၤ = လူၤက့ၤ)

- ပျာပျာလှအေးအိပ်ပကြွ၊
- ကျွဲယုတ်ယုတ်ကျွဲဟုတ်လီညို၊
ကျိန်လှမုန်ဆါအိပ်ကဲဒီး
- ကျွဲယုတ်ယုတ်ခွါပျက်ကဟံ
ပျာလှအေးမံလာဘျီဉ်မံ
- ကနဲစုတ်လှနံဉ်သိလီ၊
သိဘျဉ်သိဘျဉ်ပျီအဖိ
- ကနဲစုတ်လှညာ်လှဉ်ချာ
ပျီအဖိဆေးထီဉ်အအ
- ပျီမုန်ယုယုပျီမုန်ဖိး
ပျီဒ်ကနဲပျီအသီး
- တာ်အပျီဖိးလီကလု၊
ဒ်ထွံဉ်မိပျာပျာဒုးကျ

**ပိန်မုန်ဆဲးထီဉ်ထီဉ်သီသံဉ်
ခိဉ်ဒီးကသုဉ်**

- အဒီး- သီသံဉ်ခိဉ်ကျဲမုန်ဖးဒု
ဒီးသကးဝါအလီကွ၊
- သီသံဉ်ခိဉ်ယွှထီဉ်ဖဲဒုး
ယွှသုဉ်လီဘဲသုဉ်လီဘု
 - သီသံဉ်ခိဉ်လှတကျာဂု၊
အဲဒီးအိဉ်ခံဂဇီဖိဉ်ဉ်
 - သီသံဉ်ခိဉ်ယွှကွာ်ပျံထူ
ယွှထုးဒီးဘီးသီဉ်အူဉ်ယူ၊
 - သီသံဉ်ခိဉ်နုနုနုနုနု
ထီဉ်ကံဉ်ဘီပုထီဉ်အဖိ
 - သီသံဉ်ခိဉ်ယီးတပိာ်ဘီ
ထီဉ်ကံဉ်ဘီအသံဉ်အလိ

- ဒီးကသုဉ်ဖါဆဲးဆဲးဇာ၊
ပတီလှမဲးမုန်ခိဉ်ဟ၊
- ကသုဉ်ပတီခီလှခဲ
ပတီလှထံဉ်လှဉ်ဂဲ၊
- ဒီးကသုဉ်ဖျု လှမုါဘီ
ပတီလှထံဉ်လှဉ်လီ၊
- ဒီးကသုဉ်ဖျု ထီဉ်အခံ
ကသုဉ်ပတီဝီဝီဝံး

**ပိန်ခွါလဲထီဉ်ဆဲးထီဉ်ဆိဝဲထီဉ်မိလဲ၊
ထီဉ်မိလဲအခိဉ်ထံး**

- အဒီး- ထူမိာ်တနံးထီဉ်မိသု
ယွှမိာ်တနံးထီဉ်မိသု
တနံးထီဉ်ထူးပျုအဆူး
တနံးထီဉ်ယွှပျုအဆူး
ဒီးထီဉ်လှဉ်ဆီလီမုဉ်အူ
ကွီလဲအကျဲအိဉ်လှမူ

ထီဉ်မိလဲအကစါ

- အဒီး- ထီဉ်ကစါဒီးထီဉ်တလု
သးမိဉ်လဲကျဲမုန်လှမူ
- ဖီဉ်ကဒါကွထီဉ်သီသံဉ်ခိဉ်ဒီးကသုဉ်**
- အဖိဉ်- ဘဉ်ယိဉ်တဂုဇီနီဉ်ဇာ၊
အိဉ်လှဝဲခဲလှဉ်ခဲလှဉ်
- ဝဲအိဉ်ဒီးသုတယိဉ်ဒီး
ယိဉ်လှဝဲခဲသံအလီခံ
 - တာ်တဆံဖိယိဉ်တဂု၊
တာ်တဆံဖးဝဲမလှသု
 - ဂုာ်လှပျာ်ပူတသံဒီး
သုတယိဉ်လှတာ်တဆံ

- လီထွံနကုနွံကုဂ်ကိတ်
လူကုလါချံဝ်လါထီ
- လီထွံနကုလါကပူါ
ဝ်ကဘျုဂ်ကုလါနီဂ်တါ
- ကျဲမုဒ်ဒိဂ်တါလီသုယိ
နမုဒ်ဟးဖျိးဝ်ကိးစိ
- နကျဲမုဒ်နိးလါသပျီ
ဝ်ယိတးတးဘျုဂ်ထီဂ်ယီ
- သုဂ်ဖူနခါမုဒ်တတု
လဲဒီးဝ်ထုးထီဂ်နစု
- ကွံဒိဂ်ဒိဂ်လီမဲးစ်ဟါ
ပုမုဒ်ယမုဒ်စုဂ်သာဂ်
- ထီဂ်လီအိဂ်ဘိဘဂ်အဖိ
ပုမုဒ်ယမုဒ်နီါဇါ (နီါဇါ=န့ါအါ)
- ကွံဒိဂ်ဒိဂ်လီမဲးစ်ဘိ
ပုမုဒ်ယမုဒ်စုဂ်ကိး
- ကွီဝဲဒိဂ်ပုမုဒ်လီလဲ
မုဒ်ဒီးတကွဲးသယုဂ်သံ
- တါသုဂ်ဂီကဲအဲဂ်အဖိ
ကွီဝဲအဲဂ်မုဒ်သကိး
- ဖုဒုဂ်ဝဂ်မံကျိဂ်ဂုဂ်ယိ
ကွီမုဒ်တါအုးအဲဂ်အဖိ
- တါစါခိဂ်သုတစါဒီး
တါစါလါကျိအကဘျုး
- စါအံးစါအဲးစါဒ်ဆိ
စါန့ါဆိဖါအမဲဂ်ကိ
- စါအံးစါအဲးစါဒ်ဆဲ
စါန့ါယိဖိကလံလဲ

**ဆဲးထီဂ်ကုလါလဲအစါ
ထီမိလဲအစါ**

- အဒီး - ခိဂ်ဖျုဂ်ကံဂ်ဆုဂီဘိလါ
တါဟံမိလူထွံဂ်လါပူါ
- လါပူါထွံဂ်လူတါဖးမံ
ယိထီဂ်လုအလီအိဂ်ဒီး
 - ထီးမဲတီဂ်အကံဂ်ဒ်ထူ
ယုအထွံဂ်မိတလဲလူ
 - ယုဟးယုကျိနီဂ်ချုဂ်ဒု
ချုဂ်ဒီးစ်ယုခိဂ်ဝံကု
 - ချုဂ်တထူဂ်နဲးလဂ်တယု
ယုဟးယုကျိနီဂ်လါပူါ
 - ယုဟးလီယိတါသဘျုး
ယုတကွဲးကုအလီခံ
 - ဝ်ကလဲလဲဝ်ကလဲ
ဝ်ကလဲလဲဆုဂ်ကံဂ်မဲ
 - နီါဒုဇါလဲပိဂ်ဝဲခံ
ဝံန့ါဝ်အခိဂ်တါဖး
 - ပိဂ်ဝဲခံထီးန့ါဝဲဘိ
ဝ်ကလုပုယဲဂ်သကီ
 - ပုကအိထံပျုဂ်ထံမ့
နီါဒုဘဂ်အိပိဂ်ဝဲခံ
 - ဝ်ကအိထံဆံဂ်လါလု
အိဒီးဝဲသီးဘဂ်ကသု
 - ဝ်ကအိထံလါအယု
နီါဒုဘဂ်ခိယုဂ်ဒီးယု
 - ဝ်ကအိထံသယိမုဒ်ပူ
နီါဒုဘဂ်ခိပျုဂ်ခိပျုး

- ပိတ်ဝါခံထိုးနုဝါဘီ
သုန်ဂံလီပျီဝါကကျီ
- ထူးထီၣ်သနဲအဘိဘီ
မဲာ်ဘၣ်ဆဲသုလဲၣ်တခီ
- ထူးထီၣ်ပတီတီၢ်အဘိ
လဲတုယိၣ်ဖူးလီတုကီၤ
- ဝၣ်ကျၢၣ်ဘီၣ်ဖိယိၣ်အဝီ
ခုထံဘၣ်လိထီၣ်အဖီ
- ထီၣ်ကစၢ်ခးထီၣ်မျိၣ်ဖိ
ထီၣ်ဒီးမျိၣ်တုသိးတုသိး
- ထီၣ်ကစၢ်ယိးထီၣ်ဒီးမံး
ဘျၢၣ်ဘျီၣ်ဂဲာ်ထံလၢအဒံး
- ထီၣ်ကစၢ်ခးပျါမ့ၢ်လဲ
ထီၣ်တဆၣ်ဆာတဆၣ်ပျါ
- ထီၣ်တဆၣ်သ့ဂီၤအဒု
မ့ၢ်ကွီလဲကျီနီၢ်လဲခွ
- ထီၣ်တဆၣ်သ့ဝံၢ်အဒု
နီၢ်ဒီးကွီကျၢၤမုာ်ကျၢၤဂုၤ
- ချၢၣ်ဒုခိၣ်ယုၤသျှၢ်တအု
သျှၢ်ကွဲၣ်ဟ်နဲဟ်လၢလ့ (ဟ်
ကွဲၣ်နဲ - ဖိတကလၢာ်)
- ချၢၣ်ဒုခိၣ်ထံအိၣ်တကွံ
ဖိၣ်ဃဲမၤဝဲၤဖၢၣ်အိထံ
- ဖိၣ်ဃဲထီၣ်ဖဲးဝၣ်ကလီၤ
မုာ်အုတရၢအိၣ်ချၢၣ်ဖိ
- ဖိၣ်ဃဲထီၣ်ဖဲးလၢပျါပူၤ
တၢအုးဝံၢ်အနီၣ်ဝံၢ်ထူ
- ဖိၣ်ဃဲထီၣ်ဖဲးဟီၣ်ဆျၢၣ်ခံ
ဖဲးဘၣ်ကဆုအလီၢ်မံ

- ချၢၣ်ဒိၣ်အဒုသီၣ်ကျၢၤကျၢၤ
ညၣ်ဒိၣ်လဲၤကၢအရသု
- လဲၤဆျၢၣ်ကီၢ်လဲၤတခံၣ်ဝံး
လဲၤကွၢ်ဒီးသီသံၣ်ခိၣ်ရံး
- ကလၢလဲၤကၢဂုာ်လၢမူ
လဲၤနွံၤဖိၣ်ဂံၢ်နွံထူ
- တၢ်လဲၤလၢမူမ့ၢ်တၢ်လဲၤ
ဘံၣ်ဘုမိၢ်ဟဲလီၤခိးကျဲ
- တၢ်လဲၤလၢမူတၢ်ယိးဘီ
ကနၣ်ကွၢ်အကွီၣ်အကြီ
- တၢ်လဲၤလၢမူကွၢ်ဂံၢ်ပိ
(ကွၢ်=တွံၢ်)
တုၢ်သလုးဆိဒိၣ်ဘုၣ်အိ
(တုၢ်သလုး = တုၢ်တယံာ်)
- မ့ၢ်ကဲၤလၢမူခိၣ်လဲးလဲး
ဟီၣ်ခိၣ်ယုၤခးဒ်မိကဲ
- မ့ၢ်ကဲၤလၢမူခိၣ်ဝီၢ်ရံး
ထးနါယုၤထီၣ်လီၤသကွံ
- ချၢၣ်ဒိၣ်ယုၤကွီးကံၣ်အဖီ
ထးနါယုၤထီၣ်လီၤကျၢၤကျီၤ
- ကွၢ်ထီၣ်ယိၣ်ခံသယုာ်တုၤ
သီၣ်တဖၢယုၤမိၢ်ဆုဘု
- ကွၢ်ထီၣ်ယိၣ်ခံဆဲးဆိၣ်ဖိ
ယုာ်လီၤကျီၤဘုတြီၢ်ခိၣ်ဒီ
- လဲၤတလျှၢ်တကွၢ်မုာ်ဒီး
သယုာ်တုၢ်ဒ်ညၣ်မိၢ်မံ
- လဲၤလၢယိၣ်ခံဝဲၢ်အံၣ်မၤ
ဒီပုၢ်ဝဲၢ်မၤဟံၣ်ကဲၤစၢ

- လဲလဲလဲလဲခံသယဲးစု
သိးဘၣ်ဆုစဲကပီလု
- လဲလဲလဲလဲခံလဲကွါခံ
ဘီယုာ်ဘီညိသီခါမဲ
- တာယံးလဲလဲခံဆွဲလဲတု
ဆွဲတုာ်အိၣ်မုလဲအကု
- ကွီးဝၣ်ဝါယုဆုလဲခံ
ထီၣ်ဘးပဲခံကအိၣ်ဘုံး
- ထီၣ်ဘးလဲခံထီၣ်ချုာ်ကီ
ကလုာ်သီၣ်ဂီဖီဘုဘီ
- ထီၣ်ဘးလဲခံအလီဖီ
ထီၣ်ဒီၣ်ပွဲလီယခိၣ်ဒီ
- ဘုလဲလဲခံအဒီဘီ
သးမိၣ်ကုာ်ထးဂဲာ်တီာ်ဘီ
- ဘုလဲလဲခံအဒီကွဲ (စွဲ)
သီသံၣ်ဒီးဘုထီၣ်သတြဲ
- လဲခံပဲခံမုာ်ဘူးကု
ထံယုထီၣ်ဆုလဲမုဒု
- လဲခံဘူးကစာ်ထီၣ်တဲာ်
ထီးတံာ်အုၣ်ဖျိုးကဆီမဲ

ပိာ်မုာ်ကဘၣ်ထီၣ်ဖီၣ်ထါမိလဲ

ထါမိလဲအခိၣ်ထံး

- အဖီၣ် - နီၣ်ဒီၣ်ထီၣ်ဆါမုာ်ကနီ
 နီၣ်ထီထီၣ်ဆါမုာ်ကနီ
 ဆါတနံၣ်ခံနံၣ်မုာ်ဒီး
 ဆါတလါခံလါမုာ်ဒီး
 ကွါစိစိလဲလဲမုဒီ
 ဒီးထီၣ်ကဘီအိၣ်ကွါအီ

ထါမိလဲအကစာ်

- အဖီၣ် - ဝၣ်ခိၣ်ဒီၣ်တီာ်ဆဲးတီာ်အီး
 လဲအိၣ်ကွီကွဲမုာ်လီဂီ

ထါမိလဲအစာ

- အဖီၣ် - လံၣ်မိာ်ကွါဖီသုၣ်တမုာ်
 (လံၣ်မိာ်ကွါ=မိကဲမုာ်)
 မုာ်ထီၣ်သုမုာ်နီၣ်သးအုး
 - မုလုမုာ်ကုထီၣ်ဆုမု
 နီၣ်သုၣ်လဲဘီဝါဒဲးဒုး
 - သုၣ်လဲဘီလဲထီၣ်အီသံး
 သီရုဟီၣ်ဆံးအမဲာ်ထံ
 - လဲမုာ်တုကစာ်ခိၣ်ထံး
 မုလုယုာ်ကုအလီခံ
 - တယုပုာ်ဖါသုမုာ်ကြး
 မုလုယုာ်ကွီသုၣ်လဲဝါ
 - ဂီာ်သုၣ်လဲဘီမုာ်တနံ
 ဂီာ်တုလဲသီရုကျူခံ
 - တာ်ယုာ်မုာ်ဘူးလီထံလု
 သဒ္ဒံသုၣ်ဖီစုဖီထု
 - တာ်ယုာ်မုာ်လါလဲသဒါ
 တာ်ခံးမုာ်ဖီတထံၣ်လု
 - ကျဲမုာ်လီဆဲးဘၣ်ချုာ်ဒု
 တာ်ယုာ်မုာ်လါအိၣ်ထံၣ်ကု
 - ဒါလီချီၣ်တါလဲလုာ်ဘီ
 ဒဲမုာ်လီဆဲးဘၣ်ကွီသီ

ပိာ်မုာ်ဆဲးထီၣ်ကုထါလီကု

- ဒီးထီၣ် - လဲဘၣ်သုၣ်ဝါအခိၣ်ထံး
 သီရုအုလီပွဲအခံ

- သီရုအုလီဘီတဲနံ၊
တဲနံအုလီသယုာ်သံ
- သီရုအုလီတံတုၤသြ
လဲဘၣ်တံတုၤနပဲာ်ဘျး
- သီရုအုလီသီရုပွၤ
သူမိၢ်ကျၢၤကွီစၢ်ဘျးဘျး
- သံသုၣ်လီသီသံၣ်လၢမူ (သံ
သုၣ်လီသး - သုၣ်မံသးမုာ်)
ကလၢမုာ်ယါအိၣ်ဒီဘျး
- ကလၢမုာ်ကလၢလိၣ်သ့
ကလၢလိၣ်ဒီးနီၢ်မုာ်အု
- ချၢၣ်ဒိၣ်လၢအဲလၢအဒီ
ကလၢလိၣ်ဒီးဖျၢၣ်ကွဲာ်ဘီ
- သုၣ်လီပသးယီၢ်သုၣ်လီ
ဒ်သီခါဖိသုၣ်လီယီး
- သုၣ်လီပသးထံဖိခံ
လီၤရၢၢ်ဒ်ခိၣ်အဝံ
- သုၣ်လီပသးသပၤအု
လီၤရၢၢ်လၢကျဲမုာ်ဖးဒု
- သုၣ်လီပသးသပၤခိ
လီၤရၢၢ်လၢကျဲမုာ်ဖးဖိ
- သုၣ်လီတၢ်ကိးမံကိးမံ
သုၣ်လီပသးအဲာ်ချံ
- သုၣ်လီတၢ်ကိးမံကိးကွဲ
သုၣ်လီဒီးကွဲကွဲဆွဲာ်ဒု
- ယွၤအဖိခါကွဲာ်လၢသၢ
သုၣ်လီလၢကဲထီၣ်လၢယၢ
- သုၣ်လီခိၣ်ခံပနၢ်မံ

- ကဲထီၣ်တၢ်ပၤအဘျးခံ
- သုၣ်လီခိၣ်ခံသုၣ်မံယီၤ
ကဲထီၣ်နိၣ်ယီၤနိၣ်ပယီၤ
- သုၣ်လီခိၣ်ခံတံတုၤဘီ
ကဲထီၣ်လၢထံဒိၣ်သကီၤ
- သုၣ်လီဘၣ်လၢဘျၣ်ခိၣ်ကွီ
တၢ်ဟံမိၢ်ဟဲဘျၣ်ဘၣ်ဘီ
- သုၣ်လီဘၣ်ဘျးလၢရးယၢ
ဝီၤန့ၢ်ဆိမံဒီးဆိဒါ
- သုၣ်လီယုာ်ဖိတၢ်တမိး
ဖိဂံၢ်ကဲဘုအသကိး
- သုၣ်လီယုာ်ပျၢၣ်ဒီးဘဲ
ဘဲကဲကဲပျၢၣ်ကဲကဲ (ပျၢၣ်-
ပိာ်တကလုာ်လၢပုၤသုၣ်လၢရးပုၤ,
ပုၤအိၣ်အတံာ် ဘုအကဝဲ)

ပိာ်ခါဘၣ်ဖိၣ်က့ၤထါလီၤက့ၤ

- အဖိၣ် - ဖံထါတၢ်လၢထၣ်ခိၣ်ပၤ
လံာ်ကဒုက့ၤစိာ်လၢအး
- လံာ်က့ၤစိာ်လၢဖံစုဒု
 - ဖံကဘိၣ်က့ၤလၢဘဲဘု
 - မ့မ့ၢ်ယလံာ်ရံၣ်ခိၣ်အု
က့ၤစိာ်လီၤဖံအစုဒု
 - မံမိာ်တၢ်သိဖျၢၣ်ဟဲလူၤ
မံမိာ်ဝုာ်နွံဖျၢၣ်က့ၤဘျး
 - ဝုာ်နွံဖျၢၣ်အခိၣ်တစု
ဘၣ်န့ၢ်ကွီၤကွီၤအိၣ်ဘျးက့ၤ
 - ပိၤပျံၤက့ၣ်ဒ်ကွီၤကွီၤဘီ
ဘျးက့ၤမုာ်ယါချၢၣ်ဒိၣ်လီၤ

- လဲးဂုးနီၢ်ပုၤပှ်တတုၤ
- လဲးတုၤပြုၤသါခိၣ်ဝံၢ်က့ၤ
- လဲးတုၤပြုၤသါအခိၣ်ဒီ
- နီၢ်ကလးက့ၤဝံၢ်ဘၣ်က့ၤ
- လဲးညိၣ်သံၣ်လဲးဝီၤလဲးဝုၤ
- နီၣ်တီၢ်လီၤဘုၤသၣ်ဟဲက့ၤ
- လဲးညိၣ်သံၣ်လဲးကွဲၤဖိက့ၤ
- သယုၢ်နီၢ်ဒီးထီၣ်ဖိထီ
- လဲးညိၣ်သံၣ်လဲးဖိကွဲၤပုၤ
- (ညိၣ်သံၣ်=ကွဲၤကလံၤ)
- ဘုၤဖိဟဲက့ၤကိၣ်မံၣ်ယုၤ
- လဲးညိၣ်သံၣ်လဲးထီးယးဒု
- ရံၢ်လီၤဖိဖးယုၢ်လဲးလု
- ဝံၢ်က့ၤပသးနီၢ်ဝံၢ်ထူ
- ကွဲၢ်စိဝံၢ်ဖျါကွဲၢ်ကအူး
- (ကွဲၢ်ကအူး=ကွဲၢ်တလံၢ်)
- ကွဲၢ်လီၤသးဒိရံၢ်အဆူး
- ကွဲၢ်လီၤဝံၢ်ဖျါလဲးတီအူ
- ကွဲၢ်လီၤသးဒိရံၢ်အကွဲၤ
- မ့ၢ်က့ၤလဲးကျိၤနီၢ်လဲးဒဲး
- က့ၤအိၣ်လဲးမူတမုၢ်လဲး
- စဲးလီၤပသးယီၢ်ဖျါအ
- စဲးလီၤပသးဒိဘံၤယဲး
- ဒီးကသုၣ်သးကလံၤဟဲ
- စဲးလီၤပသးလဲးယီၤဒု
- ဒိချာၣ်က့ၤက့ၤလဲးသးဟ့

ကွဲၤလီၤသးလီၤက့ၤ

- လီၤက့ၤဂုၢ်သုၤချ့ၣ်အစဲး
- လီၤတစဲးဖိလီၤတစဲး
- လီၤတထြးဖိလီၤတထြး
- မ့ၢ်ကဲးမ့ၢ်ထဲးထီၣ်အလုၤ
- လီၤက့ၤန့ၣ်လိအလုၢ်လီၤ
- ကွဲၢ်ထီၣ်သြီလဲးဘၣ်န့ၣ်ဂီၤ
- လီၤက့ၤသုအလုၢ်လီၤ
- ယိၣ်သံၣ်ယုၢ်ဖျါသကံၢ်စီ
- ဆဲၣ်လီၤက့ၤသဒိၣ်လီၤက့ၤ
- လီၤက့ၤဝဲခဲလဲးခဲဆု
- စ့အိၣ်လဲးကီကွဲၢ်တဘး
- ပုၤပနံၢ်ပုၤဒီမိၢ်ဖါ
- စ့အိၣ်လဲးကီကွဲၢ်ယဲးတိ
- ပုၤပနံၢ်ပုၤဒီမိၢ်ဖိ
- စ့အိၣ်လဲးကီအတရွဲၤ
- ပုၤပနံၢ်ထူစံၢ်လိၣ်ပုၤ
- လီၤထူစံၢ်လဲးပျဲၣ်ဒိၣ်ဟ့
- ပနံၢ်ကြီထံလဲးအနာ
- လီၤထူစံၢ်လဲးပျဲၣ်ဒိၣ်ဒု
- ပနံၢ်နာလီၤသ့ၣ်တရ
- လီၤထူစံၢ်လဲးပျဲၣ်လဲးပျီ
- ပနံၢ်နာလီၤကွဲၤလီၤက့ၤ
- ပနံၢ်မိၢ်ဝါလီၤလုၢ်ထံ
- ကစၢ်ဒီးဖိနီၢ်ခၣ်ရံး
- လီၤလုၢ်ထံပနံၢ်မိၢ်ဝါ
- သါလဲးနဘီးအိၣ်ပုၤကါ
- လီၤလုၢ်ထံလဲးဝံၢ်ခိၣ်လီၤ
- တကစိၣ်ပီပျီၣ်ယဲးပီ
- (ပီပျီၣ်=ထံနီၣ်ဘျာၣ်)

- လီလုာ်ထံလမာ်ကျူခံ
နီၤယံၤဒီးကွီယံၤဝီၤရံး
- လီအိၣ်ကွီၣ်ဖိလီအိၣ်ကွီ
လီပုၤခိၣ်ဖိလီလုာ်ထံ
- လီအိၣ်ကွီၣ်လမာ်ဝီၤလုၤ
အိၣ်ကွီၣ်န့ၢ်ဆာ်ဘိၣ်တဒ့
- လီကဝဲၣ်ကွီၣ်ခိၣ်ကွီပူ
ကဝဲၣ်ထီၣ်က့ၤတၢ်မုၢ်ထူ
- လီအိၣ်ကွီၣ်သ့အမဲၣ်ဟီ
သဒိၣ်ထီၣ်က့ၤသ့အလီ
- ဖိဆံၣ်သုၣ်ဖျိးအုၣ်ပျဲပီ
ပုၤခိၣ်ဒီးဖိတလီကီ
- ဖိဆံၣ်သုၣ်ကွီးဝၣ်အိၣ်လၢ
ပုၤခိၣ်ဒီးဖိတအိၣ်လၢ

**ပိာ်မုၢ်လဲၤထီၣ်ဆဲးထီၣ်ထါနီၤဒီးစိ
ထါနီၤဒီးစိအခိၣ်ထံး**

- အဒိး - နံမုၢ်သုၣ်လၢဝၢ်ကဘီ
နံခါသုၣ်လၢဝၢ်ကဘီ
ယဲၣ်တအိၣ်လၢပအိၣ်ဆီ
ဒိတအိၣ်လၢပအိၣ်ဆီ
မုၢ်ယါပျူၣ်လီယဲၣ်ဒီးဒီး
အိၣ်ဆီအိၣ်ဆီနီၤဒီးစိ

ထါနီၤဒီးစိအကစၢ်

- အဒိး - ယီၢ်ကျၢ်ကျၢ်ထံလၢကျိးပူ
မုၢ်နီၤယီၢ်ကွဲးကွီယီၢ်ဘူး

ထါနီၤဒီးစိအစၢ

- အဒိး - နီၤဒီးစိစိဒီးနီၤဒါ
ဒ်ချၢၣ်သုၣ်မံထီၣ်လဲၤဟံ
- နီၤဒီးစိအံၤတၢ်မုၢ်လံ
 - တဂ့ၤထီၣ်ဘျဲလံာ်အိၣ်သံ
 - နီၤဒီးစိအံၤလုၢ်ဝီၤလုၤ
ဒ်သံမိၢ်ပီၤကၢ်သ့ၣ်ဒ့
 - နီၤကယဲၤစိမုၢ်မိၤပီ
မုၢ်နီၤဒိၣ်ကွဲးကွီဒိၣ်ကွီး
 - နီၤတၢ်လုၢ်ကွီမုၢ်တၢ်တြီ
နီၤဘုမုၢ်ကွီမုၢ်ဘုဖိ
 - နီၤခုၣ်လၢကွီမုၢ်သ့ဘိ
နီၤထံနၢ်ကွီမုၢ်ထံတၢ်
 - ဆီခိၣ်သဒဲးတုၢ်သဖူး
နီၤမိၣ်လွဲကွီမုၢ်မိၣ်ထူ
 - နီၣ်ဒိကွၢ်ထူသဟံစု
နီၤတၢ်သုကွီမုၢ်မိၤမုၤ
 - နီၤဂ့ၢ်ယံကွီမုၢ်ဂ့ၢ်ဂီ
မုၢ်နီၤလီၤကျဲၤကွီလီၤကျိၤ
 - နီၤဘုချံကွီမုၢ်မုၢ်ဘိ
စံၣ်စးစးလၢတၢ်အစိ
 - နီၤယွဲၢ်လၢကွီမုၢ်ယွဲၢ်ဒိ
နီၤစုသံးကွီမုၢ်စုဆီ
 - ကျိၢ်နီၣ်ဟံးဖိကျိၢ်နီၣ်ထိး
(ဟံး=အခိၣ်)
 - နီၤဝံကျၢ်ကွီဝံတၢ်ဒိး
 - နီၤသ့ၣ်တၢ်ကွီမုၢ်ဝၣ်ခိ
နီၤတၢ်ဟီကွီမုၢ်တၢ်ယီၤ
 - မုၢ်တဆူးဒီးဖၣ်တဆူး
ဒ်ကွီဖါဝါနီၤယံၤသြူး

- ချိုင့်တထူကိုမိတဂု၊
ဒ်ကိုသိမိနီၣ်သိတု၊
- နီၣ်ဒီးကိုတု၊တု၊မိမိ
ဒ်ထိၣ်လွံၣ်ဟံၣ်ဒုလီ
- တု၊တု၊မိမိနီၣ်ဝၣ်မံ
ဒ်ပှါထဲးလီပစီထံ
- ဘုပှါညာ်အသၣ်တဘီ
ဒ်နီၣ်တြီးစ့စီကွံၣ်ဇါ
- နီၣ်ဒီးကိုအံၣ်တၢ်မုၢ်လံ
တဂုထိၣ်ဘဲၣ်လံၣ်အိၣ်သံ

- နီၣ်ခဲန့ၢ်ကုတခဲလၢ၊
- ခံဂပလဲလၢဒုရူ၊
တဲဘၣ်မိၢ်ဒီးပၢတဂု၊
- လဲတၢ်ခံဂယီၢ်ယီၢ်ဒူ
အိၣ်မ့ၢ်လၢရီးဘၣ်ဘီၣ်ပူ၊
- လဲတၢ်ခံဂမိၢ်အစၢ၊
ယီၢ်ပီထီဒူသိၣ်မုၢ်ကျၢ၊
- ခံဂခံဂနဲဇီပီ
ခံဂဒ်ဖိဘျၢၣ်ဘျီၣ်ဘီ
- ဝဲခံဂနဲသိးတုသိး
မ့ၢ်ဘုဖိဘၣ်အထိး
- ဝဲခံဂပဒိၣ်ပအုး
မ့ၢ်ဝၣ်ဂုဆ့ၣ်ဖိဖု
- ခံဂလၢ်တုအိၣ်လၢ်တဲ၊
ဒ်လၢ်မ့ၢ်လူအဆၣ်ကွဲ
- ခံဂပုၣ်တၢယဲတဒု
(ပုၣ်=လီၤကံၢ်)
အိၣ်ပဆၣ်လၢတၢ်အၢၣ်အုး
- ခံဂလဲလၢစံၢ်လၢပှါ
ဒ်မုၢ်လီၤတီထံဖိဟဲ
- ခံဂပလဲလၢပှါပူ၊
ဒ်နီၣ်ဘျဲၣ်အါသ့ၣ်တီလူ၊
- ထိၣ်သအုဆ့တယီဘီ
ခံဘၣ်ကွီၢ်လၢတၢ်အဒိ
- ဆုၣ်နီၤသတြီးအိၣ်ယုၢ်မ့ၢ်
ဂဲထၢၣ်ဂဲလီၤမိၢ်ကွံၣ်ဂု၊
- ဆုၣ်နီၤသတြီးညိၣ်လီၤစု
အိၣ်လီၤယုၢ်မ့ၢ်မိၢ်သးခု
- ခံဂကျိၢ်လုအသရူ၊

**ပိၣ်ခွါထီၣ်ဖိၣ်က့ၢ်ပိၣ်မုၢ်မၤထါခံဂ
ထါခံဂအခိၣ်ထံး**

- အဖိၣ် - တဲၣ်တီသၣ်ထံမဲးရိၢ်ဟၤ
သၣ်တဲၣ်တီထံမဲးရိၢ်ဟၤ
မံမပလဲအိၣ်ဒီးဆၢ
ပှါမပလဲအိၣ်ဒီးဆၢ
န့ၢ်ဟူမုၢ်ယါဆိၣ်တၢ်အၢ
လဲအိၣ်ခံဂတဘျီၣ်လၢ

ထါခံဂအကစၢ်

- အဖိၣ် - ခံဂအိၣ်လီၤမုၢ်တဂီ
လုၢ်ယုၢ်ထံကျိးတဘျီၣ်ယီ
- ကူၤန့ၢ်ကျၢ်ဖိတစ့ၣ်စု (ကူၤ=တီၢ်)
ခံဂကျိၢ်တုမုၢ်လီၤန့ၢ်
- ခံဂကျိၢ်တုမုၢ်အဟါ
ကျိၢ်အုးမိၢ်ဒီးပၢအသး
- ခံဂကျိၢ်လၢတၢ်အဒု
သုတကွီးသံပိၣ်သအု
- ခံဂကျိၢ်လၢဘျီၣ်ခိၣ်ဟၤ

- တဲဘၣ်မိၣ်ဒီးပၢ်တဂ့ၤ
- ခံၣ်ကၢ်ဂျိၢ်ထံဝီၤဒံၣ်ဒါ
- ဒ်ယိၤဖိယိၤန့ၢ်နီၢ်ဆါ
- ခံၣ်ကၢ်ဂျိၢ်လုလီၤသလုး
- ပျီၤန့ၢ်ပုၤလၢဂ့ၢ်ခိၣ်သူ
- ခံၣ်ကၢ်ခံၣ်လဲၤစိၤဖိ
- ခံၣ်ကၢ်ဒံးဖိဘျၢ်ဘျီၣ်ဘီ
- ခံၣ်ကၢ်မ့ၢ်မိၤဂ့ၢ်တဘီ
- ပုၤဝီၤလုၣ်ကဲထီၣ်တဆိ
- ခံၣ်ကၢ်မ့ၢ်မိၤလုၣ်တဆိ
- လဲၤထုးအိၣ်ဘုၤပျၢ်လၢယိၤ
- ခံၣ်ကၢ်အိၣ်လၢလုၣ်အကျိၤ

- ကွၢ်ဒီးလုၣ်လဲၤလုၣ်ကတိၤ
- ညိၣ်လီၤခိၣ်ခံၣ်ဂၢ်ပြီၤဒဲ
- ဒ်ကီၤလၢဝါမုၣ်ယဲၤဖဲ
- ထီၣ်ဘျၢ်ဒီးပျီၤပျဲၢ်မ့ၢ်ဘူး
- ဒ်မုၣ်ယဲၤဖဲဆုးကီၢ်လူၤ
- (ဆုးကီၢ်လူၤ=ထံယံၣ်)
- တၢ်ဟံၣ်ခိၣ်ဟံၣ်ဝီၤဟံၣ်ဂုၤ
- ဒ်ကီၤလၢဝါနီၢ်သိၣ်ကွၢ်

ထါဆဲးတၢ်ကံၣ်စံးတၢ်န့ၣ် မုၣ်ကနီၤဖိၣ်သၣ်ခွါမၤသကိးထါဒီတကတီၢ်ဝံၤအလီၢ်ခံ
ဘူးလၢကဆိတၢ်ဒီးလီၤမ့ၢ်လီၤဖးအခါန့ၣ် စံးပတြၢ်လိာ်အသးလၢထါန့ၣ်လီၤ.

ပိာ်ခွါဒီးထီၣ်ထါဆဲးတၢ်ကံၣ်

ထါဆဲးတၢ်ကံၣ်အကစၢ်

- အဒိး – နမိၢ်ဖျၢ်နၢလၢတဘံ
သ့တၢ်ကံၣ်လၢနနီၢ်ဆံး

ထါဆဲးတၢ်ကံၣ်အစၢ

- အဒိး – တၢ်ကံၣ်ဟဲထီၣ်လၢကးက့
နီၢ်ကွၢ်တလုၤနီၢ်မၤသ့
(ကွၢ်တလုၤ=ကျၢ်တဘျး)
- နီၢ်ယိးလီၤထးဘၣ်လၢပျီ
 - ကွၢ်ဒီးနီၢ်အူကလီၤဂီၤ
 - နီၢ်ထီၣ်လီၤထးဘၣ်ရီၤရီၤ
 - အပၢ်သိးဆုကံၣ်မုၢ်ဂီၤ
 - တၢ်ကံၣ်နီၢ်အူချံးအူချံး

- ထၣ်ဝါနီၢ်ခွဲအလီၢ်မံ
- တၢ်ကံၣ်နီၢ်အူခွဲအူခွဲ
- ထၣ်ဝါနီၢ်ယၤကျိၢ်မဲးမဲး
- စုနာဖးဒုတြီၢ်သအ့
- အူတၢ်ကံၣ်ဆဲးလီၤဝုဝု
- စုနာသက့ၣ်ယီၢ်ဘုၤ
- အူတၢ်ကံၣ်ခွဲလံာ်ခွဲလၢ

- ထိုထိုထိုထိုဘ၍နိဒါး
တလံာ်လီၤဝးဝါခိၣ်ဆံ
- နီၣ်ဘၣ်ထီၣ်ဖါအရသု
ဂီၤကံၤလဲၤဒုးဝါတီအူ
- ထီးဆၣ်ပီၤသဲထီၣ်တူတူ
ထီးဖါပတီၤဟီၣ်ခိၣ်ဟူး
- ဆၣ်ပီၤနီၣ်ဝံလီၤလၢဟီး
ထီးကျီးဝၣ်ဆံယဲၣ်ကပိၣ်
- နီၣ်ဘၣ်ဆီဖါအနီၣ်စူ
ယီၣ်ကီၣ်ဖျးအဆၣ်လၢမူ
- နီၣ်ဘၣ်ထီၣ်ဂုၤဘၣ်ဆီဂုၤ
ဆီသုးခိၣ်ဟံတလီၤလုး
- နီၣ်ဘၣ်ဆီဂုၤတၢ်န့ၣ်ဧၤ
အပံၤထုသုးတကဲလၢ
- ဖိမိၣ်ဘၣ်ဆီတအိၣ်ဝဲ
ဆီခိၣ်ကဆုဂုၤအူကွဲၤ
- ဖိမိၣ်ဘၣ်ဆီတအိၣ်ဆီ
ဆီခိၣ်လီၤယံဘၣ်ထီၣ်ယီ
- သုးခိၣ်နီၣ်ကးလၢထးဝါ
ဆီယူထီၣ်ဒီးပံၤဒီးဘျါ
- ဆဲးဆီဆၣ်လၢနးတၢ်စု
ဆီဖိအိၣ်ဆီဖိဒိၣ်ချ့
- ဘဲဖးကဖိတၢ်လုၢ်ဆံ
နီၣ်လုၢ်ပုၤဟါမုၢ်တနံၤ
- နီၣ်လုၢ်ဘဲပြီၣ်နီၣ်ကပီၤ
ကပီၤကွၢ်အမဲာ်ထံလီၤ
- ကပီၤကွၢ်အလုၤလၢကျဲ
ကပီၤကွၢ်လိနီၣ်လုၢ်ဘဲ

- နီၣ်လုၢ်ဘဲပြီၣ်ကပီၤလုၤ
လုၢ်တနုၤပျဲၤပဲာ်နွံဒု (ပဲာ်=ကွဲာ်)
- လါကပီၤဆဲးဘၣ်နီၣ်ဒီး
နီၣ်လုၢ်ဘဲအမိၢ်မံၤဟံ
- ဘဲဘိဘဲဘိလုၢ်ဘဲဘိ
လုၢ်ဘဲဘိကထီၣ်သီသီ
(သီသီ=သတိာ်)
- နီၣ်လုၢ်ဘဲထးချ့ၣ်ဒုစ့
ကဟၣ်ရံးဆီတၢ်တသ့
- ကဟၣ်ဒိၣ်ရံးဆီၣ်ဖုၣ်ဖါ
မူးခွဲတုပုၤဒိၣ်အယၢ
- ဘဲချ့ဘဲချ့လုၢ်ဘဲချ့
လုၢ်ဘဲချ့ကထီၣ်နးပျဲ

**ပိာ်မုၢ်ထီၣ်ဖိၣ်ထီၣ်ဆဲးတၢ်ကံၣ်
ထီၣ်တၢ်ကံၣ်အကစၢ်**

အဖီၣ် - တၢ်ကံၣ်ဒိၣ်နဲမုၢ်နွံဆီ
မၤတသ့ကွီၢ်မိၢ်နဲၣ်လိ

ထီၣ်တၢ်ကံၣ်အစၢ

အဖီၣ် - နီၣ်သကီၢ်အံၤဧၤအံၤဧၤ
ထၣ်ဝါနီၣ်ကိးထီၣ်တကျၢ

- နီၣ်ဆဲးအခံၤလၢပုၤဒီး
ဘဲတပီၢ်လီၤဘဲတမၤ
- နီၣ်တဂုၢ်ဖံးတဂုၢ်မၤ
ဂုၢ်ထဲအမံၤဒီးအဟး
- နီၣ်အိၣ်လၢမူအဖးဖိ
နီၣ်အိၣ်ဒီးသတုးကွီၤသီ
- ဆုဆီဆၣ်လၢသ့ၣ်နၢမူ
ဆီဖိအိၣ်ဆီဖိလီၤအူး

- ကိုဘုဂ်ထွံဂ်ဖါအမဲင်ဝံ
အိဂ်မိန့စုပဲကတံ
- ကိုဘုဂ်ထွံဂ်ဖါအပူလါ
အိဂ်မိန့ကစာ်ဃဲပ
- ကိုထွံဂ်မိကွဲအသုဂ်ဂု
မိကီဝိဝိက့ဟံဂ်ကိဂ်ဒု
- ကိုသူးဆါဂုတုာ်ဘာဂ်ပူ
သူးတနပဲဘျီဂ်နွံဆူး
- ကိုထူးဘျီဂ်လီတကံသွါ
ကဲထီဂ်ချီဂ်နိချီဂ်ပလါ
- တသုဂ်ညါကိုဆဲးဝဂ်ခိ
ထိးတံဂ်ခိဂ်ကိုမလါဆိ
- တညါသုဂ်ကိုကုဂ်ဘီဘီ
တံဂ်ခိပံကတံဂ်ကျိလီ
- ဝဂ်မဲလဂ်ညးညးဘီဘီ
ဘျီဂ်ဆဂ်အလံအိဂ်အသိ
- ကိုစံဂ်လီဒီးဘီတဘီ
ကိုမိချးသံဆွဲဂ်အသိ
- ကိုစံဂ်လီဒီးပှ်ဒီးစ
ကိုအမိချးသံညာဂ်ပူ

ဆဲးထီဂ်ဃုဂ်ဝဲထါကွဲက့

ထါကွဲက့ကွဲလဲးစံးတံန့ဂ် အခိပညီပုပိဂ်ခါ မ့တမ့ ပိဂ်မုဂ်အိဂ်လါကီဝိယံဒီးကွဲ
က့ပုဟံဂ်ပူ ပိဂ်မုဂ် မ့တမ့ ပိဂ်ခါ န့ဂ်လီ

ပိဂ်ခါဒီးထီဂ်

- အဒိး - က့ဒီးယက့စိက့စိ
က့အိဂ်မိဖိညာဂ်ပီဘီ
- က့ဒီးယက့စံဂ်တူတူ
က့ကျိအိဂ်တသုဂ်မံသု
- က့ဒီးယက့စံဂ်စဲးစဲး
က့ခဲးအိဂ်ကွဲချီဂ်လါက့
- ယက့တဂက့တမုဂ်
က့ခဲဂထူးလိဂ်ပစု
- က့တဂကစာ်ထီဂ်ထီ
က့ဒီးဖိဟတဘုဂ်ပီ
- က့တဂကစာ်ထီဂ်စု
- က့ဒီးဖိဟလီသလူ
- က့တဂတီးလုတီးလု
မိထံဂ်မိယထီဂ်နီဂ်ပူ
- က့တဂယမိဂ်ကးတြာ
က့ဒီးဖိတြာမိဂ်ဝံဂ်လဲ
- ယဟဲမဆါမိဂ်ကိးစိ
မိဂ်စဲးက့ကွဲနီဂ်လိဂ်ဘီ
- ယဟဲမဆါပုဂ်ညးယ
ပုဂ်စဲးက့ကွဲဝဲလါနု

ပိတ်မုတ်ဖိတ်ထိကွဲကွဲလဲ

အဖိတ်- ဆဲးဆဲးမုတ်ကွဲပိတ်နခံ

- ကွဲတကွဲကွဲနမေသံ
- ဒုက္ခမုတ်ကွဲယုတ်ဒီးကွဲ
- ကွဲထိတ်ဝံဆါနအူးပီး
- ပိတ်နခံထုရုထုရု
- တလထိတ်နဲထွံတဒု

- ယပုတ်မုတ်ကွဲယုတ်ဒီးန
- ကွဲတကွဲကွဲနမေဆါ
- ပိတ်ကွဲခံတကြားကွဲမါ
- ကြားလာကွဲအကုတ်အပု

ပိတ်မုတ်ညးပိတ်ခါ

အဖိတ် - လံာ်လုာ်ဘိဟဲဘာ်ယထု

- ယတပုတ်ကွဲလုာ်လုာ်ပုတ်
- တအူးစံာ်တပုတ်ဘုဖဲး
- တပုတ်နညီကပ်ညီကံး
- တပုတ်နခါတပုတ်န
- ပုတ်နဂါမိတ်ကဆါ
- တပုတ်နဖဲသုတ်ဇိဒု
- ပုတ်နညီနုာ်လီတုာ်

- ကျိတ်မတီာ်သံမိတ်ပီးဂါ
- တခိတ်အံညးနုာ်ပုတ်ဖိ
- နိာ်လီယိဖိအမဲာ်ကဲာ်
- ညးနုာ်ပုတ်ဖိညးနုာ်ကွဲ
- ညးနုာ်ပုတ်ဖိခိတ်တဂုာ်
- အမိတ်ဟိတ်ဖိညာ်အဆု
- ညးနုာ်ပုတ်ဖိခိတ်တဂျာ်
- အမိတ်ဟိတ်ထုယိတ်အအး

ပိတ်မုတ်ယုစံာ်ယုဟးစံးတံာ်နုာ် ပုမထါဝံပိတ်မုတ်ကဘာ်ဟးဆိလာညါအယိ ပိတ်မုတ်ဘာ်ယုဟးဝဲနုာ်လီ

ပိတ်မုတ်ယုဟး

- အဖိတ် - ယကဟးယဲဇိကွဲဇာ
- အိတ်လာခံကျဲမုတ်ကျဲဟဟ
- ဝံာ်ထိတ်ကဘိဒိတ်အစး
- မုတ်သတးပုတ်ဒိတ်ကထွဲ
- လုတ်ကီးထိတ်အူးလုတ်ကလဲ
- ကျိတ်ဖိအိတ်လီတဲာ်နဝဲ
- အိတ်လီတဲာ်နဲဒိတ်ကလံာ်

- သိတ်လီတဲာ်ကွဲလီခိတ်ခံ
- ထိတ်ပုတ်ပုတ်ထိတ်ဆုမု
- အိတ်လီတဲာ်ဖိဂါသံာ်ပု
- ကဟာ်ရံးပျဲအံဘာ်လံ
- ကဟာ်ရံးကွဲအလီခံ

ပိတ်ခွါဖိတ်ကူးထါယုဟး

- အဖိတ် - ရုံးဒံးတဲးကဟၢ်ဇာ
- ဘဲဂီဖိဖးဘၣ်အဖာ
- တၢ်ကသ့ဖိးတၢ်အကွီ
- လဲၤမုၢ်ဒီးကွီတစိဖိ
- ပိတ်ဖိညၢ်ဖိပိတ်သးခိ
- လဲၤဒီးကွၢ်တဂ့ၢ်တဝီ
- ကိးထွဲနီၢ်ခံကိးဟ့ၣ်မုၢ်
- သယုၢ်ထီၣ်ဖိတခိဟုး

ပိတ်မုၢ်ဟးထီၣ်အခါကိးထွဲဝဲအခံလၢထါ

- အဒိး - မုၢ်တမုၢ်ကနၢ်ကွၢ်သၢၣ်
- ကွၢ်ကနၢ်နဲလၢအဟၢ
- ဆီမံၤမိၢ်ဘီအသးအာ
- ညိကွၢ်ဂီၤအဒံၣ်ဒိထါ
- ထံလၢပျၢၣ်ညိကွၢ်အကျိ
- နီၢ်ညိကွၢ်ကွီရဲၣ်ဘုဘီ
- ပိတ်မုၢ်ပျၢၣ်ကွီခိၣ်နးတး
- ကွၢ်ဒီးနီၢ်ညိကွၢ်အတၢ
- ယိၣ်လိာ်ထီၣ်ညိကွၢ်နီၤလုာ်
- ညိကွၢ်ကွီနသးတူၢ်ဖုး
- ပိတ်မုၢ်ပျၢၣ်ကွီရဲၣ်နီၤဒု
- ခဲၣ်လီၤဖျၢၣ်ယၢဒီးနီၢ်ဂုၤ
- ဒံကွၢ်နဲညါသူးချံ
- ဖးလီၤရၢ်လၢဝၣ်ခိၣ်ထံး
- ယုၤကွၢ်နဲထီၣ်ပဝံ
- ဒံၣ်တဖျၢၣ်ဖးအဘ့ၣ်ဆံ
- ယုၤကွၢ်နဲထီၣ်လွံၢ်ဘု
- မၤနဲချံဂုၤနစၢၤဂုၤ

- ဒံကွၢ်နဲကထံစိး
- စဲၤနဂံၢ်ဆီနကပိတ်
- လီၤဖျၢၣ်ဒီးဖိမုၢ်တံန့ၤ
- ကၢၣ်ယသးပျံၤခိၣ်လုာ်ထံ
- လီၤဖျၢၣ်ဒီးတီၤရၢ်ခိၣ်သူ
- မ့ၤကွၢ်ဘိးထံခိၣ်ညါသူး
- ပျၢၤဘၢရၢ်ဘၢရၢ်ဒၣ်ဝဲ
- ဒံၣ်ယၢဘၢရၢ်တကဲ
- ကွၢ်ထီၣ်သ့ၣ်ထီၣ်လၢအခံ
- ဝၢ်သနၢ်ယဲဒၣ်ပျဲၤအံၤ
- တဘၢရၢ်ဒီးထီၣ်ဆီဆွ
- ပိလၢ်မ့ၢ်ယအိၣ်တသ့
- မိၢ်ဂံၢ်တီၢ်အံၤသၣ်တဆါ
- ဘၢရၢ်ခုဆွဲတမုၢ်လၢ
- နီၢ်ယီၤသူကွီမ့ၢ်ယီၤဂီၤ
- မ့ၢ်နီၢ်ကၢ်လီၤကွီကၢ်ထီ
- တဘၢရၢ်ဒီးပျၢၤအဒိး
- သရံးခိၣ်ဖးကလၢာ်ဂီၤ
- ရိၢ်ကဲရိၢ်ကီရိၢ်ဝၣ်ဘီ
- မ့ၢ်နီၢ်စံၣ်လီၤကွီစံၣ်ထီ

